

Franckesche Stiftungen zu Halle

Adami Rechenbergi[i] Svmmarivm Historiae Ecclesiasticae

Rechenberg, Adam

Vitembergae, MDCCLXVII

VD18 12484725

Periodus II De Eccelsia Sub Imperio Romano Et Byzantino Libertate
Gaudente

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:hbz:5:1-213274

fabulas; ut superstitiones suas antiquitatis praetextu quodammodo pallient.

PERIODVS II

DE

ECCLESIA SVB IMPERIO RO-
MANO ET BYZANTINO LIBER-
TATE GAUDENTE

CAPVT I

DE

SECVLO IV CHRISTIANO

§. I

Quarto hoc seculo Ecclesia nouam uelut faciem induit. Nam *Constantinus M. Imperator* *Anno 311* Christianam fidem An. Chr. CCCXII ample- *311* xus, eam non tantum in aulam admisit; sed fouit, pro- *311* pagauit, libertate donauit, legibus muniuit, Ecclesiam, *311* eiusque Episcopos ornauit, multis gentilibus ex urbi- *311* bus in pagos eiectis, unde *Paganorum* nomen. Cum *311* autem Christiani, gentilibus nunc mixti, hos ad sua sacra pellicerent, ipsi Christianismo adhuc simpliciori plures ceremonias, non nisi pompae aut superstitioni materiam praebituras simul affricuerunt. Doctores et Episcopi iam maiori libertate gaudentes, tum haereticos exsurgentes grauius impugnarunt, tum inter se etiam lites fouerunt cum Ecclesiae offendiculo. Inter-
turbas

turbas illas intestinas, *Julianus* postea rerum potitus, eas in rem suam uertit *Apostata*, Gentilismum reducturus. Vid. *SOCRATEM Lib. III, c. 14.* Sed nubecula illa cito transeunte, *Valens* Imperator *Arianæ* haeresi addictus, depressis catholicis, h. e. orthodoxis doctoribus, *Arianos* iterum fouit atque ornauit: donec Anno Christi CCCLXXIX *Theodosius M.* consors Imperii factus, Orthodoxis contra *Arianos* praesidium praestaret. Interim ab Apostolico aeuo, egregiis et doctis uiris pullum magis, quam hoc ipsum quartum seculum floruit.

§. 2. Nos insigniores aut celebriores Scriptores inter Christianos, hic tantum recitabimus: qui sunt *Arnobius*, *Lactantius*, *Eusebius Pamphili*, *Eustathius*, *Athanasius*, *Iuuenius*, *Antonius*, *Iulius Firmicus Maternus*, *Pachomius*, *Cyrillus Hierosolymitanus*, *Hilarius*, *Lucifer Calaritanus*, *Phoebadius*, *Eunomius*, *Apollinaris Senior*, *Prudentius*, *Dionysius Areopagita*, *Fabius Marius Victorinus*, *Vlphilas*, *Damasus*, *Epiphanius*, *Optatus Mileuitanus*, *Ephrem Syrus*, *Basilus M.*, *Gregorius Ponticus*, *Gregorius Nazianzenus*, *Amphilochius*, *Macarius Senior*, *Ambrosius*, *Hegeippus*, *Hieronymus*, *Euagrius*, *Nemesius*, *Philastrus*, *Iohannes Presbyter*, *Rufinus*, *Toranius*, *Pontius Paulinus*, *Augustinus*, *Iohannes Chrysostomus*.

§. 3. ARNOBIUS, *Afer*, ex rhetore gentili Christianus, Anno CCCIII clarus, aduersus *Gentes VII Libros* scripsit, quibus gentilium calumnias diluit, quod Christiani calamitatum publicarum causa dicerentur. *Commentarii breues in Psalmos*, qui ipsi tribuuntur, iuniorum autorem eius nominis agnoscunt. *Naeui*, quos habet, ipsi condonantur, quod ex Gentilismi tenebris

bris nuper emerfisset. Vid. DVPINI *Biblioth.* p. 315, *seqq.*

§. 4. L. COELIVS LACTANTIUS FIRMIANVS, Arnobii discipulus, in gentiliū theologia plurimum *ppia* uersatus, sed in Christiana puriori non ita exercitatus, saepius errauit. Vid. s. CVLT. M. P. Lib. XII, uulgo Cicero Christianus audit. Scripsit *Institutionum Libros VII*, quibus probauit gentiliū Deorum cultus falsos esse. Deinde et de *Ira DEI*, de *Opificio DEI*, et de *Mortibus Persecutorum*, a BALVZIO primum edito libello. Alia eius scripta, quae allegantur, non extant. Vid. GALLAEI *Edit. CHEMNITII Orat. cit.* p. 3 et 4, et DVPINI *Biblioth.* p. 319.

§. 5. EVSEBIVS PAMPHILI, a Martyris huius amicitia intima sic cognominatus, uir impense doctus, uariisque fatis exercitus, scripsit *Chronicon* ab Hieronymo Latinitate donatum, *Hist. Eccles. Libros X*, de *Vita Constantini M. Libros IV*, de *Demonstrat. Euangel.* et alia. Vid. GVIL. CAVE in *Hist. Lit.* p. 131, *seqq.* quī ipsum etiam ab Arianismi labe, quae illi uulgo imputatur, purgat. Vid. CHEMNITII *Orat. cit.* p. 4, et DVPINI *Biblioth.* Tom. II, p. 3, *seqq.*

§. 6. EVSTATHIVS Episcopus Antiochenus Anno Christi CCCXXV clarus, exul factus Traianopoli in Thracia obiit. Laudant eius uirtutes HIERON. in *Catal. c. LXXXI*, et SOZOM. *Lib. II, c. 19.* *Orationem breuem ad Constantinum M. Commentar. in Hexaëmeron, Dissertationem de Engastrimytho aduersus Origenem*, et alia, scripsit. Quorum fragmenta CAVE l. c. p. 140, allegat. Vid. DVPINI *Biblioth.* Tom. II, p. 46, *seqq.*

§. 7. ATHANASIVS, ex Diacono Episcopus Alexandrinus, acerrimus Arianorum hostis et fidei catholicae de SS. TRINITATE defensor, ac ea propter uariis

riis

ris persecutionibus obnoxius, CHRISTI divinitatem inprimis aduersus *Arianos* asseruit atque defendit. Opera eius Graece et Latine ex officina Commeliniana prostant, quae et Lipsiae recusa sunt. Conf. SOZOMEN. Lib. II, c. 17, Hist. Eccles. THEODORET. Lib. II, c. 14, et DVPIN. Biblioth. Tom. II, p. 60, seqq.

§. 8. IUVENCUS, Hispanus, poeta nobilis Christianus, et Presbyter, sub Constantino M. clarus, Historiam Evangelicam carmine heroico Libris IV complexus est, quam G. Fabricius edidit. Vid. DVPIN. Biblioth. Tom. II, p. 44.

§. 9. ANTONIUS, gente Aegyptius, primus eremi incola, ac ideo Monachorum Pater post Paulum Thebaceum appellatus, tempore Constantini M. celebris, Regulam Monachis praescripsit, et sermones ad Monachos, itemque admonitiones composuit.

§. 10. IULIUS FIRMICUS MATERNUS, ex gentili Christianus factus, Librum de errore Profanorum Religionum reliquit, in quo causam Christianorum aduersus gentiles agit. Prodiit ille cum Notis Womeri. Vid. DVPIN. Biblioth. p. 238.

§. 11. PACHOMIUS, Aegyptius, ex milite gentili Christianus et Monachus, ab Athanasio magni habitus, Monita quaedam spiritualia scripsit a GERH. VOSSIO cum Gregor. Thaumaturgo edita. Epistolae eius Holstenius publicauit.

§. 12. CYRILLUS HIEROSOLYMITANUS, Episcopus, Arianismi fautor, Catecheses XVII ad Competentes, et Catecheses Mystagogicas V ad recens baptizatos scripsit. THEODORETUS Lib. V, c. 9, eum αἰδουμένον καὶ θεοφιλέστον uocat. Opera eius Graece et Latine Praenotius Parisiis an. 1608. publicauit. Vid. DVPIN. Biblioth. Tom. II, p. 230.

§. 13.

D. Luciferi, Episcopi Cabanitan, & ite hunc missus est sibi scribere in f. Mithras ad Constantinum.
opera omnia quae extant, curavit et edidit D. Baurer, philologus, Sionis & Comp.
Vilg. So. Domin. et Sac. Colitis, etc.
filiis. Venet. 1778. fol.

[illegible]

Franckesche Stiftungen zu Halle

§. 13. HILARIUS, Pictaviensis Episcopus in Gallia, *i. e. Poëta*
Arianorum haeresin strenue impugnauit. Quam ob
causam a Constantio in exilium actus, *Opus de Trini-*
tate Libris XII, constans, et alia scripsit. Vid. CAVE
Hist. Lit. p. 165, CHEMNIT. *Orat. cit. p. 4*, DUPINI *Bi-*
blioth. Tom. II, p. 136. *Græca intellegit, et quædam prædandi alle-*
goricum ex Origene et simili libris hausit.

§. 14. LUCIFER CALARITANUS, in Sardinia
Episcopus, sub Constantio Imperatore Arianos op-
pugnauit, et ideo exul factus. Laudat eum Athanasi-
us in Epistola ad ipsum exarata. Opera eius Ioh. Til-
lius Parisiis 1568 edidit. Vid. DUPINI *Biblioth. Tom.*
II, p. 170, seqq.

§. 15. PHOEBADIUS, Gallus natione, circa medi-
um huius æui celebris, *contra Arianos Librum* scripsit,
quem Petr. Pitheus Parisiis anno 1586 publicauit.
Vid. DUPINI *Biblioth. Tom. II, p. 184*.

§. 16. APOLLINARIUS SENIOR, Alexandrinus,
ex Grammatico Presbyter Laodiceæ factus, ducta uxore,
ex ea filium sibi cognominem suscepit; regnante Iuliano,
et Christianis gentilium libros interdiciente, multos libros
sacros carminibus Græcis expressit. Extat adhuc *Meta-*
phrasis Psalmorum metrica, quam aliqui filio eius tribu-
unt: Vid. VOSSIVM *de Hist. Græc. Lib. II, c. 18*, et
de Poët. Græc. c. 9, DUPINI *Biblioth. Tom. II, p. 216*.

§. 17. Q. AVRELIVS PRUDENTIVS CLEMENS,
Hispanus, ex caussidico deuotus Poëta, *Hymnos*, et
alia *Poëmata* composuit, uide Opera eius a WEIZIO
edita, et DUPIN. *Biblioth. Tom. III, p. 7*.

§. 18. DIONYSIVS, (uulgo *Areopagita*, sed perpe-
ram, appellatus) medio huius sæculi circiter uixisse
censetur: Quanquam Dallæus ad sexti sæculi initium
referre mauult. Theologiam Christianam ad Platoni-
cæ ideam formauit. Libri de *coelesti Hierarchia*, de
Resemb. H. E.

E

Dionis

Divinis Nominibus, Hierarchia Ecclesiastica, de Theologia Mystica, et alii, qui illi tribuuntur, Graece et Latine Antwerpiae anno 1634 prodierunt. Vid. CAVE in Hist. Lit. f. 178, seq. et DVPINI Biblioth. nou. T. I, p. 53, seq.

§. 19. FABIVS MARIVS VICTORINVS, Afer, ex rhetore gentili, in extrema senectute, urgente cum *Simpliciano*, Christianus factus est. Libri eius nonnulli in *Biblioth. P. P. Tom. IV*, extant. Conf. MABILLON. *Tom. IV, Analect.* Cum ipsum *Simplicianus* templum frequentare iussisset, irridens dixit: *Ergo parietes faciunt Christianos?*

§. 20. VLPFILAS, siue VRPHILAS, ortu Gothus et Gothorum Episcopus Arianus, *IV Evangelia* in Gothicam linguam transtulit, quae Holmiae ex codice argenteo impressa sunt. Vid. M. HEVELII *Dissertat. de Vlphil. et eius uersione.*

§. 21. DAMASIVS, Hispanus, Episcopus Romanus, *Epistolam Synodicam ad Episcopos Illyrici de Concilio Arminienfi*, item *Epist. ad Episcopos Orientis, contra Apollinarium, confessionem Fidei Catholicae*, et alia, exarauit. Vid. CAVE *Hist. Lit. fol. 183*, et DVPINI *Biblioth. Tom. II, p. 261.*

§. 22. EPIPHANIVS, Salaminae in Cypro Episcopus, An. CCCLXXX clarus, scripsit *Ancoratum*, siue *de Fide, Sermonem; Panarium*, siue *aduersus Haereses LXXX, de Ponderibus et Mensuris*, et alia. Hieronymo dicitur πεντάγλωττος, elogium eius apud SOCRATEM *Lib. VI, c. 10*, extat. IS. CASABONVS *Exerc. XV, diat. 7*, in eo nimiam credulitatem arguit. Opera a Petanio anno 1622 Parisiis, II Vol. et Lipsiae anno 1682, publicata prostant, conf. CHEMNIT.

Orat

+ er selbst auf den Begriff d. freien Willens
hieronymi. Gebrüder d. D. v. d. R.

Orat. cit. p. 5; et DVPINI Biblioth. Tom. II, Part. II, p. 545.

§. 23. OPTATVS ^{an Miletan} MILEVITANVS, Afer in Numidia Episcopus, acerrimus *Donatistarum* Antagonista, scripsit *contra Parmenianum*, Episcopum, Donatisticum, *Libros VII de Schismate Donatistarum*, qui Parisiis anno 1679 prodierunt. Vid. DVPINI *Biblioth. Tom. II, p. 187.*

§. 24. EPHREM, gente Syrus, floruit An. CCCLXX, uir in monastica Philosophia exercitatus, supra mille *orationes*, et in his *hymnos*, et *carmina*, et alios *tractatus morales ac aëcticos* composuit. Conf. SOZOMEN. *Lib. III, c. 16.* Opera eius Romae et Antwerpiae anno 1619 prodierunt, tribus Tomis distincta. Vid. DVPINI *Biblioth. Tom. II, p. 249.*

§. 25. BASILIUS MAGNVS, Episcopus Caesareensis, quem Greg. Nazianzenus, ipsius commilito, *κείνόν παιδείῃν ἀρετῆς κοινὴν αὐτῶν* communem uirtutis magistrum uocat. Vid. SOCRATIS *Lib. IV, c. 26.* Promouit is tum exemplo tum conditis regulis institutum monasticum. Opera eius Graece et Latine, cum notis *Frontonis Ducae*, Parisiis anno 1618 duobus Voluminibus impressa sunt. Conf. COMBESII *Basilium restitutum.* Vid. DVPINI *Biblioth. Tom. II, p. 265.*

§. 26. GREGORIUS, *Basilii M.* frater, Episcopus Nyssenus, ab Arianis diuexatus, orthodoxam fidem defendit contra illos et *Eunomium*: In matrimonio Theosebiam nomine uxorem habuit. Opera eius Graece et Latine *Frid. Morellus* Parisiis anno 1615 publicauit. Vid. DVPINI *Biblioth. Tom. II, Part. II, p. 390.*

§. 27. ^{cr. Gregorius Nazianzenus} GREGORIUS, a patria Nazianzo Nazianzenus, et Theologus κατ' ἐξοχὴν dictus, σύγχερος et intimus Basilii M. amicus, imperante Iuliano in pangendis carminibus pene totus fuit; summus quippe Poëta et Orator; id quod carmina eius et orationes loquuntur. Opera ipsius Graece et Latine anno 1630 Parisiis, et Lipsiae publicata prostant, uid. CHEMNITII Orat. p. 5, et DUPINI Biblioth. cit. Tom. II, Part. II, p. 351.

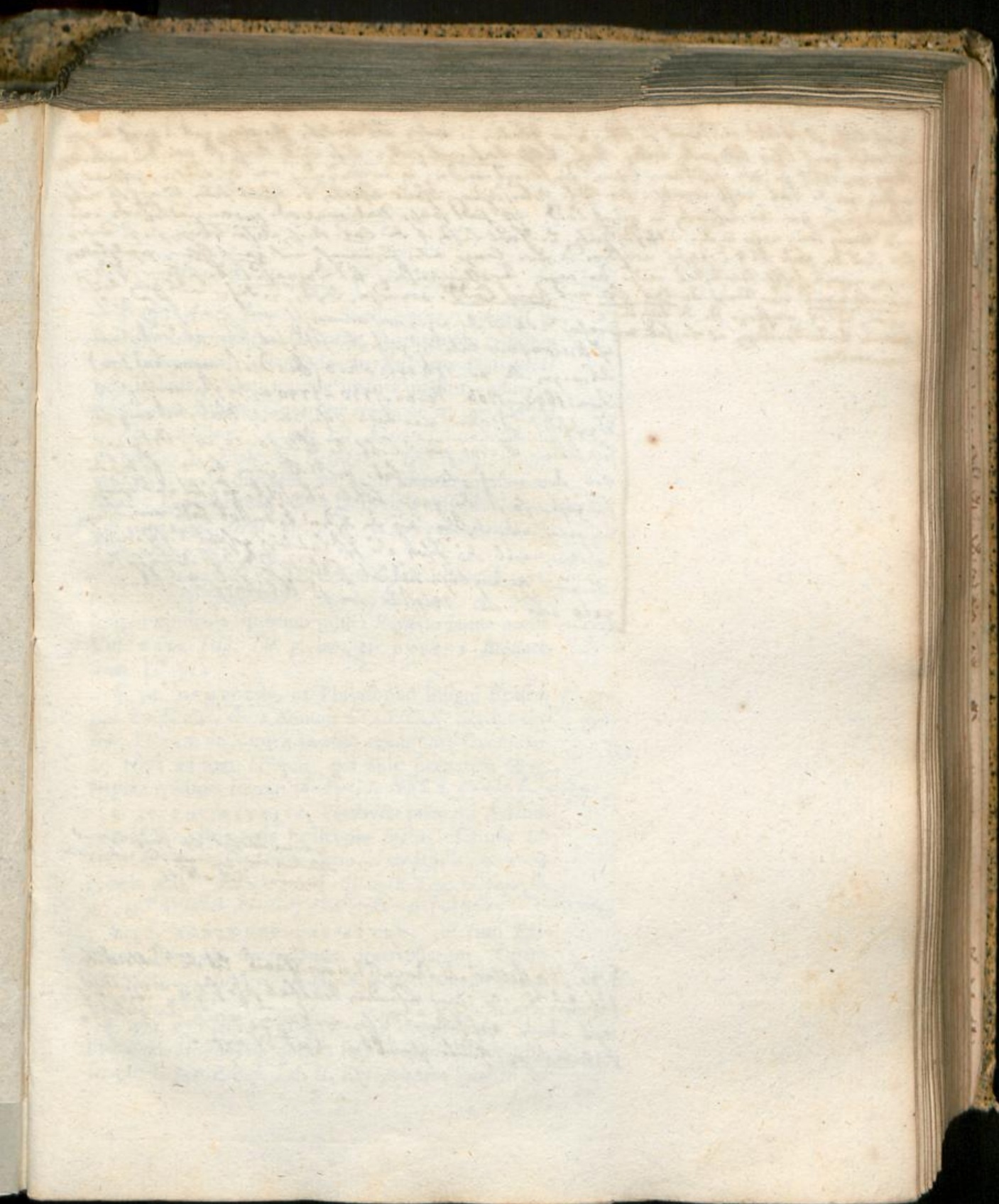
§. 28. AMPHILOCHIVS, gente forte Cappadox, ex monacho Episcopus Iconii Lycaoniae factus, uir multa eruditione insignis. Opera eius cum Methodii Patarensis et Andr. Cretensis Libris, Parisiis anno 1644, Graece et Latine edita sunt. Vid. DUPINI Biblioth. Tom. II, Part. II, p. 409.

§. 29. MACARIUS SENIOR, gente Aegyptius, Monachus, Magni Antonii discipulus, circa An. CCCLXXIII clarus, scripsit Homilias spirituales L., de Integritate, quae decet Christianos. Graece et Latine illae Francof. anno 1594 in Octauo editae sunt ad Theologiam asceticam utiles. Vid. DUPINI Biblioth. Tom. II, p. 118, seqq.

§. 30. AMBROSIVS, ortu Gallus, nobili familia natus, ex politico Episcopus Mediolanensis, ob eloquentiam celeberrimus morumque grauitate insignis. Opera eius Basileae et Parisiis saepe impressa prostant duobus Voluminibus distincta. Vid. DUPINI Biblioth. Tom. II, p. 348, seqq.

§. 31. HEGESIPPVS, de quo eruditus non satis constat, Ambrosii σύγχερος fuisse perhibetur, quinque Libros de Excidio Urbis Hierosolymitanae, ex Iosephi Libris de Antiquitatibus et de Bello Iudaico compilauit. Vid. IO. GRONOVII Obs. in Scriptor. Eccl.

§. 32.

§. 32. HIERONYMVS, Stridonensis, optimis et doctissimis praeceptoribus usus, magnam sibi eruditionem comparauit, quam aduersus *Ruffinum Apologet. II* ipse iactauit, suos quippe manes passus; aduersarios, quos habuit, asperrime tractauit, ac quandoque minus orthodoxe locutus est, Monachismi inprimis et monogamiae defensor strenuus. Opera eius multa, in XII Tomos distincta, uariis in locis impressa prostant. *Erasmii* tamen editio Basileensis aliis praefertur, 1526. uid. CHEMN. *Orat. cit. p. 5*, et DUPINI *Biblioth. Tom. III, p. 173, seqq.*

§. 33. EVAGRIVS, Ecclesiae Constantinopolitanae tandem Archidiaconus, *Hieronymi σύγγραμματα* uaria scripsit opuscula, quorum multa *Ruffinus* latine uertit. Vid. CAVE *Hist. Lit. p. 227*, et DUPINI *Biblioth. Tom. III, p. 1*.

§. 34. NEMESIUS, ex Philosopho insigni Episcopus Emissenus, circa Annum CCCLXXX circiter clarus, Librum de *Natura hominis* eruditum, Oxonii anno 1671 editum reliquit, qui ante perperam *Greg. Nysseno* tributus fuerat. *Antuerp. p. 1685. 8. apud uniuersitatem.*

§. 35. PHILASTRIUS, Presbyter primum, Ariarum hostis, Brixienfis Episcopus factus, scripsit *Librum de Haeresibus*, sed exiguo in censendis haereticis iudicio usus. Vid. DUPINI *Biblioth. Tom. II, part. II, p. 428*. *Brixia Italia, quod dicitur a b. illa Germania.*

§. 36. IOHANNES PRESEYTER, cui cum Epiphano lites ob *Origenismum* intercesserunt, Opera uaria scripsit, quae *Petr. Wastellus* Bruxellis anno 1643, Tom. II, edidit.

§. 37. RVFINVS TORANIUS, Aquileiensis, ob lites cum *Hieronymo* notus, fuit *Origenis* admirator, scripsit *Histor. Eccles. Lib. II, Expositionem Symboli* *Laus*

Cypriano seu
 Laurentium Episcopum, uulgo *(Hieronymo)* tributam.
 Vid. CAVE *Hist. Lit.* p. 238, *seqq.* et DUPINI *Biblioth.*
Tom. III, p. 255, seqq. *Nolanus*

§. 38. PONTIVS PAVLINVS, Presbyter primum,
 tandem Episcopus Nolae in Campania factus, uxorem
 habuit Therasiam: *Epistolas* et *Poëmata* uaria compo-
 suit, quae in *Orthodoxogr. Tom. II.* extant.

§. 39. AVRELIVS AVGVSTINVS, gente Afer,
(Grammaticus) primum professor, tandem Episco-
 pus Hipponensium factus, circa initium seculi V ma-
 xime clarus, cuius uitam *Possidius* descripsit; acri in-
 genio ualens, contra Pelagianos fortiter dimicauit, et
 plura scripsit opera, quam multi forte legunt. Edi-
 tiones eorum uariae extant; sed Basileenses aliis prae-
 feruntur. Conf. CHEMNIT. *Orat. cit. p. 5, et 6,*
 et DUPINI *Biblioth. Tom. III, p. 290, seqq.*

§. 40. IOHANNES, CHRYSOSTOMVS, ab insigni
 facundia appellatus, Episcopus Constantinopolitanus,
 uir ob zelum praefertendum uariis persecutionibus ob-
 noxijs, scripsit pene, *Suida* teste, infinita, inprimis
 tamen exegetica. Horum Catalogum CAVE in *Hist.*
Lit. f. 255, seqq. exhibet. Conf. CHEMNIT. *Orat.*
cit. p. 5, et DUPINI Biblioth. Tom. III, p. 12, seqq.
 Plura iudicia de Patrum huius seculi scriptis apud
 BEBELIVM *Antiquit. Euangel. Sec. IV, Tom. I,* legi
 merentur.

§. 41. DOCTRINAE CATHOLICAE summa,
 quam publice in Ecclesia hoc seculo laudati scriptores
 proposuerunt, in *Symbolo Nicaeno* CCCXVIII Patri-
 bus congregatis, Anno Christi CCCXXV condito, et
 in *Symbolo Constantinopolitano* Anno Christi CCCLXXXI
 composito continetur. Vid. ATHANASII *Epist. ad*
Iouinianum Tom. I Opp. fol. 399, BASILII Epist. 60 et

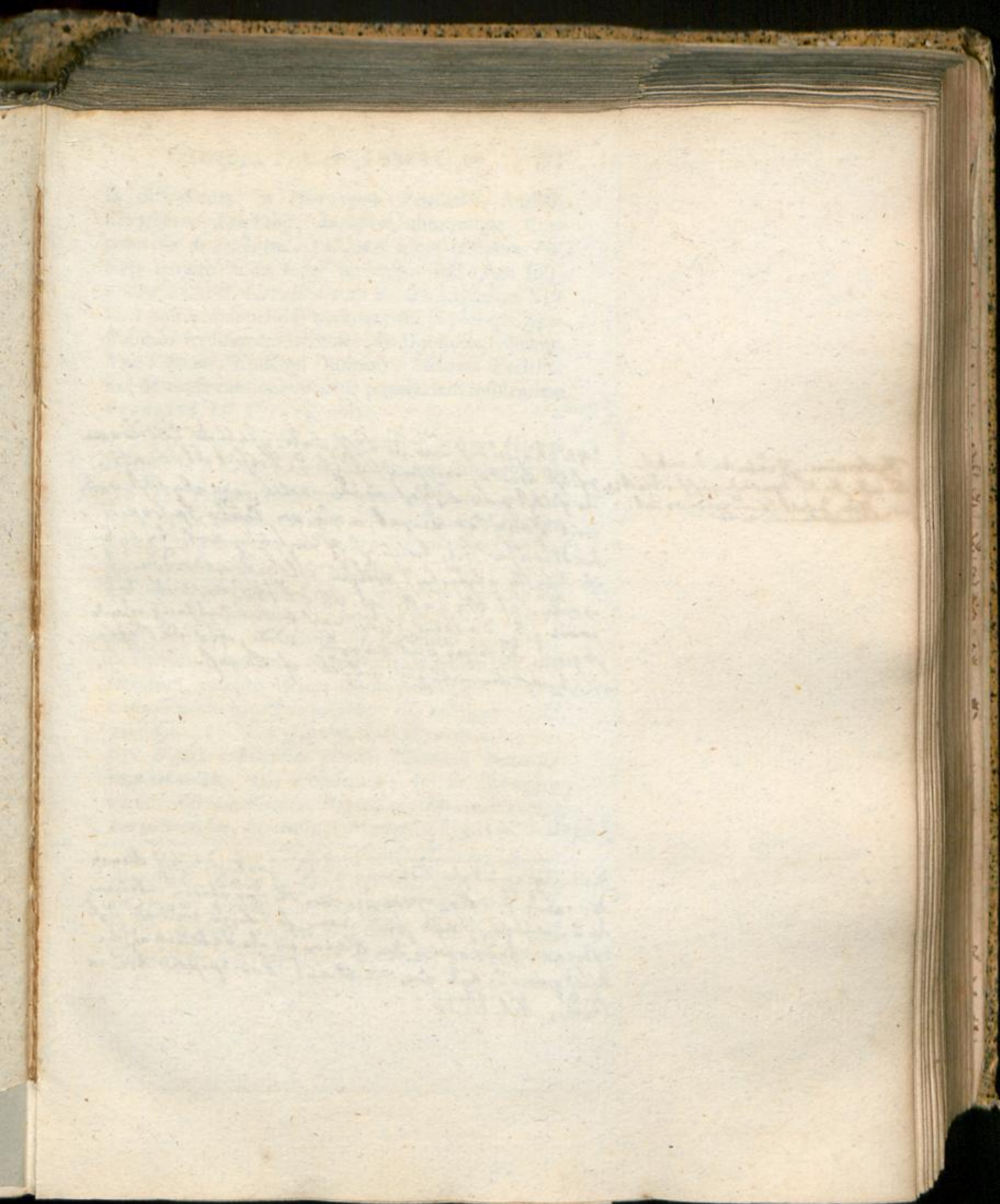
ad Symb. Athan. in dyssertat; praeis dabo unde habetur
Ponit ista in dyssertat; de dogmata Athanasii in dyssertat.

+ nec minus symbola privata seu Confessiones Episcoporum
in dyssertat; allegato; Canones Conciliorum
particularium seu Decreta. leges, quae res eccles.
trahant ex Codice Theodosiano lib. XVI.

78, SOCRATIS *Lib. I Hist. Eccl. c. 8*, FORBESII *Instruct. Histor. Theolog. Lib. I, c. 3*. Athanasii *Symbolum* uulgo in Ecclesia receptum, recentioris esse autoris, VOSSIUS *de tribus Symbolis*, et EASNAGIVS, probarunt. His addi merentur CYRILLI HIEROSOLYMITANI *Catecheses ad illuminatos*, et quae a Patribus praecipuis contra haereticos ex sacris litteris asserta leguntur. ^{Compe} ^{lenes} Horum doctrinam, secundum articulorum seriem, *Centuriatores Magdeburgici Cent. IV, cap. IV*, et EEBELIVS *Antiqu. Eccles. Euangel. Sec. IV, Artic. IV, seqq.* excerpserunt atque disposuerunt. Unde constar, doctrinam Pontificiorum Tridentinam, hoc seculo fuisse maximam partem ignotam. Conf. SPANHEMII *Tom. I, Introduct. maior. ad Histor. Eccles. Sec. IV, c. 3*.

§. 42. CONTROVERSAE, pace externa, a Constantino M. Christiano facto, Ecclesiae reddita, inter ipsos Doctores enatae sunt grauissimae: ut DONATISTARVM, qui rebaptizabant omnes illos, qui a Catholicis, quos pro pollutis et impuris habebant, erant baptizati. Nam negabant, licere uti in Ecclesia ministerio malorum, quod illud inutile atque inefficax esse crederent, uid. AVGVSTINI *Lib. II contra Litteras Petiliani*: MELETIANORVM lites cum Athanasio, de quibus SOZOMENVS *Lib. II, c. 21 et 22*. ARIANORVM cum Catholicis, de *ἀπονομία* disputationes acerrimae, uid. SOCRAT. *I. c. 6*, THEODORETVS *Lib. I Hist. Eccl. c. 5*, SOZOMENVS *Lib. II, c. 16, seqq.* PHOTINIANORVM, qui cum Photino contendebant, Christum esse nudum hominem, nec prius extitisse, quam per obumbrationem Spiritus S. in utero Mariae Virginis conceptus esset. Vid. SOCRAT. *Lib. II, c. 30*, et SO-

ZOMEN. *Lib. IV, c. 6*, EPIPHAN. *Haer. LXXI*.
 MACEDONIANORVM, qui filium Patri *ὁμοούσιον* esse negarunt, Spiritum S. pro creatura habentes.
 Vid. SOCRAT. *Lib. II, c. 45*, et SOZOMEN. *Lib. IV, c. 27*. AETIANORVM, qui non tantum *ὁμοουσίαν*
 Filii DEI negarunt, sed et cum *κατὰ πάντα ἀνόμοιον*
 Patri dixerunt. Vid. EPIPHAN. *Haer. LXXVI*.
 EVNOMIANORVM, qui *Aëtii* blasphema dogmata propugnabant, apud EPIPHAN. *Haer. LXXVI*,
 et THEODORET. *Lib. IV Fab. Haer. c. 9*. AV-
 DAEANORVM et ANTHROPOMORPHI-
 TARVM, Deo humanam formam et membra no-
 stris similia tribuentium. Vid. LACTANT. *diuin.*
Instit. Lib. IV, c. 30. et THEODORET. *Lib. IV, Fab.*
Haeret. LVCIFERIANORVM Schisma, de la-
 psis Episcopis, sub satisfactionis, uel poenitentiae
 conditione recipiendis. Conf. AVGVSTINI *Librum*
de Haer. c. LXXXI. APOLLINARISTARVM,
 qui duas partes humanae naturae in Christo confiten-
 tes, corpus uidelicet et animam, sed tertiam partem
 ipsam mentem, seu animam rationalem in aduentu
 Christi in carne negarunt, *τοῦ λόγου* eius uicem prae-
 stitisse docentes. Vid. EPIPHAN. *Haer. LXXVIII*,
 et SOZOMEN. *Lib. IV, c. 27*, THEODORET. *Lib. V, c. 9*.
 AERIANORVM, qui non tantum ordinem
 inter Episcopum et Presbyterum negarunt, ac ieiunia
 cum festo Paschatis reiecerunt; sed et *Arii* haeresin
 suam fecerunt. Vid. EPIPHAN. *Haer. LXXV*.
 MANICHAEORVM duos Deos, *Bonum* et *Malum*,
 asserentium. MESSALIANORVM in commu-
 nione ueluti Platonica uiuentium, qui, praeter absur-
 das de DEO et Baptismo opiniones, semper oran-
 dum esse statuerunt. Omitto ipsorum Patrum inter
 se

se dissensiones, ut *Hieronymi, Vigilantii, Ruffini, Chrysostomi, Epiphani, Augustini*, aliorumque, *Controuersia de celebrando Paschate*, mōta tempore *Pii*, circa initium huius seculi uiolentius instaurata fuit; dum alii Christiani *Pascha* cum Iudaeis celebrant XIV luna post aequinoctium uernum; alii et plerique Apostolicam traditionem iactantes, die Dominica sequente. Vbi *Victoris*, Episcopi Romani, Asiaticas Ecclesias hac de causa excommunicantis temerariam insolentiam *EVSEBIUS Lib. V, c. 24*, notat.

§. 43. *Controuersiarum* iam memoratarum autores fuerunt HAERETICI, quos paucis designabimus.

§. 44. Primus inter eos locus assignatur DONATISTIS, a *Donato* quodam e Numidia circa initium huius seculi ueniente, et contra *Caecilianum* Christianum diuidente plebem, nomen adepti. Vid. *AVGVST. Lib. de Haeres. c. LXIX*. Originem haeresis uel schismatis potius OPTATVS MILEVITANVS *Lib. II, p. 40*, exponit. Asserebant illi, Ecclesiam propter uitia morum frequentia, quibus infecta passim, de orbe terrarum, excepto Africae angulo, periisse. Ideo et Catholicorum baptismum negabant esse ualidum. Conf. *THEODORET. Fab. Haeret. Lib. IV, c. 6*, *L. ITTIGII Dissert. exhibentem plenam schismatis Donatistarum historiam*. His accensentur, qui se illis aggregarunt, *Circumcelliones, Rogatistae, Maximinianistae, Parmenianistae, Cirtenses et Montenses, Lupitani & Campani*. *Seco nomina uariae eiusdemque sectae!*

§. 45. ARIANI, ab *Ario*, Presbytero Alexandrino, *Alexandri*, ibidem Episcopi, aemulo dicti, negarunt τον λόγον, uerbum, h. e. Filium DEI ab aeterno fuisse, ἢν ποτε ὅτε οὐκ ἦν, crebra eius uox blasphemia fuit. Ideo illum ἐξ οὐκ ὄντων, siue ex nihilo

ortum dicebant; ac adeo negavit esse *συνούσιον καὶ
ὁμοούσιον*, i. e. coaeternum et eiusdem essentiae cum Pa-
tre. Vid. *SOCRATIS Hist. Eccles. Lib. I, c. 5. et 6.*
THEODOR. Hist. Eccles. Lib. I, c. 2, 5. *EPIPHAN. Haeres.
LXIX, seqq.* *AVGVSTIN. de Haeres. cap. XLIX.*
Inter *Arianos* ipsos deinde schismate orto, quidam di-
cti sunt *Ἀνομοιοι*, quod Christum Patri secundum om-
nia dissimilem statuerent; ut *Aëtius* et *Eunomius*, qui
postea proprias sectas condiderunt; quidam *ὁμοούσιοι*
Semi Ariani, quod Christum Patri *ὁμοούσιον* dicerent,
ut *Basilus Ancyranus*, *Gregorius Laodiceus*, et alii.
De quibus in historia Conciliorum, hanc ob haeresin
habitorum, agitur.

§. 46. *PHOTINIANI*, nomen a *Photino*, *Sirmii*
in *Pannonia* Episcopo, homine loquacissimo sortiti,
Christum pro nudo homine habuerunt; quod *Photi-
nus* negaret, eum ante natiuitatem ex *Maria* extitisse.
Fecit ergo cum *Samosatenis* et *Sabellio*. Vid. *ATHA-
NAS. de Syn. Tom. I, f. m. 691, seqq.* *EPIPHAN. Haeres.
LXXI, SOZOMEN. Lib. IV, c. 6, THEODORET.
Lib. V, c. 2, et ITTIGII Dissert. V Heptad. de Pho-
tino.*

§. 47. *MACEDONIANI*, a *Macedonio*, Episcopo
Constantinopolitano, nominati, dicebantur etiam *πρω-
ματόμαχοι*, quod, *Arianisim* fouentes, negarent,
Spiritus, S. esse Patri *ὁμοούσιον*. Eum enim uel cre-
aturam; uel *ἐνέργειαν τοῦ Θεοῦ*, appellabant. Vid.
*ATHANAS. Tom. I, f. 344, Tom. II, Dialog. aduersus
Macedonium, f. 238, BASILII M. de Spiritu S. c. X,
GREG. NAZIANZENI Orat. VI de Spiritu S. AVGV-
STIN. de Haeres. c. LII, et SOCRAT. Lib. II, c.
42, 45.*

§. 48.

Hotiani, ab Hotio Episcopo Cesarici statuunt
solum patri similem ee dicendum sine adjectione nomi-
nis essentialis etkata mala.

S. 26. Vincentius in scriptis Lec. V. gibt isud ein goosch
Lob. de Hotio noster Officium.

S. 44. ein so goosch Ostere, das Hiroungual am isd fust, die
Hiroungual ist in der Hirs. ja gellakht.

§. 52. Derivat a fyr. zakla i.e. oravit; aggr. liber.
sich 19. Pflanzens, ab 12. Pflanz.

§. 48. EVNOMIANI, ab *Eunomio*, *Aërii* discipulo et scriba, appellati cum ipso impudenter asseruerunt, Filium Patris esse seruum et ministrum, et Spiritum S. τοῦ υἱοῦ ὁμοῦ, filii formidantem. Vid. BASILII M. Lib. I, *aduersus Eunomium*, SOCRAT. Lib. IV, c. 7, PHILOSTORG. Lib. III, c. 20, et Lib. VI, c. 3.

§. 49. AVDAEANI, uel AVDIANT, ab *Audaeo*, Monacho, Syro genere et lingua, nomen habentes, DE VM sibi finxerunt cogitatione carnali in similitudinem imaginis corruptibilis hominis; quod eorum rusticitati EPIPHANIVS *Haeres. LXX* tribuit, unde et illis nomen *Anthropomorphitarum* adhaesit.

§. 50. APOLLINARISTAE, ab *Apollinari*, uel *Apolinario* filio potissimum, uiro doctissimo, appellati, statuerunt Christum assumpsisse uerum quidem corpus humanum, ut amictum quendam, sed sine mente h. e. anima rationali. Vid. SOCRAT. L. II, 46, AVGVSTIN. de *Haeres. LV*, THEODORET. Lib. V *Hist. Eccl.* c. 3, EPIPHAN. *Haeres. LXXVII. Error facit communis!*

§. 51. AERIANI, ab *Aërio*, Presbytero cognominati, qui indignatus *Eustathium* sibi in Episcopatu praelatum, statuit primum Presbyterum Episcopo non esse inferiorem; deinde nec ^{conuictum} Pascha celebrandum, nec pro defunctis orandum, nec ieiunia celebranda ^{in ieiunio} quod Iudaismus redolerent. (Sectatores eius et *Syl. Scdm* ^{libici} appellati; quod ex syllabis, a quo, per quem, et ^{libici} in quo, ex Rom. XI, 36, de DEO usurpatis, naturae in tribus personis diuersitatem probare uellent. Vid. ^{Ep. Ari} EPIPHAN. *Haeres. LXXV*, AVGVSTIN. de *Haeres. cap. LIII*, illorum errores Pontificii uulgo *Luthero* per calumniam affingunt.

§. 52. MESSALIANI, quibus nomen a professione inditum fuit, teste *Epiphanio Haeres. LXXX*, Graecis

cis

cis Ἑυχῆται, *Precatores* dicebantur; quod semper orarent, iactantes, se DEVM oculis corporis uidere, et Spiritus S. aduentum percipere. Ideo et uisa in somnis prophetias uocarunt. Vid. THEODORET. *Fab. Haeret. Lib. IV, c. II*, et HIERONYM. *Dial. aduersus Pelagianos Tom. II, fol. 175*. Aliis etiam nominibus appellantur, ut *Enthusiastarum, Spiritualium, Martyrianorum et Euphemitarum*.

§. 53. IOVINIANI, uel, ut Augustinus habet, de *Haer. c. LXXXII*, Iouinianistae, cum Iouiniano monacho docebant, uere baptizatos non posse relabi in peccatum: nihil interesse inter uescientem cibis et abstinentem, modo cum gratiarum actione sumatur; uirgines, uiduas et maritas eiusdem esse meriti, si caeteris uitae opibus non discreparent. Id quod Hieronymo maxime displicuit. Vid. ERASM. in *Tom. III Opp. Hieron. fol. 7. rub. quia Monachismos ei beneplacuit*.

§. 54. PRISCILLIANISTAE, a Priscilliano, nobili Hispano, dicti, teste Sulpitio Severo *Lib. II Hist. Sacr.* Hi occultis contaminationibus dediti, omnes Scripturae sensus allegoriis peruerterunt: Mundum a maligno Spiritu factum somnariunt, multa cum Gnosticis et Manichaeis habentes communia; ipsorum uelut symbolum fuit:

Iura, per iura, secretum prodere noli.

Mulieribus suis etiam docendi munus concedebant. Vid. AUGUSTIN. *de Haeres. c. LXX*, LEON. *Epist. XCIII, num. 2*, et BARON. *ad Annum Christi CCCLXXXI, num. 109*.

§. 55. COLLYRIDIANI, nomen ab auctore Sectae habentes, in Arabia et Thracia uagantes, B. Virgini Mariae κολλυρίδα τινα ἐπιτάλειν, placentam quandam offerre in mensa per mulierculas solebant, de qua omnes

+ et nihil interesse tempora jejuniu

Vigilantius statuit, celibatum idem et cum matrimonio
curacula apud sepulchra martyrum et franden diaboli
reliquias martyrum non et colligas nec in evangel.
praeceptum et, opes vendere et videri monachas,
ut vivere.

8. 57. conf. Acta Conciliorum a Symbargiopdita. Etc.,
mundi Historia Conciliorum generalium 4 Tom. in. p. p.
gub.

[illegible]

omnes participabant. Vid. EPIPHAN. *Haeres. LXXIX.*
Conf. RIVET. *Apologet. II.*

§. 56. SCHISMATICIS, quos alii inter haereticos referunt, accensimus Meletianos, a Meletio, Lycopolitano in Aegypto Episcopo, appellatos; qui munere suo amotus, officio tamen suo contra Ecclesiae morem functus est, aliosque Episcopos conuitatus est. Vid. SOCRAT. *Lib. I, c. 6.* EPIPHAN. *Haeres. LXVIII.* THEODORET. *Lib. I, c. 6.* SOZOM. *Lib. II, c. 21, 22.* Sic Luciferiani a Lucifero, quodam Episcopo Smyrnenfi, (non) Calaritano & appellati, Schismatici fuerunt; quod negarent, apostatas (clericos) etsi poenitentiam egerint, et ad Ecclesiam redierint, recipiendos ac in pristinum officii et dignitatis gradum admittendos esse. Hos refutauit Hieronymus. Vid. ERASMVM in *Argum. Lib. Hieron. aduersus Luciferum.* AVGVST. *Epist. LXXXVII.* et SOCRAT. *Lib. V, c. 5.* Perperam quoque Vigilantius haeresis postulatur; licet Hieronymus in eum grauitur inuehatur. Vid. HIERON. *Tom. III, fol. 55.* et b. CHEMNIT. *Exam. Concil. Trid. Part. III, et IV.* Reliquos haereticorum ex superiori seculo, ut Nouatianorum, Sabellianorum, Marcionistarum et Manichaeorum, hic iterum recensere omitto.

§. 57. SYNODI et CONCILIA ob haereses et schismata exorta, hoc seculo plurima leguntur coacta: Duo oecumenica, Nicaenum I, et Constantinopolitanum I. Caetera fuerunt particularia, ut Synodus Arelatensis I; Ancyrana, Neo-Caesareensis, Elibertina, Arelatensis II; Mediolanensis, Ariminensis, Nidaena Thraciae, Seleucensis, Romana, Antiochena, Sardicensis, Philippopolitana Ariana, Sirmiensis, Alexandrina I et

II; Synodus Antiochena II; Lampsacena, Laodicensis II.

Handwritten notes:
In Laodicensi in Bith. nec. 34. Bischof anfaucht. In Antioch. 34. Bischof anfaucht. In Nicaena 34. Bischof anfaucht. In Constantinopoli 34. Bischof anfaucht. In Ancyra 34. Bischof anfaucht. In Neo-Caesarea 34. Bischof anfaucht. In Elibertina 34. Bischof anfaucht. In Arelate 34. Bischof anfaucht. In Mediolano 34. Bischof anfaucht. In Ariminum 34. Bischof anfaucht. In Nidaena 34. Bischof anfaucht. In Thracia 34. Bischof anfaucht. In Seleucia 34. Bischof anfaucht. In Roma 34. Bischof anfaucht. In Antiochia 34. Bischof anfaucht. In Sardis 34. Bischof anfaucht. In Philippopoli 34. Bischof anfaucht. In Ariana 34. Bischof anfaucht. In Sirmio 34. Bischof anfaucht. In Alexandria 34. Bischof anfaucht.

Synodi tres Romanae, Aquileiensis, Constantinopolitana II; Caesareo-Augustana, Purtegallensis, Treuirensis, Mediolanensis II. De his omnibus observari meretur GREGORII NAZIANZENI iudicium Epist. IV ad Procopium; Nullum se conciliorum exitum felicem deprehendisse, et malum potius inde exasperatum, quam imminutum.

§. 58. Nos ergo paucis tantum de duobus oecumenicis hic quaedam annotabimus. Primum fuit Nicaenum ab urbe Nicaea Bythyniae appellatum. Quod Constantinus M. Ann. CCCXXV, propter haeresin Arian et Schisma Meletianum conuocavit. Vid. EUSEB. de Vita Const. Lib. III, c. 6, 7, in quo CCCXVIII Episcopi congregati de dictis capitibus praecipue disceptarunt. Summus eius praeses politicus fuit ipse Imperator laudatus; Ecclesiasticus vero Osus, Episcopus Cordubensis, et interdum Eustathius Antiochenus. Vid. EUSEB. Lib. III, c. 6, 17, seqq. de Vita Const. THEODORET. Lib. I, c. 6, Lib. II, c. 15, SOCRAT. Lib. IV, c. 12, SOZOM. Lib. I, c. 15, 16, et EDM. RICHERII Hist. Concil. General, Tom. I, c. 2, in hoc haeresis Arian damnata, ^{epulo paschali} controuersia de tempore Paschae determinata, ^{epulo paschali} Nouatiani reiecti, ^{epulo paschali} censura in Meletium lata, ^{epulo paschali} coelibatus Clericorum improbat, sedes Metropolitanorum Can. IV, determinatae. ^{epulo paschali} Conf. BEVEREGII Not. ad hos Canones, et Acta Concil. Nic. GELASII CYZICENI. Controuersiam de ^{epulo paschali} Canon. Launoius et Fr. Spanhemius peculiari dissertatione tractauit.

§. 59. Alterum Oecumenicum fuit Constantinopolitanum, a Theodosio M. Anno Christi CCCLXXXI, ob haeresin Macedonii, et designationem Gregorii Nazianzeni ^{Presbyteri} ad Episcopatum Constantinopolitanum capessendum, cui Episcopi Aegyptii obnitebantur, indictum. Episco-

nicht Thamafor Epist. Rom. wie die Freyheit stellen.
Es ist mehr, die Chirapof. Fuder der Pöbel zu sein. Aber es war
die Welt, daß ein Jahr als Frey in Prozess a Council sollte bringen
und so.

[illegible][illegible]

Episcopi CL in eo conuenerant, quos inter Episcopus Romanus non inuenitur. Primo *Meletius* Antiochenus praefedit, substituto postea *Nectario Constantinopolitano* Episcopo. (Vid. *SOCRAT. Lib. V, c. 8, 9*; *SOZOMEN. Lib. VI, c. 8*, et *Lib. VII, c. 9*; et *RICHE-RII Hist. Concil. c. V*. In hoc symbolum fidei *Nicaenum* confirmatum, eique addita quaedam uerba contra *Macedonium* et *Novatianorum*, conf. isthaec Symbola apud *FORBESIVM loc. supra cit. p. 11*, et *G. 10. VOSS. de Trib. Symb.*

§. 60. Praeter haec duo uniuersalia Concilia, digna etiam memoratu sunt, *Elibertinum* in Hispania ^{re et con-} *pro coelibatu*, Anno CCCV habitum. Multi in eo canones ad disciplinam Ecclesiasticam facientes ^{litas.} conditi: *Synodus Antiochena* Anno CCCXLI habitae ^{propona} *Concil. Arelatense* I contra *Donatistas* Anno CCCXIV ^{in laus} conuocatum: *Sirmienſe* Anno CCCLI contra *Photinum* ^{quidam} institutum. (Vid. *SOCRAT. Lib. I, c. 29, 30*; *SOZOMEN. Lib. IV, c. 6*, et *CARIOLANI, uel CIARANZAE Summ. Concil. huius seculi*.)

§. 61. *Canones et Decreta conciliorum* *HENRICVS IVSTELLVS* in *Biblioth. Iur. Can. ueteris*, et *GVIL. BEVEREGIVS* in *Synodico Magno* exhibent. De *Can. VI, VII*, quibus ordo sedium Metropolitanorum in Imperio Romano constituitur, multa disputari solent. (Vid. *BEVEREGII Synod. cit. f. 66, seqq.*)

§. 62. *REGIMEN ECCLESIAE* externum, et quidem supremum, hoc seculo sibi merito uindicauit *Constantinus M.* (Vid. *EVSEB. de Vita Constant. Lib. IV, c. 24*. Nam teste *THEODORETO Lib. I, c. 8*, et *Lib. V, c. 8*, *Leges Ecclesiasticas* conscribi iussit. Conf. *SOCRAT. Lib. IV, c. 8*. Sed tamen Episcopi et Metropolitanus ius praesidendi, consecrandi, ordi-

Index Theodosianus Lib. XVI.

nandi,

ab iudicio ex consuetudine, deinde indulgentia principum.

nendi, reconciliandi poenitentes, poenasque canonicas imponendi habuerunt, nulla uero praerogatiua iuris aut potestatis oecumenicae Episcopo Romano adhuc tributa. Quod ex citatis iam Concilii Nicaeni *Can. VI et VII*, apparet. Conf. *Can. II Concilii Constantinopolitani*. Quanquam ambitionem Episcoporum hoc seculo increuisse, certum sit; cum ex distributione *Imperii* in *Eparchias*, *Dioeceses* et *Praefecturas* ipsis anfa nasceretur, simul statum Ecclesiae ad formam regiminis politici attemperandi. Hinc nomina *Patriarcharum*, *Metropolitanorum*, *Primatuum* et *Archiepiscoporum* enata sunt. *RICHERIVS* tamen, Sorbonista doctissimus et *cordatissimus*, in *Hist. Concilii Tridentini* laudata solidissimis argumentis euicit, regimen Ecclesiae monarchicum, quod Papa R. postea affectauit, in Ecclesia fuisse ignotum. Conf. et *SALMAS. de Primat. Papae*, *BLONDELLVM*, cui *SALMASIVS* multa debet. *BASILII CAESAR. Epist. X.* Quanquam Concil. Sardicensis Canon IV uideatur Episcopo aliquam praerogatiuam hac in parte concedere. Vid. *SPANHEMII Introduct. in Hist. Eccles. Tom. I, f. 876.* Seriem Episcoporum apud antiquos uariam hoc quoque seculo uide apud *BLONDELLVM* in *Pseudo-Isidoro ad Clement. Epist. I, p. 41. f. quod dea est, Durianum* *fabulante* 63. Ceterum τὸ ἔργον, seu ordinem ministrorum Ecclesiae iam obtinuisse, ex diuersis eorum appellationibus et nominibus, quae in *Canonibus* et apud *Epiphanium* leguntur, patet. Memorantur enim *Episcopi*, *Presbyteri*, *Diaconi*, *Hypodiaconi*, *Exorcistae*, *Catechistae*, *Lectores*, *Cantores*, et *Ostiarii*. De *Acolythis* adhuc dubitatur, an hoc aeuo noti fuerint. *Chorepiscopi*, qui ἐν χωρῶν Episcoporum munus obibant, et *Archi-Diaconi*, qui primi in *Diaconorum* ordine erant,

der große Hof wurde in 4 Praefectura eingetheilt in 2 orient.
 2. 2 occidentales. Jeder steht in einem Praefectum Praetorium vor.
 1) orientales. umfasst Asiam cum Insulis et Aegyptum. 2)
 2) Illiricum, mare tunicum, Thraciam, Salmatiam, Iovian.
 3) occidentales. umfasst Italiam fensu latissimus usque Pa-
 noriam, den Rhein in den Rhein, Dan, Noricum, Thudeli-
 oriam & Africa (den Egypten) 2. 3. 4. Praefectura Italiae.
 In 4. Praefectura Galliarum, 5. umfasst Franciam, Spaniam
 et Britanniam cum omnibus Insulis. fensu jule Praefectus praet.
 e. unter ihm in Diocesis, der stehende Vicarii oder Episcopi
 fensu, 2. die Diocesis unter in Praefectus der Provinz, welcher
 Aristocraten, Praefectus, bald Praefectus, bald Praefectus
 genannt wurde. D. Callarii Antiqu. Rom. p. 249. 8. die Provinz
 wurde wieder in Präf. eingetheilt. 2. aber 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Blondelle sur la primauté
 de l'église.

Constantinus M. erwidert, daß der Raumbag mit der Zeit
der Marklager ausgenommen sein sollte, mit der Einsparung.
daß die Landwehr von dieser Verordnung nicht gebunden
sein sollte, weil der Marklager nicht nachher liegen
würde. f. 11. h. 11. 2. B. p. 89.

die Osm. Pfingstfesten, das man zu folgen hat, ist die
Beyge und die

Im Orient feststeht als Wiedergewinn der Geburt d. Christ
fest an einem Tag. d. 6. Jan. d. d. Tag wird die
Epiphanias. Im Orient ist es fest p. 11. d. 25. Dec.
zur Geburt fest zu gebrauchen. *M. 11.*
der Festtag ist d. 1. Jan. d. d. Tag. mit besonderer Andacht
gefeiert. Augustin. ep. 118 an Januar. Concil. Agath. a. 506.
c. 27. Confil. Apost. VIII. 33. Vig.

erant, iam innotuerant. Vid. BEBELII *Antiquir. Euang. Sec. IV, Art. II, Sect. II.*

§. 64. DISCIPLINA, ut Canones testantur, rigorosior adhuc fuit. Et ut illius uigor constaret, *Litterae Synodicae Episcoporum communicatoriae, canonicae et formatae* usitatae erant, in quibus de rebus ad doctrinam et disciplinam pertinentibus inuicem communicabant. Vid. FR. FERRARI *de Antiquo Eccles. Epist. genere Libros tres.* Qui scelere aut graui peccato contaminatus erat, non nisi publice poenitentia acta, ad usum S. Eucharistiae admittebatur: Tempus poenitentiae determinabatur. Vid. *Concil. Nicaen. Can. XII*, et BASILII *Can. LVI et LXXIV.* Ipsum Imperatorem Theodosium M. ob caedem Theffalonicensem patraram, hac de causa, non ante, quam poenitentia defunctum, Ambrosius in templum ad communionem fidelium admittere uoluit. Vid. THEODORET. *Hist. Eccl. Lib. V, c. 17.* Rigor tamen² graduum disciplinae antea usitatorum remisit; cum crimina grauiora Christianorum Imperatores Christiani poenis ciuilibus ulciscerentur.

§. 65. RITVS SACRI et CEREMONIAE hoc seculo iam multiplicari coeperant, ut splendor Ecclesiae externus maior accederet, imminuta iam pristini cultus diuini simplicitate. *Templa splendidiora*, quae *νεγικὰ οἷα*, aedes dominicae EVSEB. *Lib. VIII, c. 1*, et IX, c. 10, appellantur, exstructa. Praeter festa sollemniora Paschatis et Pentecostes, etiam *Natiuitatis Christi*, quod GREG. NAZIANZ. *Θεοφανεῖαν καὶ γέννησιν* Orat. XXXVIII. THEODORET. *Hist. Eccl. Lib. V, c. 18*, CHRYSOSTOMVS *festorum μετέπολιν* appellant, accensis uigilia praecedente luminibus celebratum fuit. Vid. AMBROS. *Serm. XXVIII, XXIX,*

Recbenb. H. E.

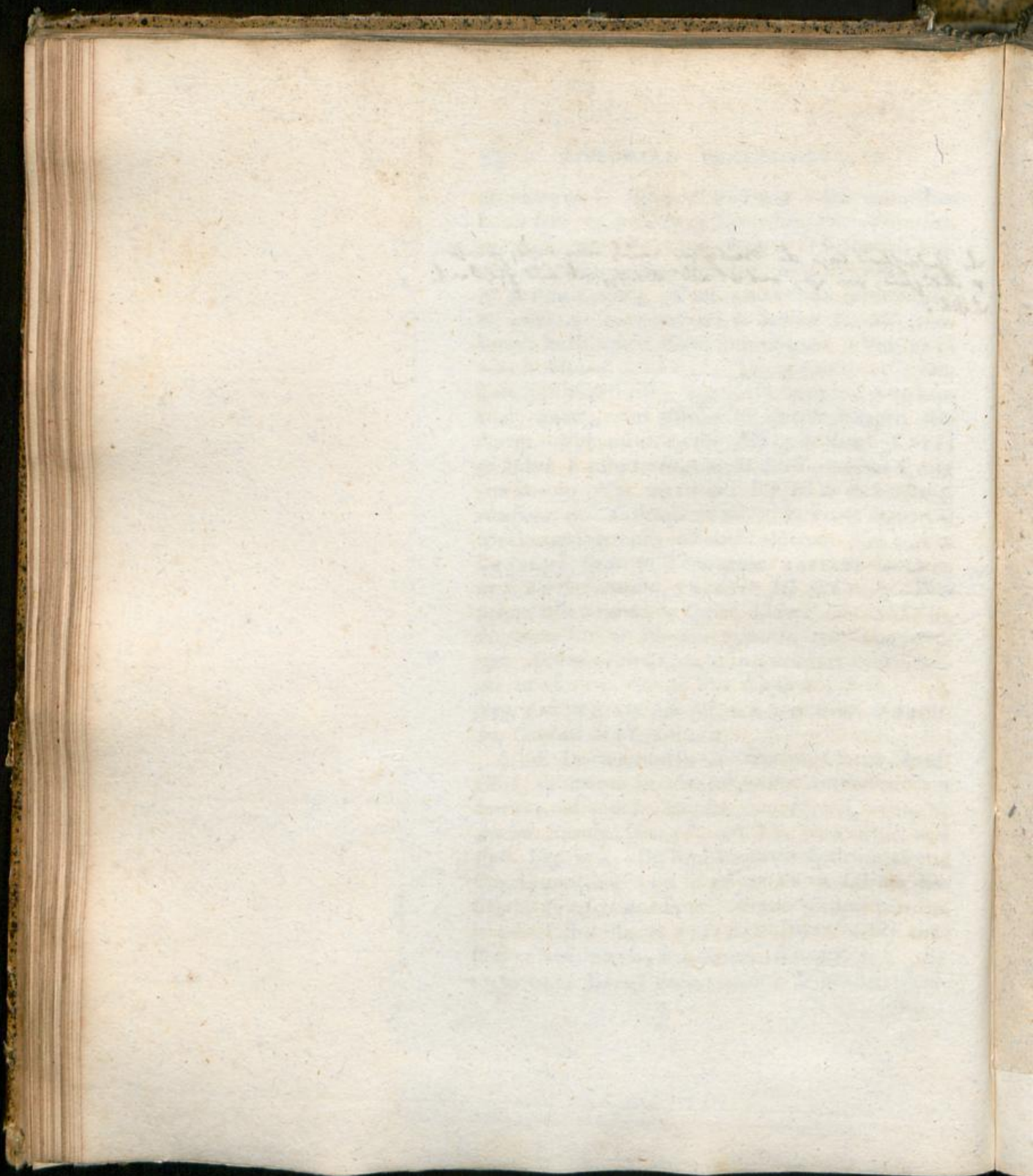
F

et

et PRVDENT. *Hymn. V καὶ Θῆμep.* De antiquitate huius festi, et quod d. 25 Decembris celebratum fuerit, meretur L. ITTIGII *Dissert. III Heptad.* legi. *Festi et Martyrum dies obseruati*, teste EVSEBIO *Lib. IV de Vita Const.* 23. Conf. AMBROSII *Serm. 66, seq.* et BASILII M. *Conciones in Sanctos XL Martyres.* Ritum hunc tamen aliqui improbarunt. Vid. EPIPHAN. *Haeref. LXXVII, seq.* et *Concil. Elibertan. Can. XXXIV et XXXV.* Quidam etiam pro Sanctis orant, quod gradus gloriae his precibus augeri crederent. Vid. CHRYSOST. *Liturg. et Homil. XXIII in Matth. I,* cultus reliquiarum Sanctorum hoc seculo iam coepit. Vid. DALLAEI *Lib. IV de Cultu Relig. obiecto c. 15.* Imagines etiam et statuæ in honorem Sanctorum in templis collocari coeperunt. Vid. GREG. NYSSENI *Orat. in Theodosium*, BASILII M. *Orat. in S. Bartholomaeum*, EVSEBII *Lib. VII, c. 18.* Propter abusum tamen in *Concil. Elibert. Can. XXXVII*, decretum fuit, ne imagines pictae in templis ponerentur. Passim etiam Crucis signum sanctum haberi coepit, ut ex EVSEBIO *de Vita Constant. Lib. I, c. 28, seqq. Lib. II, c. 16, Lib. III, c. 2, 3,* et *Orat. de Laudibus Constant. c. VI*, apparet.

§. 66. De conuentibus Christianorum sacris, de uigiliis, de ritibus in administratione Sacramentorum receptis, uid. *Centur. Magdeb. Cent. IV, c. 6*, BEBELII *Antiqu. Euangel. Sec. IV, Art. IX*, et SPANHEMII *Epil. Ilag. n. 4.* De Ritu Sacrarum Ecclesiae ueteris Concionum, uid. BERN. FERRARI *Librum cum Graenii Praefatione* editum. Preces solennes non sine ieiuniis factas esse, ex EPIPHAN. *Haeref. LXXV* constat. Conf. PRVDENT. *Hymn. Ieiunant. n. 7.* Ex AMBROSII *Libro I de Sacrament c. IV*, constat, Sacramenti

der Gedächtnisstage der Märtyrer noch mehr, jauchze
e. Heiligen von ihm selbst zur Ehre, als auch für den
Nutz.

menti Eucharistici usum quotidianum fuisse ^{usurpationem.} requi-
 rum. Conf. BASILII *Epist.* 289, ad Caesar. *Patric.*

§. 67. PERSECUTIONIBVS Ecclesiam etiam
 hoc seculo obnoxiam fuisse, multa ueterum testimonia
 confirmant. Nam coeptam per Diocletianum perse-
 cutionem Maximianus Hercules, et Galerius Ma-
 ximinus, et alii Caesares gentiles, non tantum continua-
 runt; Vid. EVSEB. *Lib. VIII. c. 14, 15, 26, Lib. I de*
Vita Constant. M. c. 27, seq. Lib. X Hist. Eccl. c. 8, SO-
CRAT. Lib. I, c. 2, SOZOM. Lib. II, c. 8, seq. THEO-
DOR. Lib. I, c. 25, LACTANT. de Mort. Pers.
c. 20, seq. sed mortuo Constantino M. Constantius ab
 Arianis inductus, in Orthodoxos et Catholicos saeuir.
 Vid. ATHANAS. *Apolog. et Epist. ad Solitarios, f. m.*
8u, 813, 829, et 841, SOCRAT. Lib. II, c. 26. Quan-
 quam GREG. NAZIANZ. *Orat. 3, et 4, contra Iulia-*
num, Constantium in multis excuset, quod eius facili-
 tate aulici fuissent abusi.

§. 68. Grauiora Christianis mala intentauit Iulianus
 Apostata Imperator, qui non quidem aperta ui et fac-
 uitia; sed aliis artibus prauis usus, Christianismum
 extinguere moliebatur. (Nam Christianis templa et
 scholas interdixit, libertatem ademit, oneribus et exiliis
 multauit. Vid. SOZOM. *Lib. V, c. 5, 16, THEODOR.*
Lib. III, c. 15, 16, SOCRAT. Lib. II, c. 14, NAZIANZ.
Orat. I et III in Iulianum. Verum ipse fuit *unbecula*
cito transiens; cum mox in proelio Anno CCCLIII
 uulneratus impuram animam misere exhalasset. Conf.
 Dissertationem nostram de *Iuliano Apostata* et SOCRAT.
Lib. III, c. 14.

§. 69. Excepit illum Valens Imperator, qui impul-
 su Iustinae uxoris Ariandae, et Eudoxii Constantinopo-
 litani, An. Chr. CCCLXV, diris modis Catholicos,

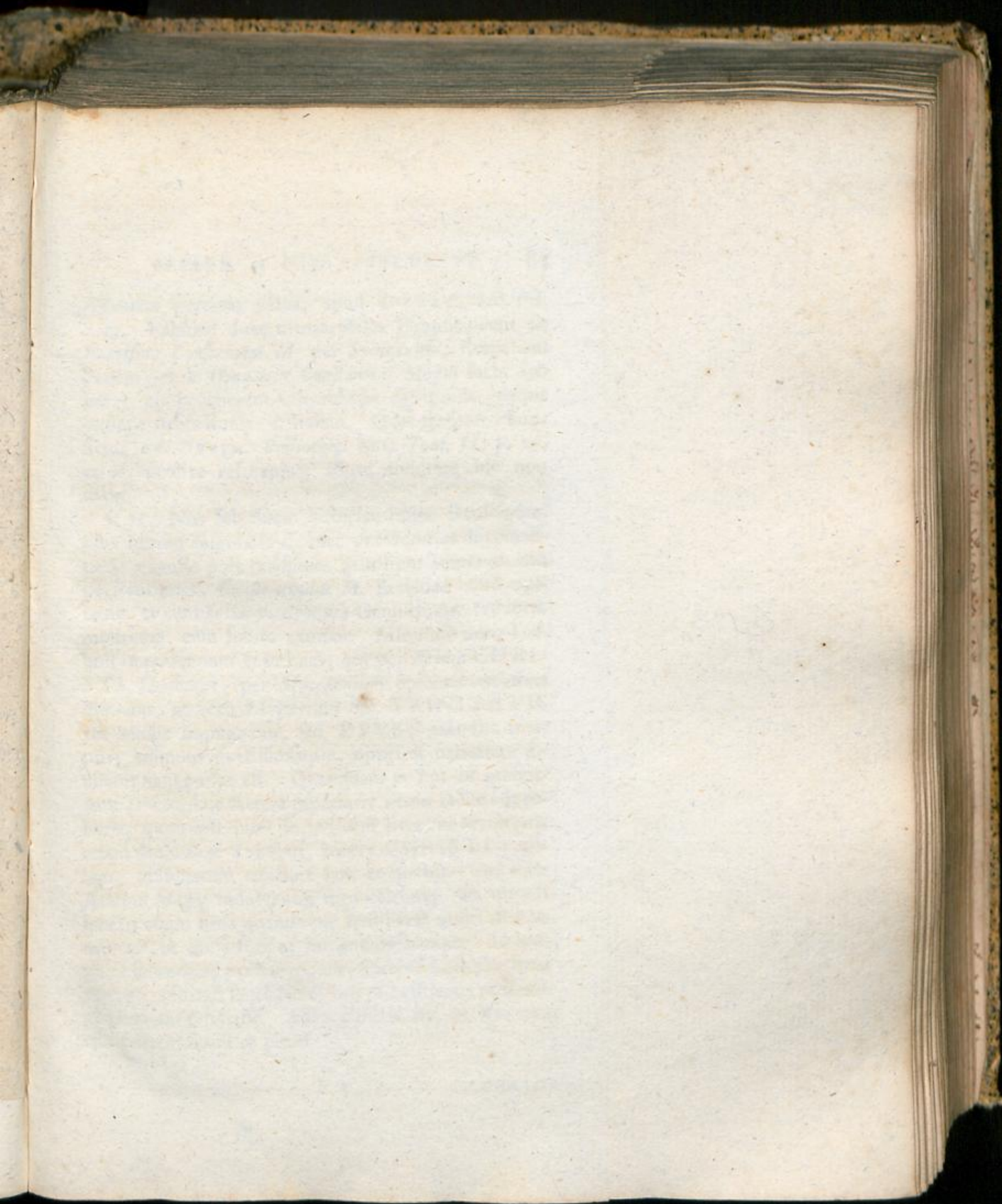
(tum *Homoufianos* appellatos) diuexauit; donec, in expeditione Gothica a barbaris interemtus esset. Vid. THEODOR. *Lib. IV, c. 13, 22, 33 et 34*, et SOCRAT. *Lib. IV, c. 13*, SOZOM. *Lib. IV, c. 14, 20*. Monachos ad militiam sectandam lege etiam lata compulit. Vid. OROS. *Lib. VII, c. 19*. Nam *Monachorum* (qui etiam *αἰνῆται* et *Θεραπευταί* appellabantur) numerus hoc seculo incrementa coeperat. Hinc regulae, quas *Basilus* ipsis praescripsit, notae sunt. NAZIANZENSIS etiam *Orat. IX*, et HIERONYMVS passim vitam hanc laudarunt. Conf. SOZOM. *Lib. I, c. 12*.

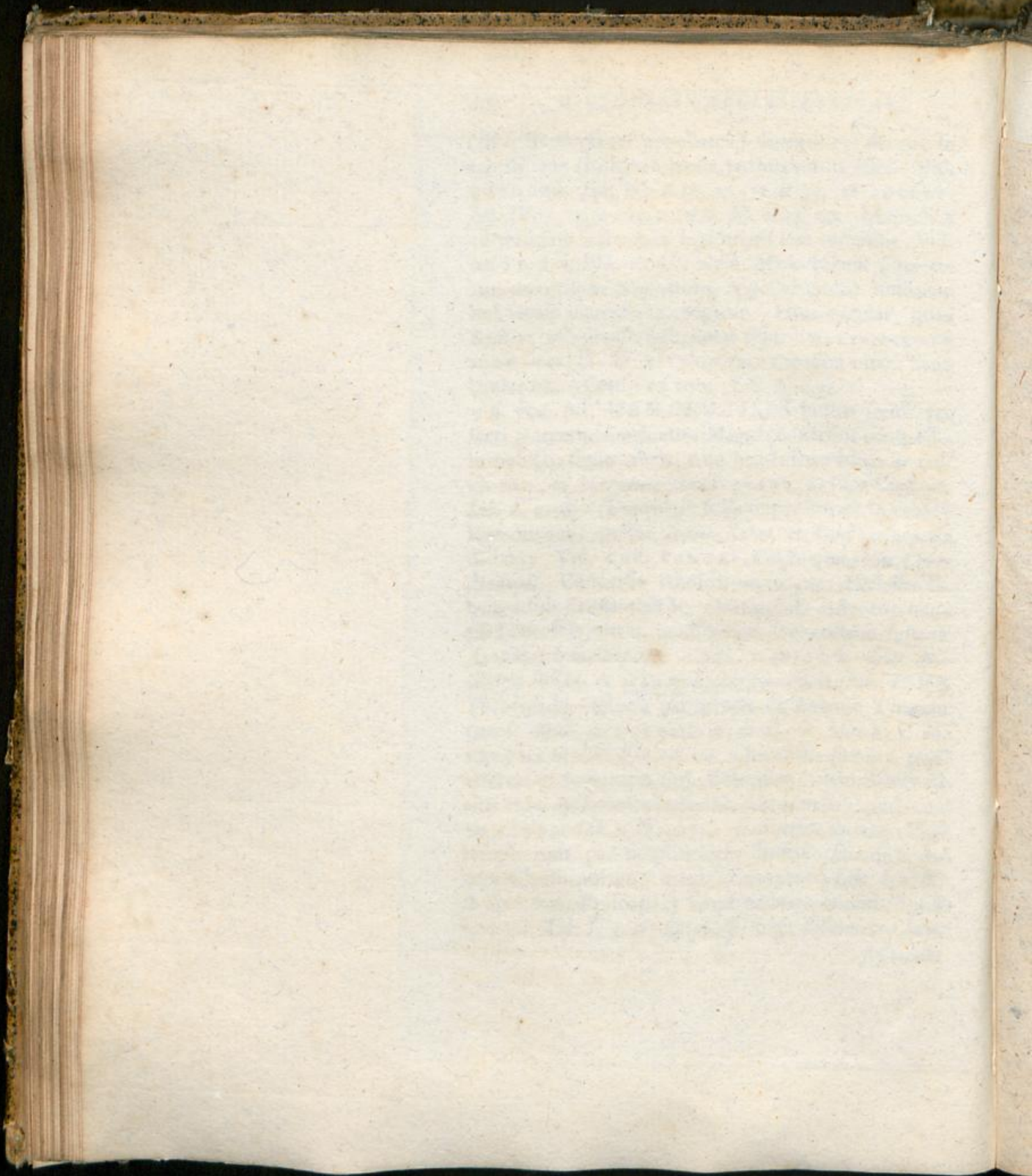
§. 70. Ad MEMORABILIA huius seculi referri merentur *Constantini Magni* conuersio, conspecto in nubibus signo crucis, cum hac Inscriptione: *ἐν τοῦτο ἔτι ζῶντα, in hoc uince*, apud EUSEB. *de Vita Constant. Lib. I, c. 28*. Translatio sedis imperatoriae in urbem Byzantinam, postea *Noua Roma* et *Constantinopolis* dictam: Vid. CAR. CANGEI *Constantinopolin Christianam*. Conuersio ethnicorum magna: Ecclesiae libertas sub *Constantino M.* Miraculosa destructio templi Hierosolymitani, quod Iudaei, concedente *Iuliano Apostata*, moliebantur. Vid. NAZIANZ. *Orat. IV. contra Iulian.* et MARCELLINVM *initio Lib. XXV*. *Theodosii M.* uictoria per preces de *Eugenio Tyranno* parta, apud AVGVSTINVM *de C. D. Lib. V, c. 26*. SOZOMEN. *Lib. VII, c. 24*. Eiusdem publica poenitentia et reuerentia erga *Ambrosium*; item clementia eius erga *Antiochenos* laesae Maiestatis reos, apud SOZOMENVM *Lib. VII, c. 23*. Conuersio duorum Philosophorum per simplicitatem duorum senum laicorum Christianorum, apud SOZOMEN. *Lib. I, c. 18*. *S. Spiridonis* Episcopi et simul pastoris ouium, apud SOZOM. *Lib. I, c. 11*, *Epiphani* erga *Iohannem Chrysostomum*

(111)

111

sofomum

sofomum peruicax zelus, apud SOCRAT. *Lib. VI, c. 14.* Fabulae duae memorabiles Pontificiorum de *Baptismo Constantini M.* per *Syluestrum*, Romanum Papam, et de *Donatione Constantini Magni* facta *Syluestro* ob beneficium miraculosae sanationis, deque cessione urbis Romae et Italiae. Quae scriptor Pontificius EL. DUPIN. *Bibliothec. Nou. Tom. II, p. 29, et 36,* prolixè refutauit. Plura annotare hic non uacat.

§. 71. Nos sub finem historiae huius seculi notamus iterum singularis diuinæ *prouidentiae* documentum: quando post dirissimas gentilium Imperatorum persecutiones, *Constantinum M.* Ecclesiae bono excitauit: et cum *Iulianus Apostata* Gentilismum reducere moliretur, eum subito extinxit. Miramur uero Diaboli impudentiam et technas, qui per *Arium* CHRISTI Deitatem, per *Macedonium* Spiritus *ὁνόςαν* diuinam, ac adeo Mysterium SS. TRINITATIS tot modis impugnauit, sed DEVS, excitatis uiris piis, animosis doctissimisque, opprimi ueritatem diuinam haut passus est. Quanquam et hoc in quibusdam Doctoribus caetera praeclaris nemo facile approbarit, quod ipsi inter se inuicem lites mouerint, ac etiam ambitione stimulati, contra CHRISTI regulam, dominatum affectare iam coeperint. An *Constantini Magni* indulgentia erga clerum; an uitium sanctis etiam uiris quandoque familiare, quod ultimo exiit, in causa fuerit; hic non determino. Id longa obseruatione probari potest, florenti Ecclesiae statu externo, morum sanctitatem inter Christianos remississe ac pietatem refrixisse. Adeo difficile est, in hac uita esse felicem simul et pium.

PERIODI II CAPVT II

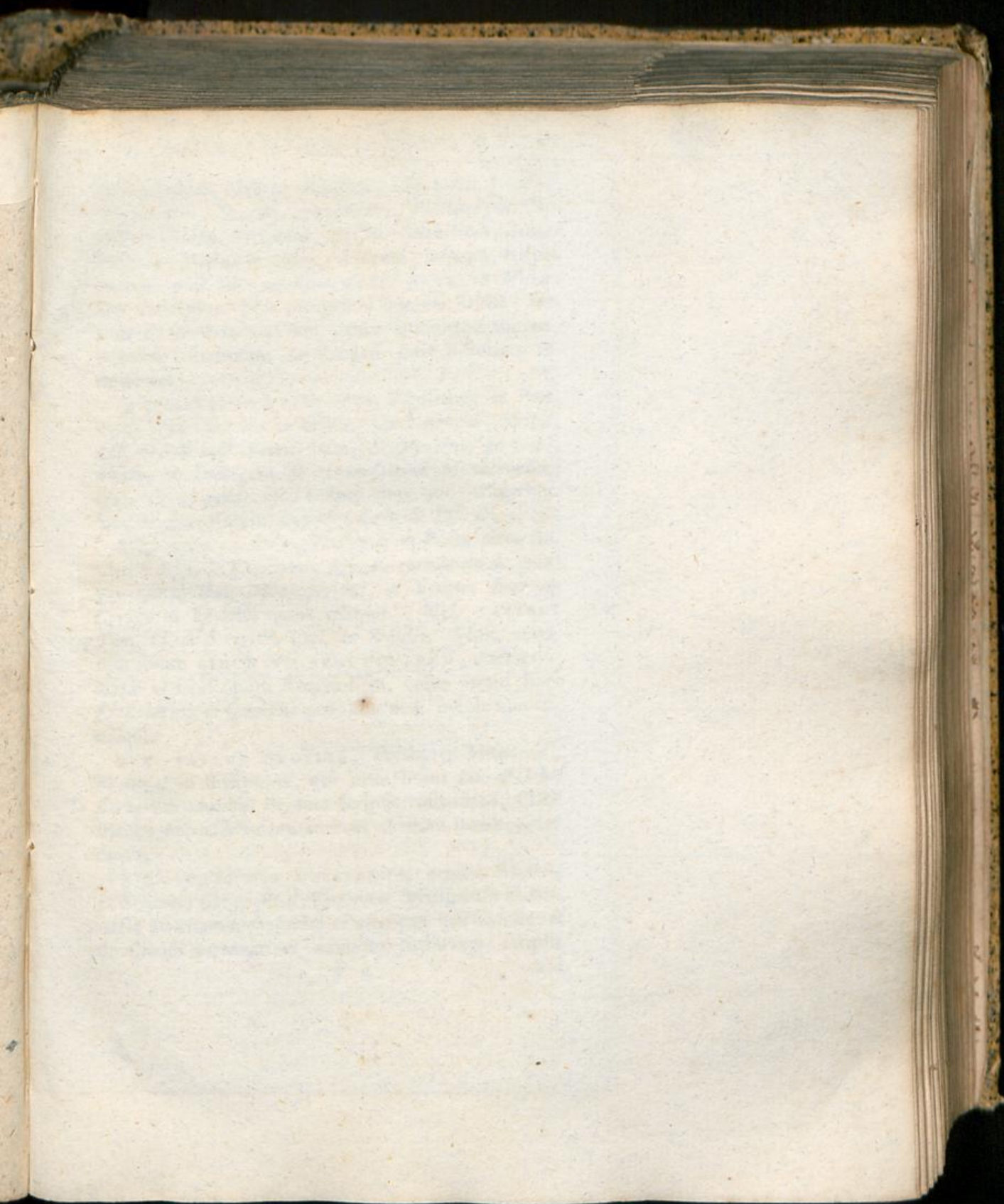
DE

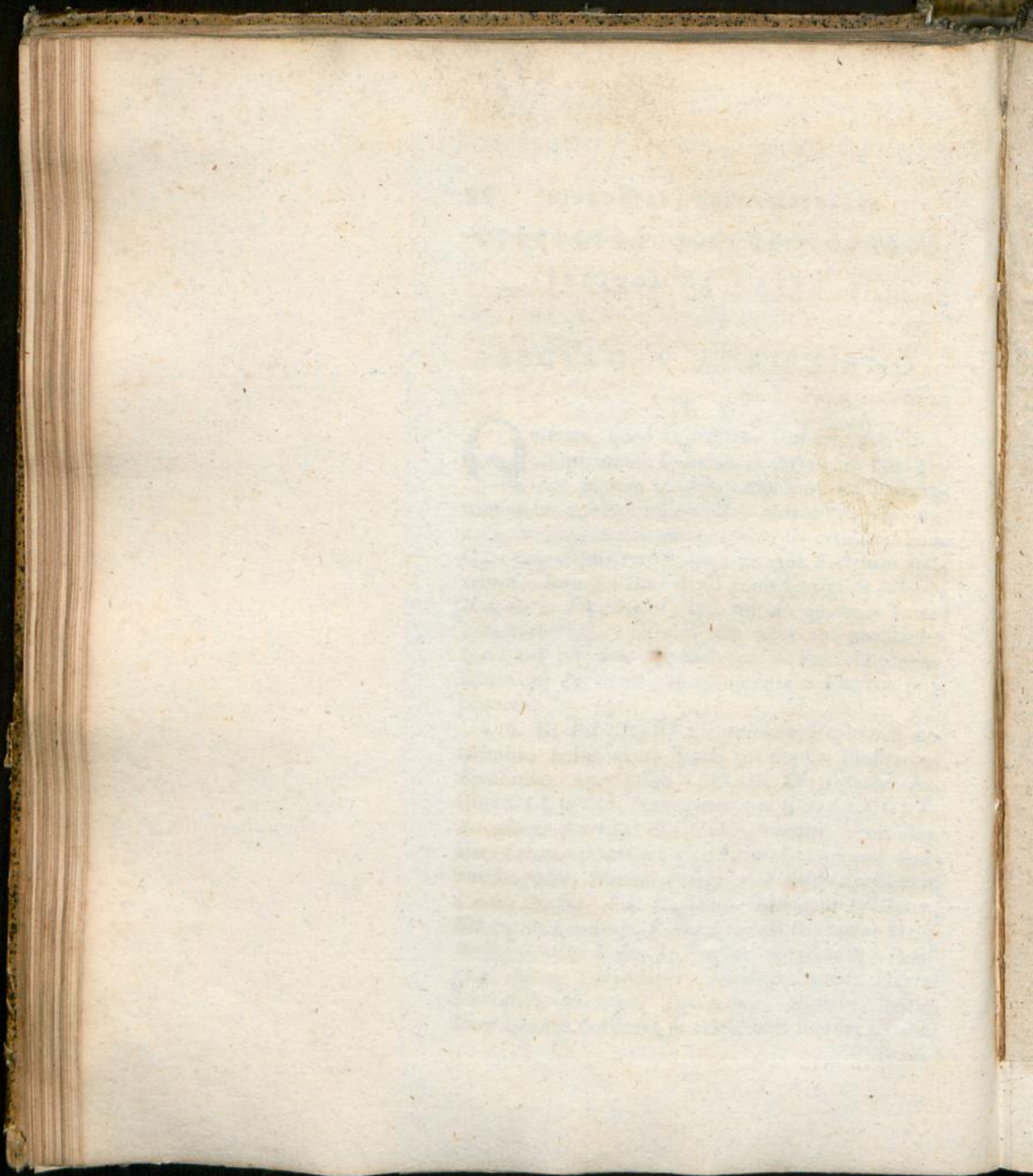
SECVLO V CHRISTIANO

§. I

Quintum, quod ingredimur *seculum*, quo Rom. Imperium in *Oriente et Occidente* diuisum, non tantum intestinis motibus, sed barbararum etiam gentium inuasionibus concussum, dilaceratum, tandemque *Romanum* in *Occidente* extinctum fuit. Quae conuersionis rerum mala quoque Ecclesiam afflixerunt. Insurgentibus simul nouis Haereticis *Pelagio, Nestorio et Eutychianis*, qui mirum quantum Ecclesiam turbauerunt. Interim non defuerunt praestantes uiri, qui illis sese opposuerunt, ac simul Christianismum ad *Hibernos, Burgundiones et Francos* propagarunt.

§. 2. Ex *PATRIBVS* antecedenti seculo iam memoratis, huius etiam seculi primordia illustrarunt *Epiphanius* An. Christi CCCCLIII, *Chrysostomus* An. Chr. CCCCVII, *Hieronymus* An. Chr. CCCCLXX, *Augustinus* An. Chr. CCCCLXXX, mortui. Post illos, inter *Latinos* praecipue clari fuerunt Scriptores *Seuerus Sulpitius, Sedulius Presbyter, Sidonius Apollinaris, Paulus Orosius, Iob. Cassianus, Saluianus Presbyter, Vincentius Lerinensis, Victor Vitensis, Gennadius Massiliensis, Gelasius I. Leo I. Prosper Aquitanicus, Remigius, Petrus Chrysologus, Arnobius Iunior, Marius Mercator, Maximus Taurinensis, Alcimius Auitus*. Inter *Graecos* doctiores et celebriores fuerunt *Cyrillus*
Alexan-

Alexandrinus, Isidorus Pelusiota, Theodorus Synesius, Theodoretus, Socrates, Sozomenus, Philostorgius Cappadox, Gelasius Cycizenus, Basilius Seleuciensis, Aeneas Gazaeus, Nonnus et Nilus. Horum, inquam, scripta et fata, post alios erudite GVIL. CAVE in *Histor. Lit.* descripsit. Nos compendii ratione habita, tantum de celebrioribus hic pauca commemorabimus, lectorem studiosum ad laudati Cave historiam remittentes.

§. 3. SEVERVS SVLPITIVS, Aquitanus et Presbyter Primuliacensis in Gallia, uir eloquens, scripsit *Lib. II, de Hist. Sacra*, item, *S. Martini, Episcopi, uitam*, et *Dialogum de conuersatione Monachorum*, quos G. Hornius et Vorstius cum notis ediderunt. Vid. de eo censuram RIVETI *Crit. S. Lib. IV, c. 23.*

§. 4. SEDVLIVS, Presbyter et Poeta circa An. Christi CCCCXXX clarus, *Lib. V, carminum de quinque mirabilibus DEI operibus*, et *hymnos duos de Christo in Ecclesia notos* reliquit. Vid. LABBAEI *Tom. II, de Scriptor. Eccl. in Sedulio*. Huic iungimus statim SIDONIVM APOLLINAREM, uirum nobilem et Episcopum Auernensem, cuius extant libri *Epistolarum* et *Carmina* pro illius aevi indole non inuenusta.

§. 5. PAVLVS OROSIVS, Presbyter Hispanus, *S. Augustini* discipulus, qui iussu huius *Lib. VII* *historiarum aduersus Paganos* scripsit, ostendens, Christianos non esse calamitatum et cladum Romanorum causas.

§. 6. IOHANNES CASSIANVS, origine Scythae, ex Diacono Chrysostomi, Presbyter Massiliensis factus, uaria ad uitam monasticam et asceticam pertinentia, et de Christi incarnatione aduersus Nestorium, scripsit.

F 4

Vid.

Vid. de operibus eius censuram RIVETI *Crit. S. Lib. IV, c. 7.*

§. 7. SALVIANVS, ^{Gallus} Presbyter, uel Episcopus Massiliensis, An. Christi CCCXL clarus, octo Libros de *Providentia et Iudicio DEI*, et *Lib. IV de Ecclesia* sub nomine Timothei scripsit. Quos *Rittershusius* et *Baluzius* cum notis publicarunt. ^{non non parat. De}

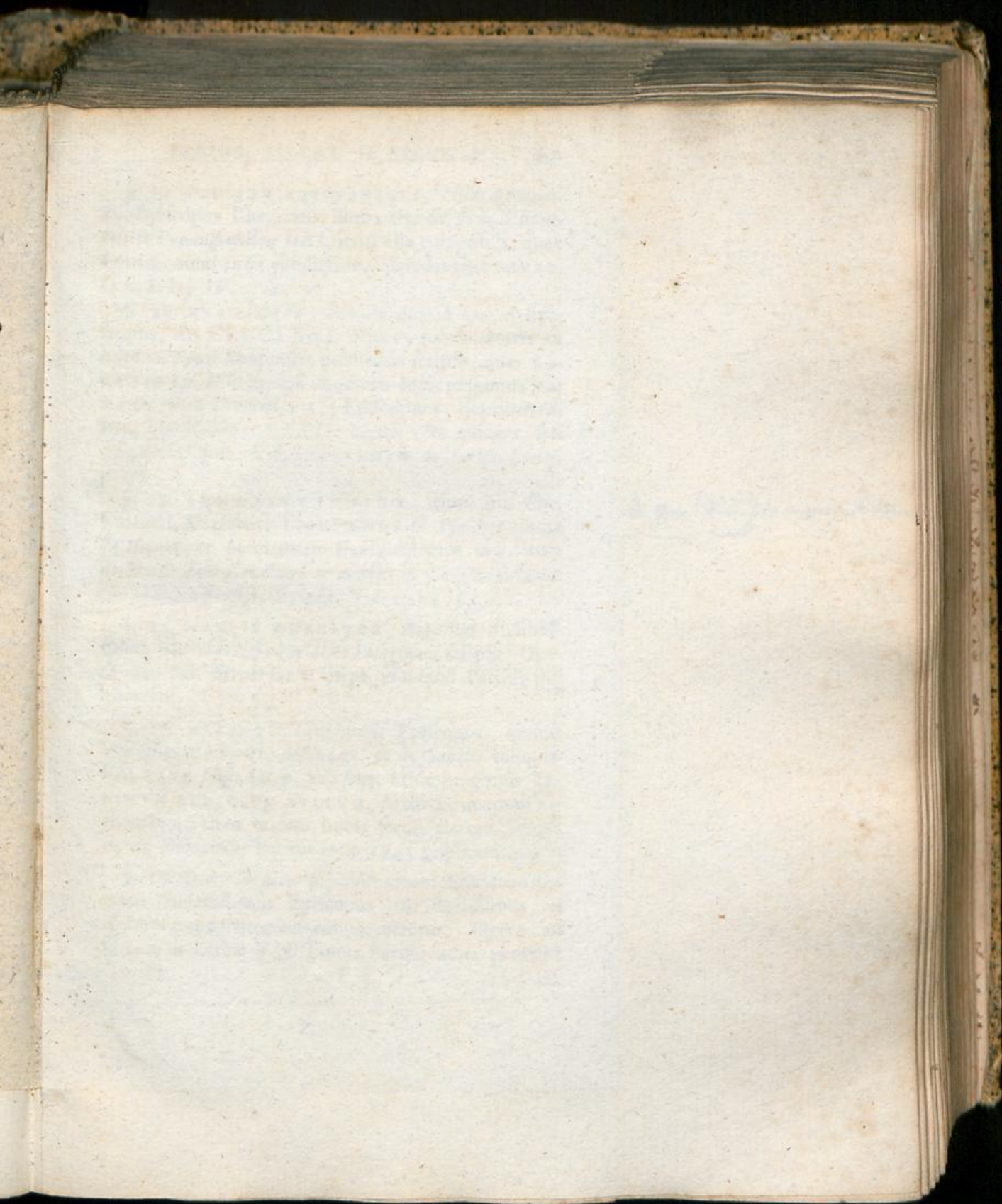
§. 8. VINCENTIUS LERINENSIS, Semipelagianus, Presbyter post Concilium Ephesinum, sub *Peregrini* nomine, stylo satis nitido, aduersus haereticos *Commonitorium duplex*, quod *Filescus*, *Baluzius* et *G. Calixtus* ediderunt. Confer censuram RIVETI *Crit. S. Lib. IV, c. 21.*

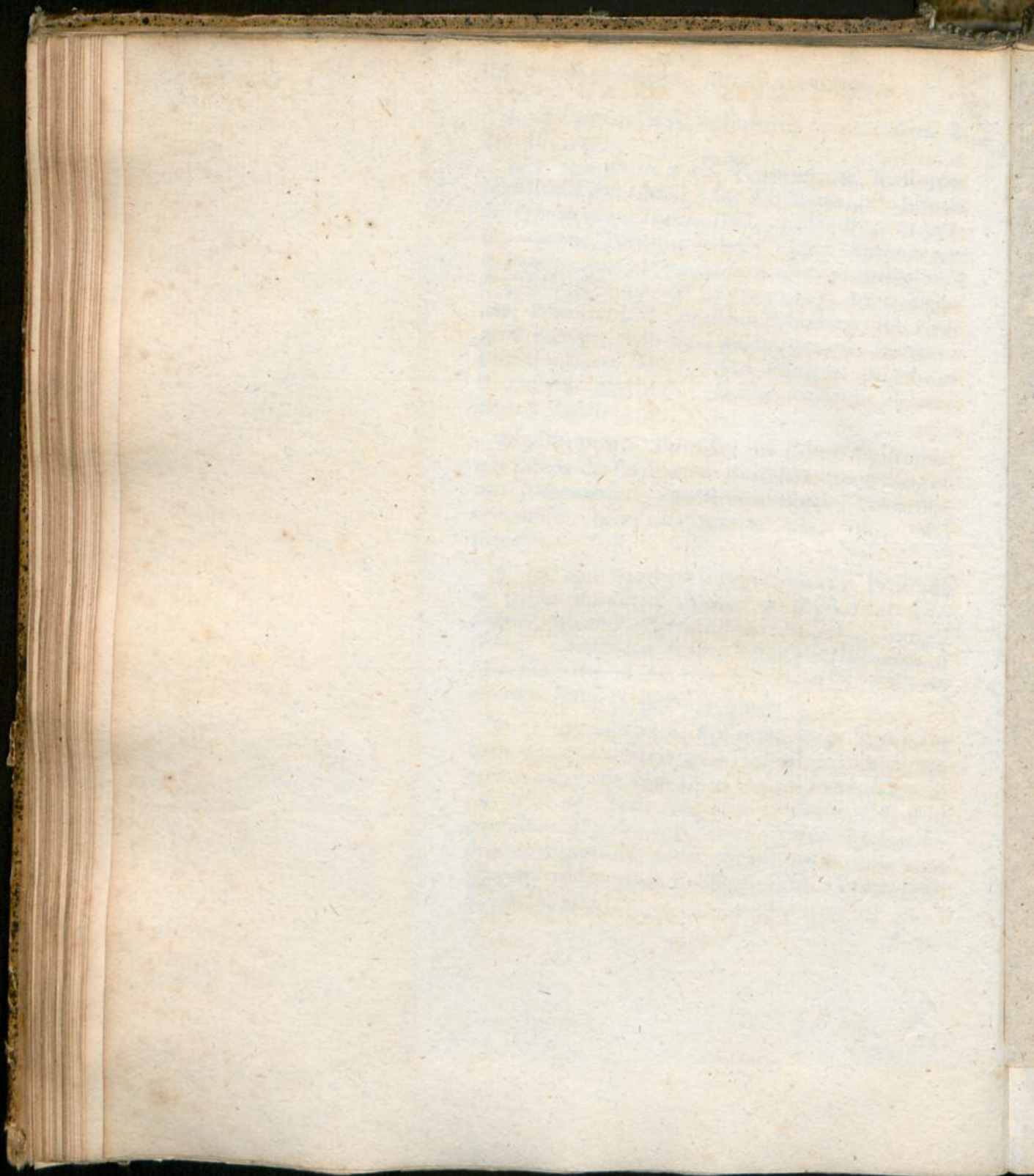
§. 9. VICTOR, *Vitensis*, uel *Vitensis* Episcopus, tres Libros de *Persecutione Vandalica*, quam *Genfericus* et *Humericus*, Vandalorum Reges, excitarunt, composuit. Libri eius *Diuione* anno 1664 editi prostant,

§. 10. GENNADIUS MASSILIENSIS, Presbyter ac postea Episcopus, librum de *Dogmatibus Ecclesiasticis*, qui inter *Augustini* libros relatus fuit, composuerat. Continuauit etiam *Catalogum Hieronymi de Viris illustribus* ad An. Chr. CCCXCXV. *Bellarminus* cum Semi-Pelagianismi arguit.

§. 11. GELASIVS I, Episcopus Rom. *Epistolas* et uaria opuscula reliquit, quae in *Tom. VII, Bibl. PP.* extant, uid. *CAVE Hist. Lit. p. 374.* et RIVETI *Crit. S. Lib. IV, c. 26.* Huic iungimus LEONEM I, Episcopum Rom. *Magnum* appellatum, qui ante *Gelasium* sedem obtinuerat Romanam: scripsit uaria, quae cum *Quesnelli* additamentis prostant. Vid. RIVET. *Crit. S. Lib. IV, c. 22.*

§. 12.

§. 12. PROSPER AQTITANICVS, *Hilarii* aequalis, Episcopus Rhegiensis, libros tres de *Praedictionibus et Promissionibus DEI*, item alia composuit, quae Louanii anno 1565 prodierunt. Laudat eum RIVET. *Crit. S. Lib. IV, c. 18.*

§. 13. RHEMIGIVS, Rhemorum in Gallia Episcopus, An. CCCCLXXI clarus, *Explanationes in Epist. S. Pauli* Moguntiae publicatas scripsit, quas RIVETVS *Lib. IV c. 27*, ipsi adiudicat. Huic iungimus PETRVM CHRYSOLOGVM, Episcopum Rauennatensem, qui *Homilias CXXII*, breues illas quidem, sed disertas reliquit. Vid. BELLARMIN. de *Script. Eccles.* p. 150.

§. 14. ARNOBIVS IVNIOR, circa An. Chr. CCCCLX clarus, *Commentarios in Psalmos iuxta Erasmus*, et in quaedam *Euangelistarum loca*, item de *DEO Trino et Vno*, de duabus in Christo *Substantiis et unica persona* scripsit. Vid. CAVE *Hist. Lit.*

§. 15. MARIVS MERCATOR, *Augustini* studiosissimus, aduersus *Nestorianos* et *Pelagianos* scripsit. Opera eius *Ioh. Gernerius* et *Steph. Baluzius* Parisiis publicarunt.

§. 16. MAXIMVS *Taurinensis* Episcopus, multas *Homilias Hyemales, Aestiuales*, et de *Sanctis* reliquit. Vid. CAVE *Hist. Lit. p. 312, seqq.* Huic iungimus ALCIMVM ECDICIVM AVITVM, Archi-Episcopum Viennensem, circa exitum huius seculi clarum; cuius opera *Sirmondus* Parisiis anno 1643 publicauit. *Yflust.*

§. 17. Inter *Graecos* primum locum hoc aeuo *Cyrillus*, Alexandrinus Episcopus, uir doctissimus, et *Nestorii* impugnator acerrimus, meretur. Opera eius Graece et Latine VII Tomis Parisiis edita prostant.

Conf. de illo Iudicium b. CHEMNITII *Orat. supra cit. p. 15*, et RIVETI *Crit. S. Lib. IV, c. 19.*

§. 18. ISIDORVS, Pelusiota, Chrysostomi discipulus, Presbyter, et in monte Pelusio monachorum praepositus, *Epistolae*, quibus multa S. Scripturae loca explicat, reliquit, cum notis Rittershusii et Andreae Schotti editas.

§. 19. SYNESIUS, Pentapolitanus, ex Philosopho Platónico Christianus et Episcopus Ptolemaidis factus. *Epistolae* eius et *Hymni* elegantes sunt: *Encomium calnitii* ingenii exercendi gratia scriptum uidetur. Opera eius Petavius publicauit. Vid. NATAL. ALEX. *Hist. Eccl. Sec. V, Part. I, c. 4.*

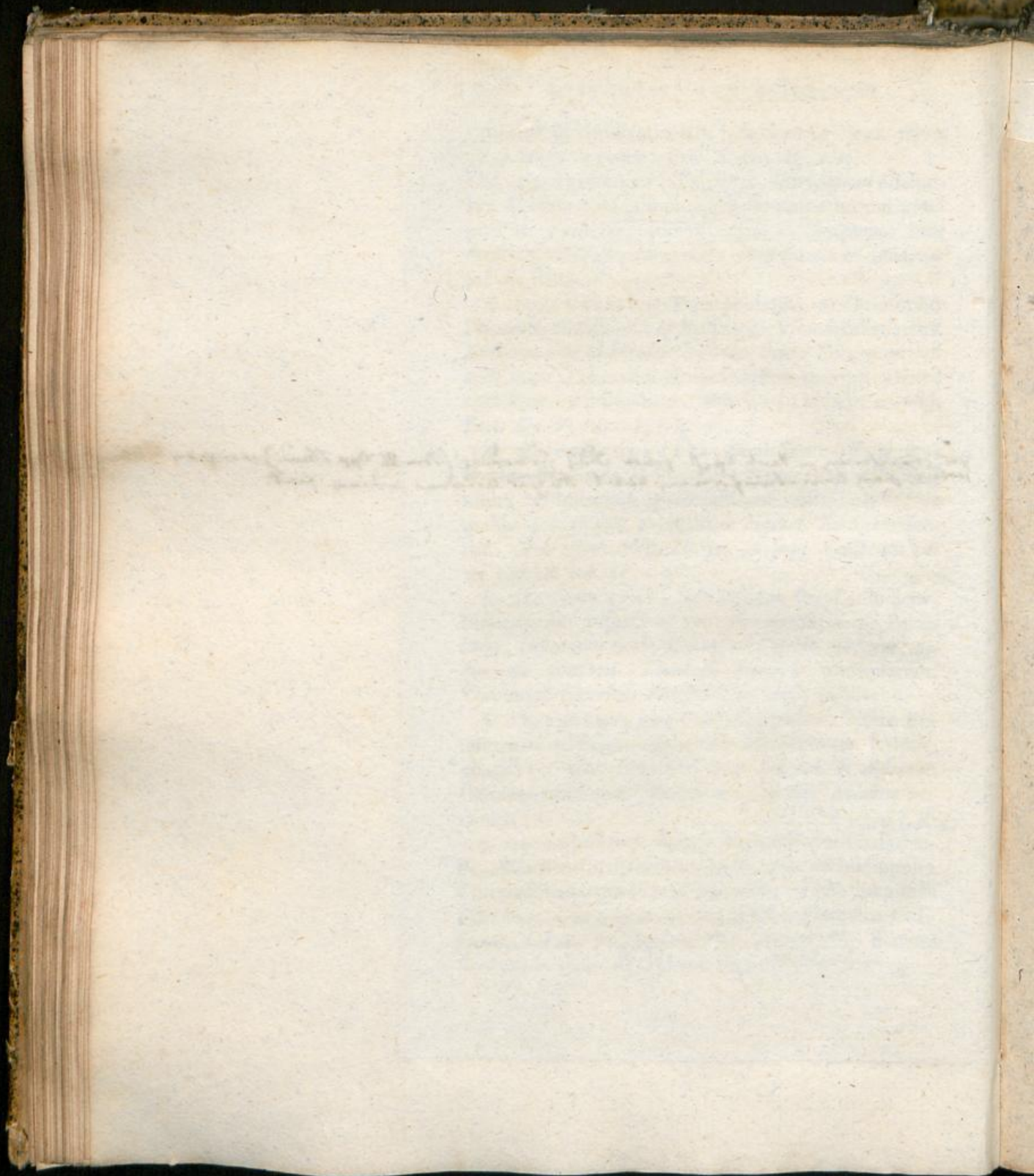
§. 20. THEODORETUS, gente Syrus, Episcopus Cyrenensis, uir doctissimus, sed Nestorianismo *factus*, multa ad historiam Ecclesiasticam utilia scripsit, de quibus *Lib. V Hist. Eccles. et de Haeret. Fabulis* testantur. Vid. GAVE *Hist. Lit. fol. 316. seqq.* Conf. RIVETI *Crit. S. Lib. IV, c. 2.*

§. 21. SOCRATES, Scholasticus seu Caussidicus, Nouatianismi suspectus, cum Hermia Sozomeno, Palaeestino, *Historiam Ecclesiasticam ab Eusebio coeptam, usque ad tempora Theodosii Iunioris* continuarunt. Vtrumque Henricus Valesius cum notis publicauit.

§. 22. PHILOSTORGIUS, Cappadox, Sectae Eunomianae addictus, *Historiam Ecclesiasticam* scripsit, quam TAC. GODOFREDVS cum annotat. et dissertat. Geneuae publicauit, passim errores uiri Arianos notando.

§. 23. GELASIUS, Cycizenus, Episcopus Caclariensis, *Acta Concilii Nicaeni* collegit, quae ex bibliopolio Commeliniano prodierunt an. 1604. Huic iungimus AENEAM GAZAEVM, ex philosopho Platónico Christianum, *quae perierunt*: *Excerpta vero edidit ex For. Bibliotheca* #

Græc. commentarius in Pauli Epist. græce edit. J. Simonius (Rom. III. Opp. Theod.) quædam, Lichling
scribit, quæ commentariiformem, habet. Ab ipso Actuum initium, fiat.

stianum factum, qui de *Animae Immortalitate dialogum* a *Casp. Barthia* editum cum notis reliquit. *sup. f. 100. v. 100.*

§. 24. BASILIUS, Seleucia in Isauria Episcopus, circa An. Chr. CCCCLV clarus, *Orationes in Vet. et Nou. Test. Demonstrationem contra Iudaeos de aduentu Christi* scripsit. Vid. *Cave Hist. Lit. p. 354.*

§. 25. NONNVS, gente Aegyptius Pentapolitanus, Poeta circa initium huius seculi clarissimus, *Paraphrasin metricam in Euangelium S. Iohannis* exaravit, quam *Dan. Heinsius* in *Aristarcho* suo sacro censuit et illustravit.

§. 26. NILVS, Constantinopolitanus, ex urbis praefecto monachus factus in Aegypto, multa scripsit ascerica, quae Romae Graece et Latine *Ioseph Maria Svareshius* publicavit.

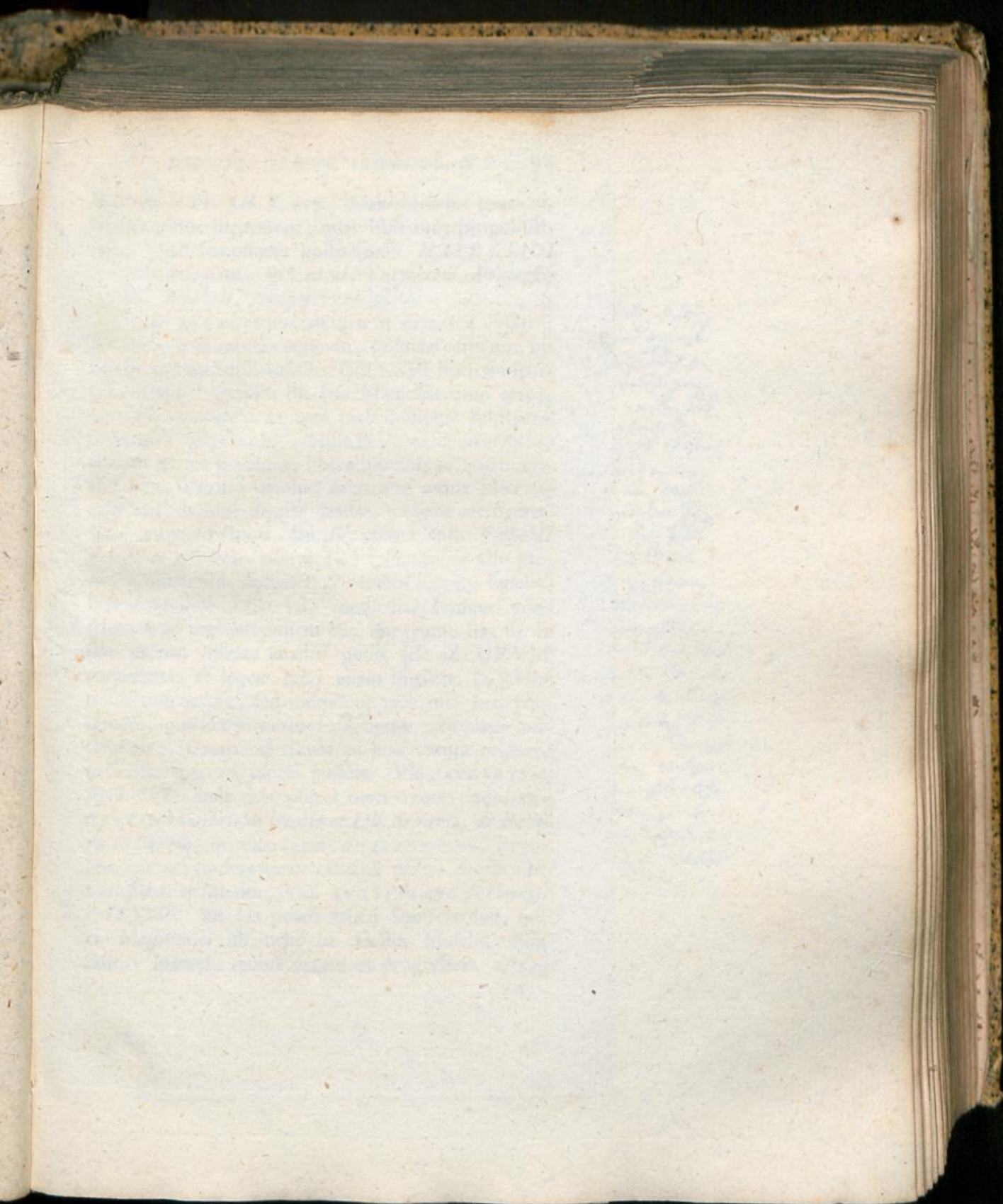
§. 27. *Scriptoribus Ecclesiasticis* huius seculi subiungimus *Zosimum*, Comitem et Exaduocatum Fisci, qui in *Libris suis Hist. VI* in Principes Christianos et religionem Christianam iniquissimus fuit. Nam *Constantinum M.* et *Theodosium Seniore* ualde perstringit, animique sui uirus euomit. *Iohannes* quidem *Leunclavius* pro *Zosimo* prolixam *Apologiam* adornauit; sed nescio, an dignum Christiano homine facinus sit, infensissimum Christiani nominis hostem defendere, ac Principes Christianos cum antistitibus Ecclesiae praecclaris, quales fuerunt *Eusebius*, *Chrysostomus*, *Innocentius*, *Theodoretus*, alique, infamia notare. Rectius *Evagrius Lib. III, c. 40, 4,* et *Nicephorus Callistus Lib. XVI, c. 41, seqq.* *Zosimi* hac in parte malitiam detexerunt.

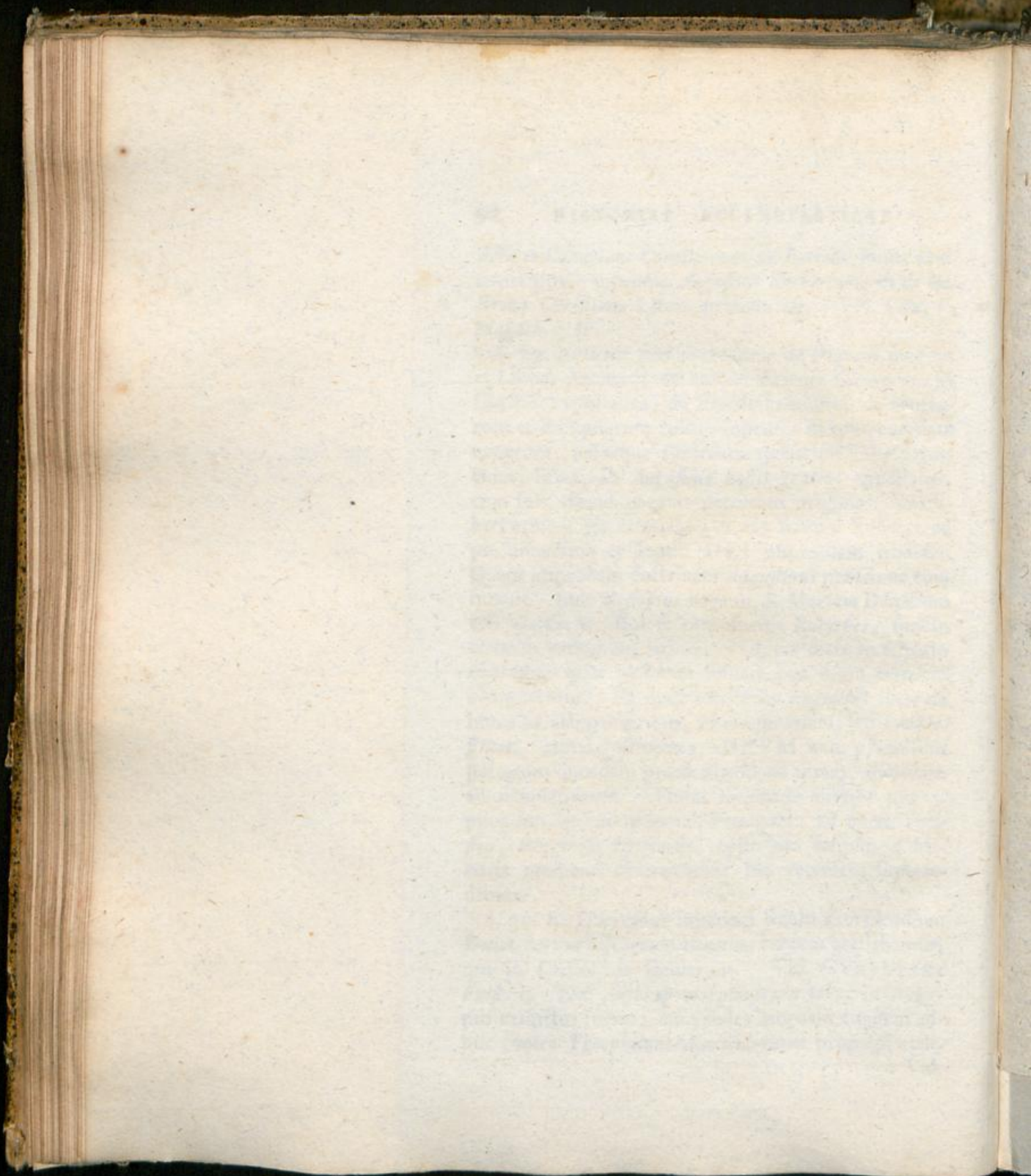
§. 28. DOCTRINA PVBLICA huius seculi ex *Symbolis catholicis* supra memoratis et *Symbolo Chalcedonensi*, *Capitulis Cyrilli*, *Leonis*, Imper. *Encyclicis*,
Actis

Actis et Canonibus Conciliorum ac Patrum huius aetatis scriptis, imprimis *Augustini Enchiridio*, et de *Doctrina Christiana* Libris petenda est. Vid. *Cent. V*, *Magdeb. c. IV*.

§. 29. *Articuli fidei orthodoxae* de Peccato originis et Libero Arbitrio, de unione duarum naturarum in Christo hypostatica, de Praedestinatione, de Sanctorum et Reliquiarum cultu, imprimis in controuersiam uenerunt, ualdeque Ecclesiam turbarunt. *Pelagius* enim, Brito, ab *Augustino* hostis gratiae appellatus, cum suis asseclis negauit peccatum originis, uires liberi arbitrii ita extollens, ut eas homini sufficere ad pie uiuendum et legem DEI implendam traderet. Quam improbam doctrinam *Augustinus* praecipue confutauit. Inde *Nestorius* negauit, *S. Mariam* Deiparam esse *Θεοτόκον*. Cui se opposuerat *Eutyches*, qui in alterum extremum lapsus, Naturas duas in Christo confudit, quas *Nestorius* soluere per suum errorem coarguebatur. Ex male intellectis *Augustini* locis de humanis arbitrii uiribus, *Praedestinatiani*, seu *Praedestinati*, exorti, asserentes, DEVM ante praeuissum peccatum quosdam praedestinasse ad uitam, quosdam ad damnationem. Huius dogmatis assertor praecipuus fuit *Lucidus* quidam, Presbyter, ad quem *Faustus*, *Rhegiensis Episcopus*, epistolam scripsit. Minoris momenti controuersias hic recensere superfedemus.

§. 30. Ex *Haeresibus* superiori seculo exortis adhuc *Donatistarum* ac *Circumcellionum* furores grassabantur, qui in Catholicos saeuerunt. Vid. *AVGVSTINI Epist. L*. Nec *Anthropomorphitarum* error in Aegypto extinctus fuerat; cum rudes monachi eundem adhuc contra *Theophilum Alexandrinum* propugnarent. Vid.

Vid. SOCRAT. *Lib. V, c. 7.* *Manichaeorum* etiam reliquiae adhuc supererant, quae hinc inde propullularunt. Sed famosiores huius seculi *HAERETICI* fuerunt *Pelagiani*, *Nestoriani*, *Eutyebiani*, *Prædestiniani*, *Acephali*, *Theopaschitae*.

§. 31. PELAGIANI, nomen et ortum a *Pelagio*, Monacho e Britannia oriundo, homine certe non indocto, habent, qui An. Chr. CCCCXIII haeresin spargere coepit. Occasio illi fuit Manichaeorum error, quo omnia peccata ex ipsa mala hominis substantia provenire asserbatur. Huic Pelagius contradicens, asseruit omnia peccata ex libera hominis uoluntate oriri. Ideo liberum hominis arbitrium usque adeo exulit, ut diuinæ gratiae postea maxime derogaret. Vid. AVGVSTINVM *Lib. IV*, contra *duas Epistolas Pelagii c. 4.* Nam asseruit (α) infantes sine ullo peccati originis uinculo nasci: Peccatum originis figmentum Augustini dixit: (β) contendit, hominis arbitrium ante regenerationem esse integrum, ita, ut is sine gratiae diuinæ auxilio possit sese ad DEVM conuertere, et legem DEI etiam implere. (γ) Homines non natura, sed imitatione malorum fieri peccatores, quando primorum ^{mala} parentum exempla imitarentur: Gratiae auxilium ad hoc tantum requiri, ut facilius peccata cauere possint. Vid. AVGVSTIN. *Epist. CVI.* Inde uero plures enati errores, quos AVGVSTINVS *libris de Gratia et Lib. Arbitrio, de Natura et Gratia*, et PROSPER AQUITANICVS, impugnarunt et confutarunt. *Pelagii* partes tutabantur *Caelestinus* et *Iulianus*. Vid. AVGVSTINVS *de Haeres. c. LXXXIX.* Ex his porro exorti *Semipelagiani*, qui et *Massilienses* ab urbe in Gallia Massilia dicti sunt. Haeresis huius ortum et progressum G. 10.

VOS-

VOSSIVS, HENR. de NORIS *Lib. de Historia Pelagiana* fusc satis descripserunt. Ante hos, eius progressum in Scholis pontificiorum b. CHEMNITIVS in *Examine Concil. Trident. de Peccato originis et libero Arbitrio* iam ostenderat.

§. 32. NESTORIANIS nomen fecit Nestorius, Syrus, Praeceptor ^{Thasch. Patriarcha} Theodoro Mopsuesteno usus, Archiepiscopus Constantinopolitanus factus, uir natura ^{Θωπος καὶ εὐλόγος} ~~superbus~~ ^{ta-} ~~men~~. Vid. SOCRAT. *Lib. VII, Hist. Eccles. c. 29 et 32*, EVAGR. *Lib. I, c. 2*, VINCENT. LIRINENS. *Commonit. c. XVI*. Hic ab Anastasio Presbytero suo forte seductus (conf. EVAGRIVM *Lib. I, c. 2*,) negavit, S. Mariam uirginem Θεοτόκον esse dicendam. Vnde Cyrillus Alexandrinus eum χειρόλογον introducere, ac unionem et communionem naturarum in Christo negare arguit. Qui illi XII ^{Capitula} Anathematismos opposuit, quibus totidem uicissim Nestorius reposuit. Inde tandem ipse in Synodo Ephesina haeresis contumax damnatus fuit. Conf. THEODORET. *Lib. IV, Fab. Haeret. c. 12*. Multae hinc inter Cyrillum Alexandrinum et Theodoretum lites exortae. ^{Thasch. Patriarcha}

§. 33. EUTYCHIANI nomen indepti ab Eutyche, Monacho seu Archimandrita Constantinopolitano, qui circa An. Chr. CCCCLVIII Nestorii haeresin impugnaturus, in errorem huic contrarium prolapsus, docuit Christum quidem esse *ex duabus* naturis, sed non *in duabus*: h. e. duas fuisse ante unionem naturas; unicam uero unius in alteram naturae conuersionem factam esse. LEO I *Epist. XIII, et XV, ad Pulcheriam Augustam* data testis est, eum non ex uersutia, sed *imperitia* magis peccasse. Quia tamen errorem pertinaciter defendere connixus est, in Concilio Chalcedo-

Maniz unwar bis zu mitt zu le rurs
Rachz el Thallorint abgehe auch der
Mauspfeilbäum fluss.

cedonenſi An. CCCCLI cum *Dioſcōro* damnatus et in exilium eiectus fuit. Abſoluerat quidem illum Synodus Ephreſina, *ἡ ἐν ἐφρεſίῃ* dicta An. Chr. ccccxlx, coactis ſubſcriptionibus (manu armata). Mox tamen noua certamina exorta, quae *Zeno* imperator poſtea publicato *ἐν αὐτῷ* componere laborauit, reclamantibus Romanae ſedis Episcopis, *Simplicio* et *Felice*. Vid. *Gesta de nomine Acacii*, et *Concil. Tom. IV*, fol. 1079, ſeqq. et *EVAGR. Lib. III*, c. 14, et *Lib. I*, c. 9, 10, *Lib. II*, c. 1, ſeqq. *THEODORET. Fab. Haeret. Lib. IV*, in fine.

§. 34. Ex iſta haereſi *Eutychniana* poſtea orti ſunt *Iacobitae*, a *Iacobo* Syro obſcuro generis homine, qui *Eutychni* errorem amplexus, illum in Aegypto et Oriente diſſeminauit. Vnde *Eutychniani* appellati tum *Iacobitae*, tum *Monophyſitae*. Quibus opponitur nomen *Malchitarum*, qui Imperatoris fidem in Synodo Chalcedonenſi aſſertam amplectentes ab illis diſſentiebant.

§. 35. *Propagines* dictae haereſis etiam ſunt *Monothetae*, qui duas in Chriſto uoluntates negantes, *ἐν θείῳ καὶ ὑπὲρ ἐνέγεταν* in Chriſto ſtatuerunt. Vid. *PHOTII Biblioth. Cod. XIX*, et *PHILASTRII Supplem. Catal. Haeret. p. m. 108*. Hinc et *Theopaschitae* orti, qui diuinitatem ipſam unigeniti Filii DEI cruci affixam et in ſepulchro collocatam fuiſſe, finxerunt. Autor eius *Petrus Gnaphens*, ſive *Fullo*, Episcopus Antiochenus, fuit, qui *τῆς αἰτίας* ad uerba, *αἰνός, αἰνός, αἰνός*, intruſit, *ὁ παρὰ θεὸς δι' ἡμᾶς*, intelligens ipſam diuinitatem Chriſti. Huic ſeſe acriter oppoſuit *Felix II*, circa annum Chriſti CCCCLXXXIII. Vid. *BARONII Annal. ad hunc annum*, prolixè. *Eutychniani* ortum ſuum poſtea etiam debuerunt *Acephali*, qui

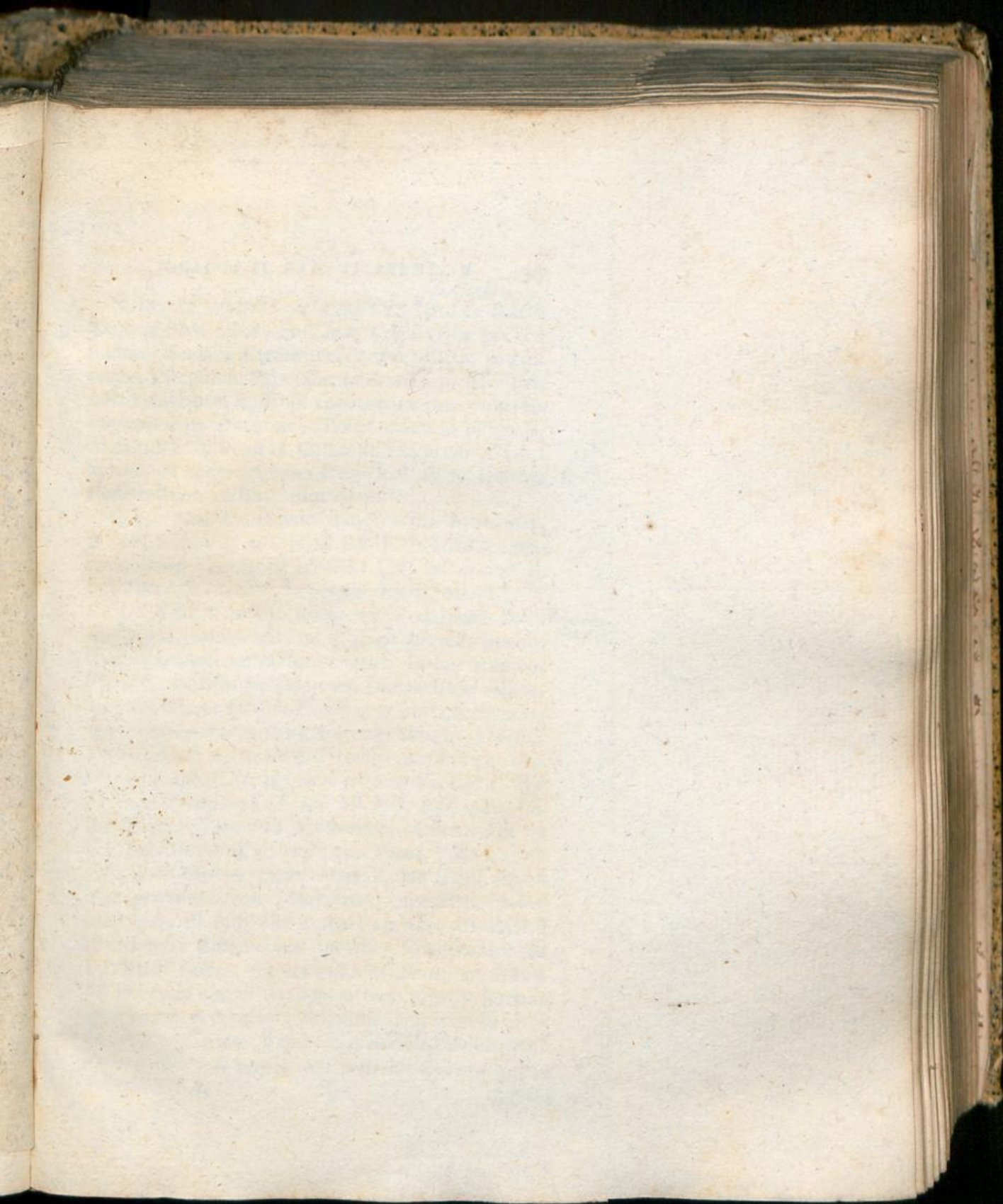
cum

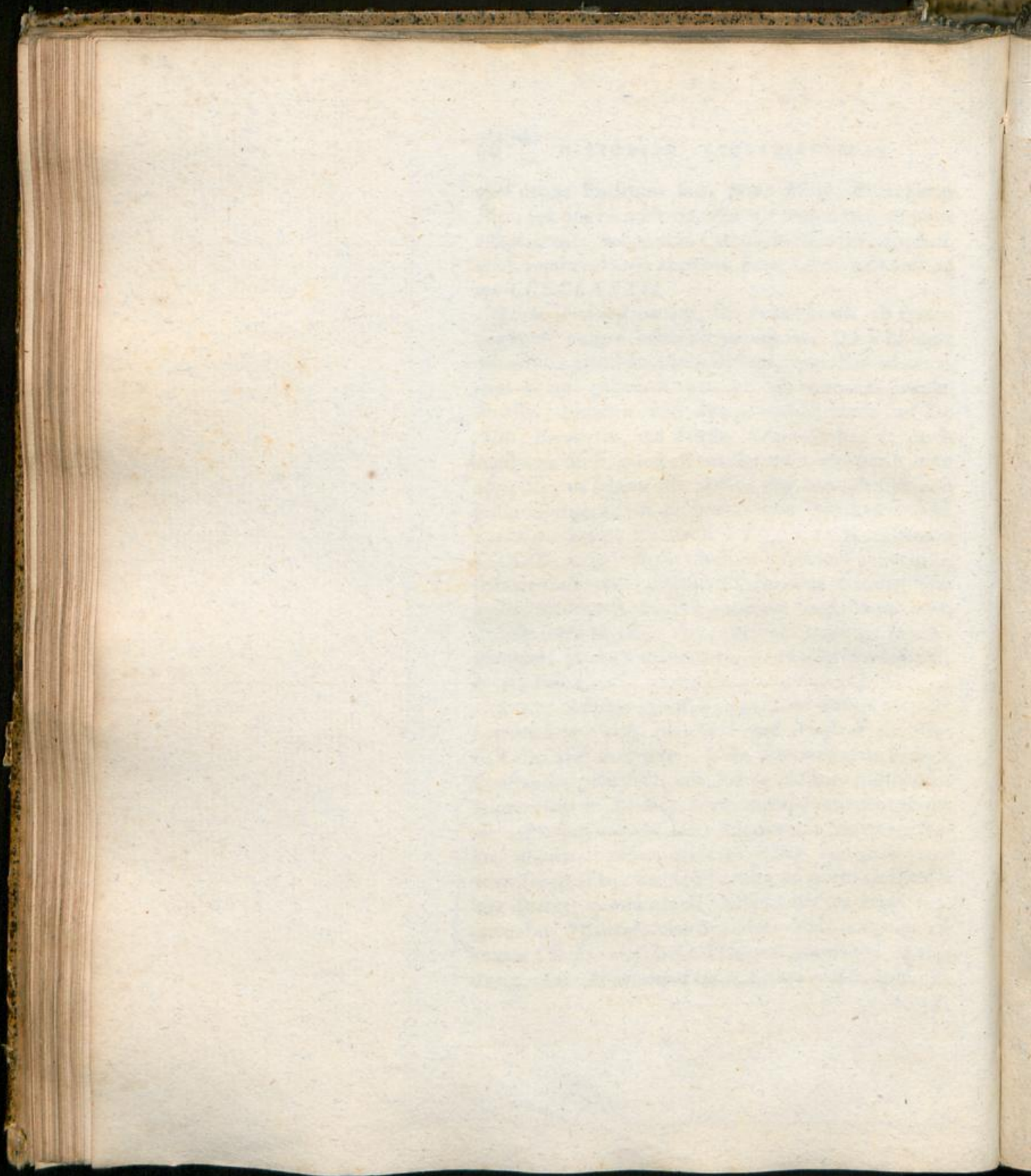
cum neque Episcopo suo, *Petro Mogo*, Eutychiano alius, sed qui Henoticum *Zenonis* receperat, amplius adhaerent; neque cum Catholicis facerent, *Acephali*, quasi *capite carentes* appellati sunt. Conf. *BARON. ad an. CCCCLXXXII.*

§. 36. *Praedestinatiani*, seu *Praedestinati*, ab errore dogmatis nomen habentes statuerunt, DEVM ante praeuifum primi hominis lapsum, quosdam ad aeternam uitam, quosdam uero ad damnationem praedestinasse. Huius erroris sane grauissimi autor fuit *Lucidus*, Presbyter, cui *Faustus Rhegiensis* hac de causa anathema dixit, quod affirmasset, eum, qui periit, non accepisse, ut saluus esse possit; uas contumeliae non posse assurgere, ut sit uas in honorem, etc. Vid. *Epistolam* *FAUSTI* apud *BARONIUM ad annum CCCXC, n. 18.* Errorem hunc superiori aeuo refutauit *Caluinus*. *Ansam* illi duriores quasdam *Augustini* locutiones, cum de natura et gratia loqueretur, dedisse, certum est. Vid. *IAC. SIRMONDI Praedestinatum*, et *NATAL. ALEXANDRI Hist. Eccl. Sec. V, P. II, Diff. V.*

§. 37. *Schisma* etiam Romae *Laurentium* inter et *Symmachum*, post obitum Papae *Anastasi* an. Chr. CCCXCIIIX exortum. Nam *Symmachus* in Basilica Constantinopolitana in eius locum electus, Antipapam *Laurentium* in Basilica Mauritianae creatum expertus est. Ex quo dissensu inter Clericos et Senatores Romae dissidia et caedes exortae. Pro *Symmacho* tandem *Theodoricus*, Rex Gothorum, ad quem lis illa delata fuerat, pronunciauit, habitis hac de causa frequentibus Episcoporum Synodis. Vid. *BARON. ad annum Christi CCCXCIIIX*, et *AMMIAN. MARCELL. Lib. XVII, cap. III.*

§. 38.

§. 38. *SYNODOS* et *CONCILIA* hoc Seculo frequentissima fuisse, ex *Tomis Conciliorum* per-est notum. Saepius Carthagine, Mileui, ^{Cirtae} in Numidia, Diospoli in Palaestina, et Romae, ^{perumque} propter haeresin Pelagianam Episcopi conuenerunt; nec tamen extinguere illam ualuerunt. Toleti etiam in Hispania, Andegavi et Turonii in Gallia Episcoporum et Presbyterorum congregationes factae sunt ad disciplinam Ecclesiasticam rectius ordinandam.

§. 39. Nos hic tantum duo *Concilia Oecumenica*, EPHESINVM et CHALCEDONENSE, memorabimus. Ac quod EPHESINVM attinet, illud *Theodosius Iunior*, Imperator *Ephesi*, anno Christi CCCXXXI, missis literis ad Praecipuos Orbis ^{Episcopos}, conuocauit: ut *Nestorii* haeresis nouiter ^{Episcopos} sparsa examinaretur et damnaretur. In hoc cum *Nestorius* in confesso Episcoporum comparere et respondere detrectaret, subinde blasphemias uoces reperendo: ego bimestrem et trimestrem Deum non dico; ob pertinaciam erroris ab Episcopis CC condemnatus fuit. Vid. SOCRAT. Lib. VII, cap. 29 et 32; EVAGR. Lib. I, cap. II, seqq. THEODORET. Lib. IV Hist. Eccl. Acta huius Concilii Tom. III exhibentur. Canones in eo VIII conditi. Vid. BEVEREGII Synod. Tom. I.

§. 40. Alterum Oecumenicum huius seculi (quod alias quartum dicitur,) *Marcianus*, Imperator, *Chalcedone*, quae est Bithyniae ciuitas, an. Chr. CCCCLI ob haeresin *Eutychianam* indixit. Conuenerunt eo DCXXX Patres, uid. LIBERATI Brev. cap. XIII. Hi Eutychis haeresi examinata eam cum Nestoriana damnarunt, et contra confusionem naturarum in Christo ab illo assertam, Symbolis prioribus addiderunt:

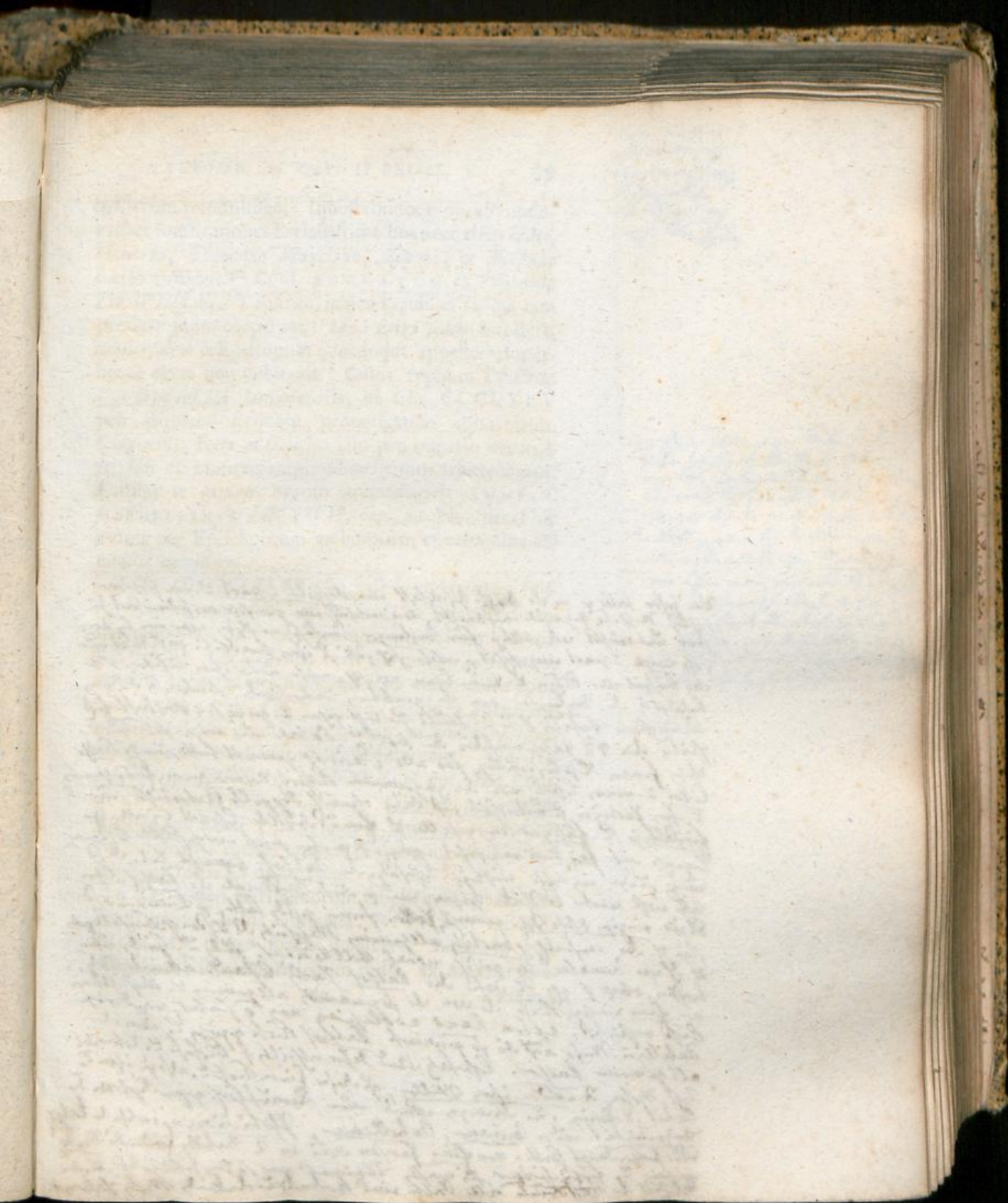
ἑνα καὶ ὁν ἰσθὺν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν δύο φύσιν ἀσυγχύτως,
Reshenb. H. E. G *Χύτως.*

Eutyches. *Neposii hunc.*
 χυτας, ατεριπτας, αδιαριπτας, αχωριπτας γνωση ουμενον.
 Vid. EVAGRII *Hist. Eccl. Lib. II, cap. III, et Tom. IV*
Concil. Canones de disciplina et ordine Clericorum
 XXIX in eo conditi sunt. Quorum ultimus de aequa-
 libus honoris priuilegiis cum Romano, Archi-Episcopo
 Constantinopolitano concessis, a parasitis Romanensi-
 bus in dubium, sed frustra, uocatur. Vid. BEVEREG.
Synod. Tom. I.

§. 41. Cum post memoratum iam Concilium Chal-
 cedonense Eutychiani uarias turbas excitarent, Zeno,
 Imperator Constantinopolitanus, impulsu Acacii,
 ενωτικόν, seu *Epistolam pacificatoriam* an. Chr.
 CCCCLXXXIII publicauit, in qua fides orthodoxa
 ex Symbolis et XII Anathematismis Cyrilli repetita
 et confirmata fuit; licet nominatim Chalcedonense
 Symbolum non exprimeretur. Illi subscripserunt qua-
 tuor sedium Patriarchalium Archi-Episcopi, ut pax
 et concordia restitueretur. Vid. EVAGRII *Hist. Eccl.*
Lib. III, 14, 20, VALESII in hunc not. Iniqua in
 Zenonem censura apud BARONIVM ad an. Chr.
 CCCCLXXXII, num. 26, seqq. legi potest.

§. 42. Quod REGIMEN ECCLESIASTI-
 CVM attinet, hoc seculo paulatim τὸν regiminis
 ciuilis induere coepit; cum Patriarcharum, Primatum,
 Archi-Episcoporum, Exarchorum, splendida nomina
 ambitionem Episcoporum stimularent; ut iam de pri-
 matu et dominatu certare occoeperint. *Throni* et-
 iam Patriarchales quinque constituti fuerunt, nomen
 a praecipuis imperii urbibus habentes, Romanus,
 Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, et
 Hierosolymitanus, uid. Can. XXIX Concil. Chalced. et
 SALMASII *Libr. de Primatu.* Ac licet Imperatores
 Christiani nondum ius suum circa sacra et Religionem
 in

*S. metra
 kalite
 nouu*

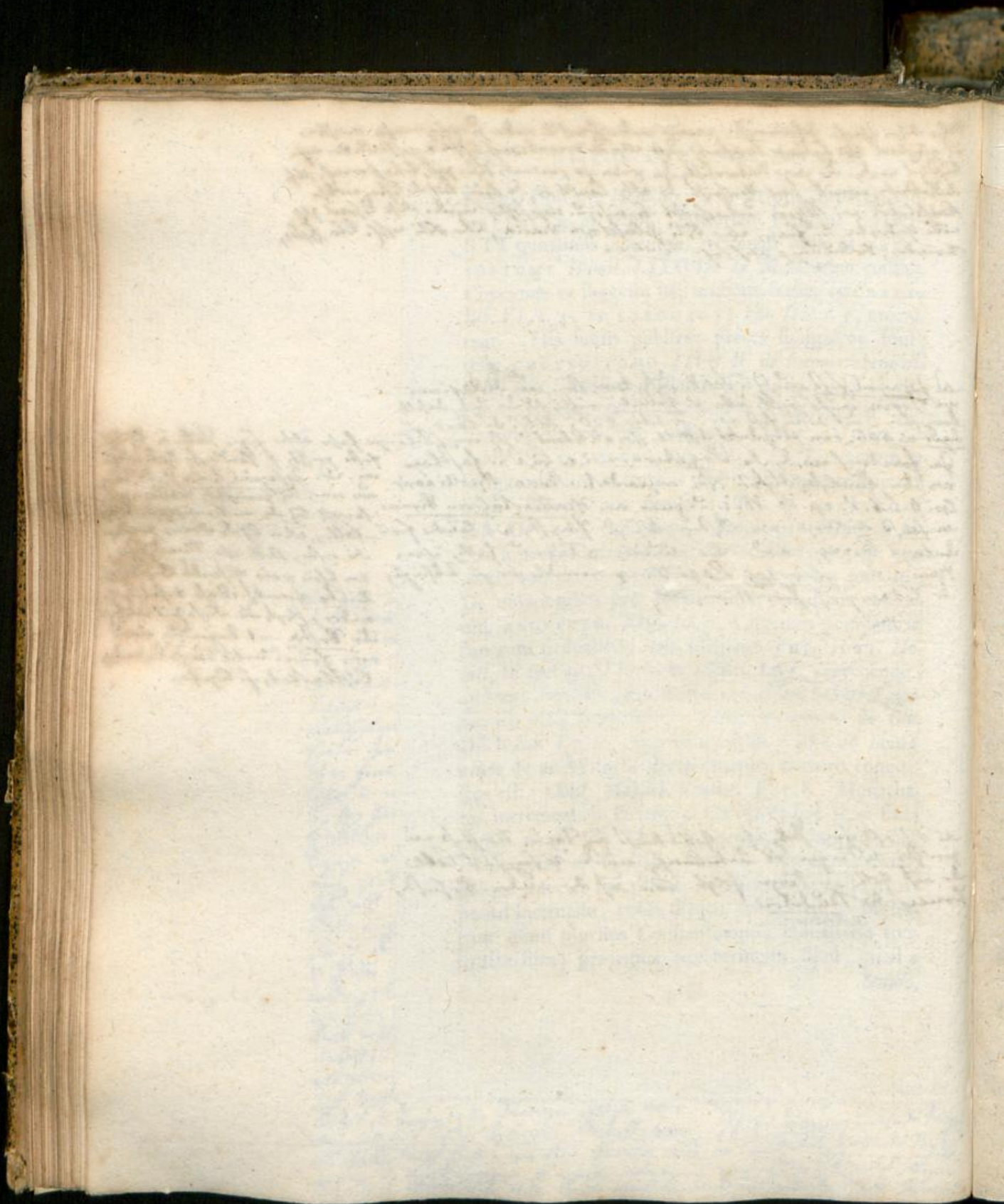

in Clerum transfuissent; (quod conuocationes Synodorum et constitutiones Ecclesiasticae hoc aeuo ab *Arcadio*, *Honorio*, *Theodosio Marciano*, *Zenone*, et *Anastasio* factae probant. Conf. *SOCRATEM in Prooemio Lib. IV Hist. Eccl.*) Romani tamen Praefules *fastum* iam prodere suum coeperant. *Leo I Petri sedem* extollere, *uniuersalem* se Episcopum quandoque appellare, superbe agere non dubitauit. Cuius typhum Edictum *Valentiniani III*, Imperatoris, an Chr. *CCCCXLV* pro eiusdem *Primatu* promulgatum confirmauit. *Simplicius*, *Felix* et *Gelasius* iam pro imperio decernere, sibi ex muneris amplitudine licitum arbitrabantur. *Fastum* et *luxum* horum animaduertit *AMMIAN. MARCELLINVS Lib. XXVII, cap. 3.* Non uacat hic motus per Episcoporum ambitionem et certamina excitatos recensere.

§. 43. *DISCIPLINAM* hoc aeuo laxiorem fuisse, tum ex canonibus hac de causa in Synodis diuersis compositis, tum ex Cleri uitii inualefcentibus colligi potest. *Chrysostomus* certe illa passim in *Homiliis* notauit, et Sacerdotes *secundum leges uiuere* iussit apud *THEODORETVM Lib. V, cap. 18*, inprimis autem ministris Ecclesiae grauissime inculcat, ne indignos, quos norunt, ad S. Eucharistiae usum admittant. Vid. *Homiliam eius LXXXVIII in Matth. f. m. 705, seqq.* Conf. *SOZOMENVM Lib. IIX, cap. 4. Confessio peccatorum publica* sub *Leone I* in *priuatam* mutata, ut peccatores confitentes melius erudiri possent, id quod ad disciplinae melioris usum facit.

§. 44. Veteri Christianorum simplicitate, per nouos seculi mores, uelut antiquata, *RITVS* et *CEREMONIAE* nouae magis inualuere. Ieiunium quadragesimale sancte obseruatum fuisse, ex *Maximi Taurinensis*

rinensis Episcopi *Homiliis* de eo scriptis apparet, uid.
 DALLAEVM de *Ieiun.* Historiam *Passionis CHRISTI* quotannis in templis recitatam fuisse ex *CHRY-*
SOSTOMI Homil. LXXXVIII in Matthaeum constat.
 Conciones ex suggestu uel umbone factas *SOCRATES*
Lib. VI, c. 5, et *SOZOMENVS Lib. IIX, c. 5,* memo-
 rant. His finitis publicae preces subiunctae sunt,
 teste *CHRYSTOSTOMO III et IV de Incomprehensibili*
DEI nat. Morem psallendi per *Antiphona*, id est,
 choros alternatim sibi succincentes, *Chrysostomus* *Con-*
stantinopoli primum instituit, teste *SOCRATE*
Lib. VI, c. 8, *SOZOM. Lib. VII, c. 8.* Litaniarum et
 supplicationum in templis usum, respondente populo,
κρίσις ἁλίσσον, hoc seculo fuisse, ex *NICEPHORI*
Lib. XIV, c. 3, colligimus. Preces pro defunctis fa-
 ctae superstitionem de *Purgatorio* excitarunt, de quo
Augustinus iam in *Enchiridio ad Laurentium* loquitur.
 De oblationibus pro dormientium Spiritibus collatis
 uid. *AVGVSTIN. Epist. LX.* Caeterum pompam in
 funerum deductione iam usitatam, *CHRYSTOST.* *Ho-*
mil. IV in Cap. II Hebr. et *Homil. LXI,* reprehendit,
 addens: *Perditus, si in funere uniuersam habuerit ciui-*
tatem, nihil lucrabitur. Conf. *AVGVST. de Ciu.*
DEI Lib. I, c. 12. Qui etiam *Epist. CXIX ad Ianua-*
rium de aucto nimis ceremoniarum numero conque-
 stus est. Conf. *Magdeb. Centur. V, c. 6.* Monacha-
 rus incrementa in Oriente et Occidente hoc aeuo facta
 passim norantur. Monachi *Acoemetae* inprimis hoc
 seculo celebres ita dicti, quod in tres classes diuisi,
 sibiue inuicem succedentes, diuina officia nullo inter-
 posito intervallo, nocte dieque celebrarent. In ho-
 rum usum plurima Constantinopoli ^{conuocata} monasteria con-
 structa sunt, praecipue celeberrimum illud, quod a
 Studio,

Studio, qui consul fuerat, An. CCCCLVI *Studii* nomen traxit. Hi monachi haeresi Nestorianae fauebant. Vid. GVIL. CAVE *Hist. Lit. f. 281.*

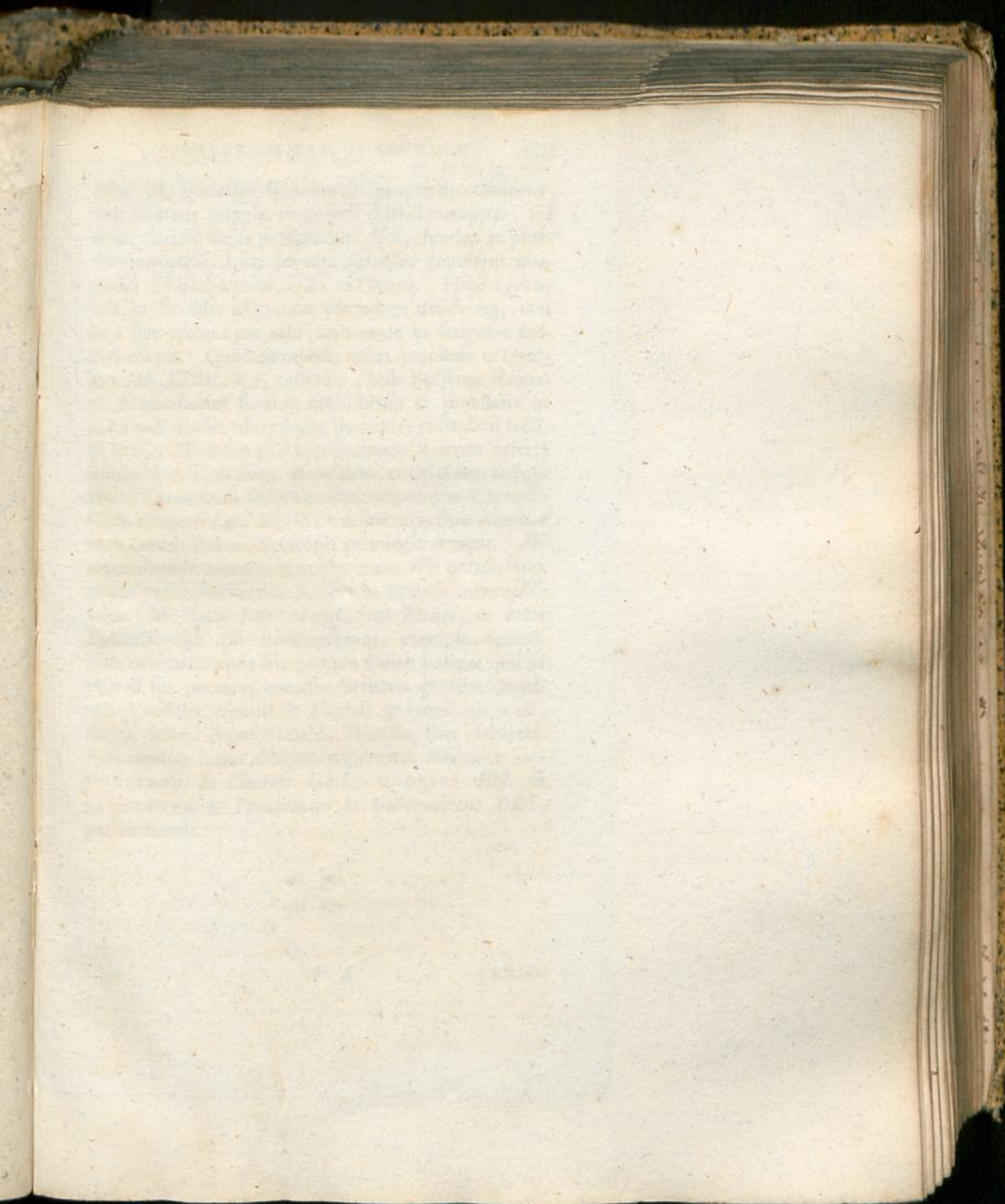
§. 45. *PERSECUTIONES* quidem *uniuersales* hoc aeuo Ecclesiam non exercuerunt; Fuerunt tamen particulares sat graues. Non referam de persecutione, quae *Iob. Chrysostomum*, quae *Flavianum* Constantinopolitanum, in Synodo *Ἀντιοχίᾳ*, quae *Acacium*, quae *Hilarium* Arelatensem, et alios pios uiros, afflixit: sed quae integras Ecclesias pressit, et tantum non oppressit.

§. 46. Huc spectat *Persecutio Vandalica*, qua Christianos *Genfericus*, Rex Vandalorum, Arianus in Africa Anno Christi CCCCLXXXVII afflixit, occupata Carthagine. De qua uidendus *VICTOR VTICENSIS Lib. I, de Persec. Vandal.* Illius crudelitatem filius *Hunnericus*, Rex Vandalorum, continuauit. Conf. *GREG. TVRONENS. Lib. II de Gestis Franc. Gothi, Heruli et Hunni* Italiam et uicinas regiones inuadentes ac deuastantes, Christianos simul diuexarunt, quod ab ipsorum morum barbarie dissentirent. Nam et *Alaricum*, Regem Gothorum, *Odoacrum*, Regem Herulorum, et *Attilam*, Hunnorum, *Flagellum DEI* dictum, in Christianos passim saeuuisse, annales illorum temporum loquuntur. De *grauissima* Christianorum in *Persia persecutione*, quam regnante *Isdigerde* Anno Christi CCCCLXX sustinuerunt, *THEODORETUS Lib. V. Hist. Eccl. c. 39*, memorat. Conf. *Magdeb. Cent. V, c. 3.*

§. 47. *MEMORABILIA* huius aeui dixeris Imperium *Arcadium* inter et *Honorium* diuisum, quorum ille in *Oriente*, hic in *Occidente* imperarunt: sed *Occidentale* imperium An. Christi CCCCLXXV extinctum

fuit: Imperium Attilae tanquam latronis gentium, bella seu latrocinia porius et mors subita. Vid. IAC. GOTHOFREDI *Commentar. Eudoxiae Augustae* documentum humilitatis, quo *Seuerianum Iob. Chrysostomo* conciliauit, apud SOCRATEM *Lib. VI, c. II. Codex Theodosianus, Theodosii Iunioris auspiciis* an. Chr. CCCCXXXV publicatus. Rei literariae sub Imperio *Theodosii* laudati incrementa uid. *Cod. Theodos. Lib. XIV, tit. 9, de Stud. Liber.* Historia, an fabula de ampulla Rhemensi cum S. chrismate per columbam rostro delata, quum *Clodonaus* per *Remigium* baptizandus esset, cuius generis miracula et prodigia *Magdeburgenses Cent. V, c. 3*, plura commemorant. Verior est historia de Pseudo-Mose, Iudaeo impostore in insula Creta, qui Iudaeis reditum in Palaestinam per exsiccatum mare promiserat apud SOCRAT. *Lib. VII, c. 38.* Ad di possunt pia et eruditae foeminae hoc aeuo illustres, *Pulcheria* et *Eudoxia Augustae, Proba Falconia Romana, Hypatia, Philosopha Alexandrina, et Eustochium* Paulae Romanae filia apud *Hieronymum.*

§. 48. Si *Iudicium* hic subiiciendum, dignum maxime notatu est, quod diabolus, qui superioribus seculis per haereticos famosos CHRISTI diuinam et humanam naturam impugnauit; hoc seculo naturarum in CHRISTO unionem hypostaticam per *Nestorium* et *Eutychem* conuellere, per *Pelagium* uero CHRISTI satisfactionem et meritum, tollendo gratiam, destruere molitus sit. Adeo CHRISTVS diabolo inuisus semper fuit. Notanda etiam Episcoporum inter se certamina, quae ad crudelitatem usque progressa sunt, ut Synodus *λειτουργική*, seu praedatoria, testatur. Aliquos etiam uitia, quae rebus secundis obrepere plerumque solent, ualde agitarunt. *Constantinus*

HISTORIE VON HALLE

Die Geschichte der Stadt Halle ist eine der interessantesten und reichhaltigsten in Deutschland. Sie beginnt im Jahr 1081, als der Kaiser Lothar III. die Stadt an den Bischof von Magdeburg schenkte. Seitdem hat sie eine lange und wechselvolle Geschichte erlebt. Im Jahr 1540 wurde die Stadt durch einen Brand fast vollständig zerstört. Im Jahr 1641 wurde sie von den Schweden eingenommen. Im Jahr 1709 wurde sie durch einen Brand wieder zerstört. Im Jahr 1806 wurde sie von den Franzosen eingenommen. Im Jahr 1813 wurde sie von den Preussen eingenommen. Im Jahr 1848 wurde sie von den Revolutionären eingenommen. Im Jahr 1871 wurde sie von den Preussen eingenommen. Im Jahr 1918 wurde sie von den Deutschen eingenommen. Im Jahr 1945 wurde sie von den Amerikanern eingenommen. Im Jahr 1949 wurde sie von den Deutschen eingenommen. Im Jahr 1990 wurde sie von den Deutschen eingenommen. Im Jahr 2000 wurde sie von den Deutschen eingenommen. Im Jahr 2010 wurde sie von den Deutschen eingenommen. Im Jahr 2020 wurde sie von den Deutschen eingenommen.

tinus *M.* Ecclesiae splendorem externum additurus, non tantum templa magnifice exstruere curauerat, sed et ut clericis latius prospectum esset, fundos et praedia donauerat, quae in uita *Syluestri* enumerat *Anastasi* Bibliothecarius, et ex ea Platina. Hinc *πρεσβυτερια* in Ecclesia olim non admodum desiderata, iam non sine animae periculo, imo caede et sanguine ambiri coepit. Quod *Ammianus* miles quondam et Graecus *Lib. XXVII, c. 3*, testatur. Inde Episcopi Romani dilatandarum suarum fimbriarum et potestatis in exteris Ecclesiis usurpandae ita cupidi et studiosi facti, ut causas Africanas per appellationes Romam deferri ibique decidi, *Zosimus*, *Bonifacius* et *Celestinus* sategerint. Quanquam sedes Constantinopolitana a Synodo Chalcedonenſi *Can. XXIX*, τὰ ἴσα πρεσβυτερια aequalia cum ueteris Romae Episcopo priuilegia accepit. *Zenonis Augusti* *Εὐαγγέλιον* exemplo etiam esse potest, formulas pacificatorias non semper in Ecclesia tollere diffidia. Id, quod *Petri Moggi*, (uel *Mongi*) et *Petri Fullonis*, qui illi subscripserunt, exempla docent. Non pratermittenda hic quoque diuina iudicia, quibus populi sui peccata, immixtis barbaris gentibus inprimis Vandalis, Gothis et Hunnis grauitur ultus est, Roma etiam superba orbis Domina illis subiecta. *Prouidentiae* huius diuinae argumenta insigniter *AVGVSTINVS de Ciuitate DEI*, *OROSIVS Hist.* et *SALVIANVS de Prouidentia et Gubernatione DEI*, pertractarunt.

PERIODVS II

HISTORIAE ECCLESIASTICAE

CAPVT III

DE

SECVLO VI CHRISTIANO

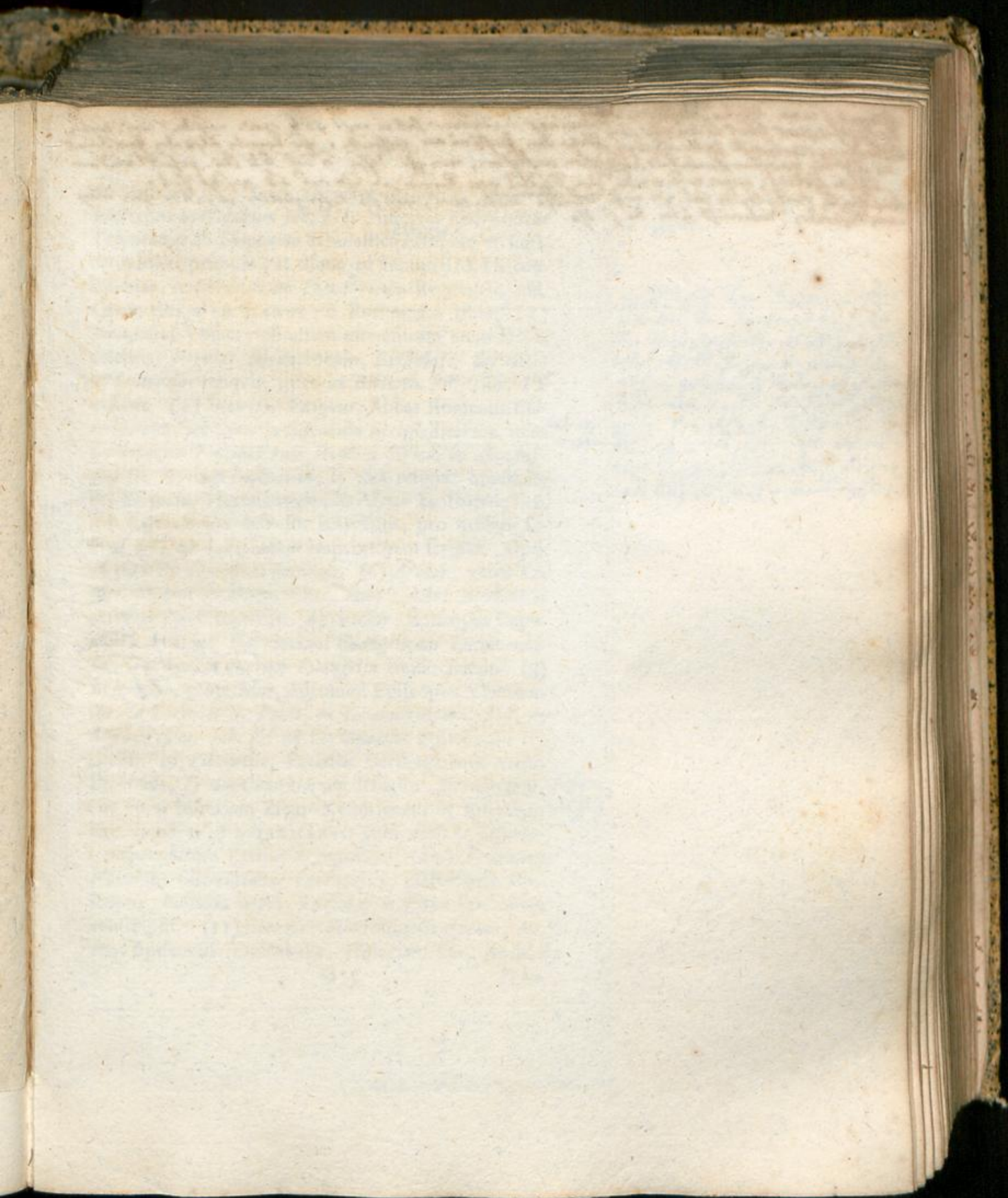
§. I.

Sextum Seculum, cuius res Ecclesiasticas strictim enarrare pergemus, ob factiones Eutychianorum ualde turbulentum fuit; rupra tam in Occidente, quam Oriente Ecclesiae pace, misereque labe-
factata fide Christiana. Quae tamen inter istas turbas ad peregrinas gentes *Mengrelianas*, ^{novam terram} ~~tunc~~ *Lazica* re-
gione nominata, *Homeritas*, *Aethiopes*, *Armenos*, *Anglo-Saxones*, latius propagata fuit. Vid. *Magdeb. Cent. VI, c. 2*, *HOTTINGERI Historia Sacra* huius seculi *cap. VI, sect. I.*

§. 2, Caeterum si seculum hoc cum duobus antecedentibus contendas, sterile ob inopiam praestantium *SCRIPTORVM* et *DOCTORVM*, ingruente quippe magis magisque barbarie, censeri debet.

§. 3. Inter *Latinos* Scriptores celebriores fuerunt (1) *Fulgentius Afer*, *Augustini* discipulus, Episcopus Rulpenfis, cum *Fulgentio Ferrando*, qui *Breuiationem Canonum Ecclesiasticorum* etiam hoc seculo conscripsit, non confundendus; uir doctrina et morum sanctitate insignis, qui aduersus Arianos, et multa alia scripsit, ut in operibus eius uidere est. (2) *Mar-*

CHS

[illegible]

cus Aurelius Cassiodorius, Senator Romanus, autor est
nariarum Epistolarum Lib. XII. Historiae Ecclesiasticae
Tripartitae ab *Epiphanio Scholastico* exceptae et Latine
 redditae primum, ac usque ad annum DXIX con-
 tinuatae, it. *Chronici ad Theodoricum Regem* etc. uid.
 Opera eius a IO. GARRETO Rothomagi edita.† (3)
Benedictus Vmber, ob uitam monasticam anno DXL
 celebris, *Regulas Monachorum, Epistolas, Sermones*
 et *Sententias* reliquit, quae in *Biblioth. PP. Tom. IX*
 exstant. (4) *Dionysius Exiguus*, Abbas Romanus, *Col-*
lectionem siue *Codicem Canonum Ecclesiasticorum*, item *latine*
Decretorum Pontificiorum Rom. a Siricio ad Anastasi-
um II, Cyclog. Paschalem, et alia reliquit opuscula.
 (5) *Faundus Hermianensis*, in Africa Episcopus, *Tri-*
um Capitulorum defensor acerrimus, pro quibus *Li-*
bro XII ad *Iustinianum Imperatorem* scripsit. Ope-
 ra eius Parisiis edita prostant. (6) *Arator*, gente Li-
 gur, Orator et Poëta Christianus, *Actus Apostolicos*
 carmine epico expressit. (7) *Victor*, Episcopus Capu-
 anus, *Ammonii Harmoniam Euangelicam* Latine uer-
 tit, *Catenam in quatuor Euangelia* confarcinauit. (8)
Primasius, gente Afer, *Adrumeti Episcopus*, *Commen-*
tar. in Epistolas S. Pauli, in Iohannis Apocalypsin, et
de Haeresibus Lib. III ad Fortunatum Episcopum re-
 liquit. (9) *Liberatus*, Ecclesiae Carthaginensis Archi-
 diaconus, *Trium Capitulorum* defensor, *Breniarium*, *scri-*
 (sic enim historiam suam Nestorianam et Eutychia-
 nam appellat,) a GARNERIO cum *notis et disserta-*
tionibus editum Parisiis composuit. (10) *Venantius*
Honorius Clementianus Fortunatus, Pictauiensis Epi-
 scopus, *Poëmata uaria, Epistolas et Vitas Sanctorum*
 conscripsit. (11) *Georgius Florentius Gregorius*, Ar-
 chi-Episcopus Turonensis, *Historiam* siue *Annales*

Francicorum, Lib. X de Gloria Martyrum et Confessorum et alia scripsit. Vid. Biblioth. PP. Tom. XI. (12) *Gregorius I, Magnus* a rebus gestis dictus, Episcopus, seu Pontifex Romanus, uir pietate et eruditione pro captu huius aevi insignis, multa scripsit, quae coniunctim uariis locis edita prostant. (13) *Isidorus Iunior*, Hispalensis dictus, inter eruditiores huius aevi scriptores referendus, *Chronicon Historiarum Gothorum, Vandalorum et Sueuorum*, Lib. XX *Originum*, et alia scripsit. Opera eius coniunctim edita Parisiis et Coloniae prostant. (14) Addimus Philosopho Theologum, *Anicium Manlium Torquatum Seuerinum Boethium*, siue *Boëtium*, Romanum, qui in carcere *Libros V de Consolatione Philosophica* non tantum scripsit; sed etiam de TRINITATE et aduersus *Eutychen* ac *Nestorium*. Denique agmer claudat *Iordanes* siue *Iordanus*, gente Gothus, Episcopus Rauennatensis, qui de *Rebus Geticis*, siue *Historiam Gothorum*, item de *Regnorum et Temporum successione* scripsit. Vid. VOSSIVM de Histor. Latin. Lib. II, c. 20.

§. 4. Inter Graecos collocamus (1) *Seuerum*, Patriarcham Antiochenum, multarum *Epistolarum*, *Homiliarum* et *Commentariorum* in facram Scripturam, qui in *Catenis Graecis* allegantur, autorem. (2) *Theodorum*, Ecclesiae Constantinopolitanae lectorem, qui *Libros Historiae Ecclesiasticae* collegit, a ROB. STEPHANO ET H. VALESIO editos. (3) *Procopium Gazacum*, Sophistam, qui *Commentaria in Aetateuchum*, *Scholia in Lib. IV Reg.* et alia *in Enyrtica* reliquit. (4) *Simeonem*, *Stylitem* ab habitaculo, *Iuniorem* ab aetate dictum, de quo uide *Euangelium Lib. V, c. 21*, et LEON. ALLATIVM *Diatrib. de Simeonum scriptis*. (5) *Procopium Palaestinum*, Sophistam seu Rhetorem, qui de *Bello Persico*,

[illegible]

sico, Vandalico et Gothico, item *Historiam Arcanam Iustiniani et Theodorae Augustae* scripsit. MALTRETUS opera eius Parisiis publicauit. (6) *Anastasium Sinaitam*, Patriarcham Antiochenum, qui ὁ ἡγὼν, siue *Ducem uiae*, aduersus Acephalos et alia opuscula reliquit. Vid. CAVE *Histor. Liter.* p. 419. (7) *Iohannem Scholasticum*, *Climatum a Libro*, quem scripsit, dictum, Abbatem in monte Sina, qui *Scalam Paradisi* et *Librum ad Pastorem* reliquit. Cum quo non confundendus *Iohannes Scholasticus*, Syrus, qui *Collectionem Canonum* et *Nomocanomen*, ac alia opuscula, a IVSTELLO in *Biblioth. Iur. Canon.* allata conscripsit. (8) *Eulogium*, Patriarcham Alexandrinum, qui *Homiliam in Ramos Palmarum*, et *Elenctica* opuscula apud Photium allegata reliquit. (9) *Iohannem Capadocem*, ab abstinentia Νηστεύων, seu *Ieiunatorem* dictum, qui de *Pseudo-Prophetis*, de *Poenitentia* et *Ascetica* scripsit. Vid. CAVE *Hist. Lit.* p. 427. (10) *Leontium Byzantinum*, Monachum, qui de *Sectis*, item aduersus *Euty-*
chianos et Apollinaristas, et alios libellos, composuit. Vid. VOSS. de *Histor. Graec.* Lib. IV, c. 8. Leontius autem *Neapoleos Apologiam* pro Christianis aduersus Iudaeos adornauit. (11) *Euagrium Scholasticum*, autorem *Histor. Eccl. Lib. VI*, quam ab anno Christi CCCCXXXI, ad annum Christi CCCCXCIV, perduxit.

§. 5. DOCTRINA PVBLICA tum ex Symbolis, Apostolico, Nicaeno, Constantinopolitano ~~et~~ Chalcedonensi, tum ex Canonibus Conciliorum et Constitutionibus Iustinianaeis, tum ex *Fulgentio*, *Facundo Hermianensi*, *Primasio* et *Gregorio I*, imprimis repetenda est. Sed Chalcedonensis Symboli doctrina ab Eutyrianis et horum affectis diuersa nomina sortitis uarie

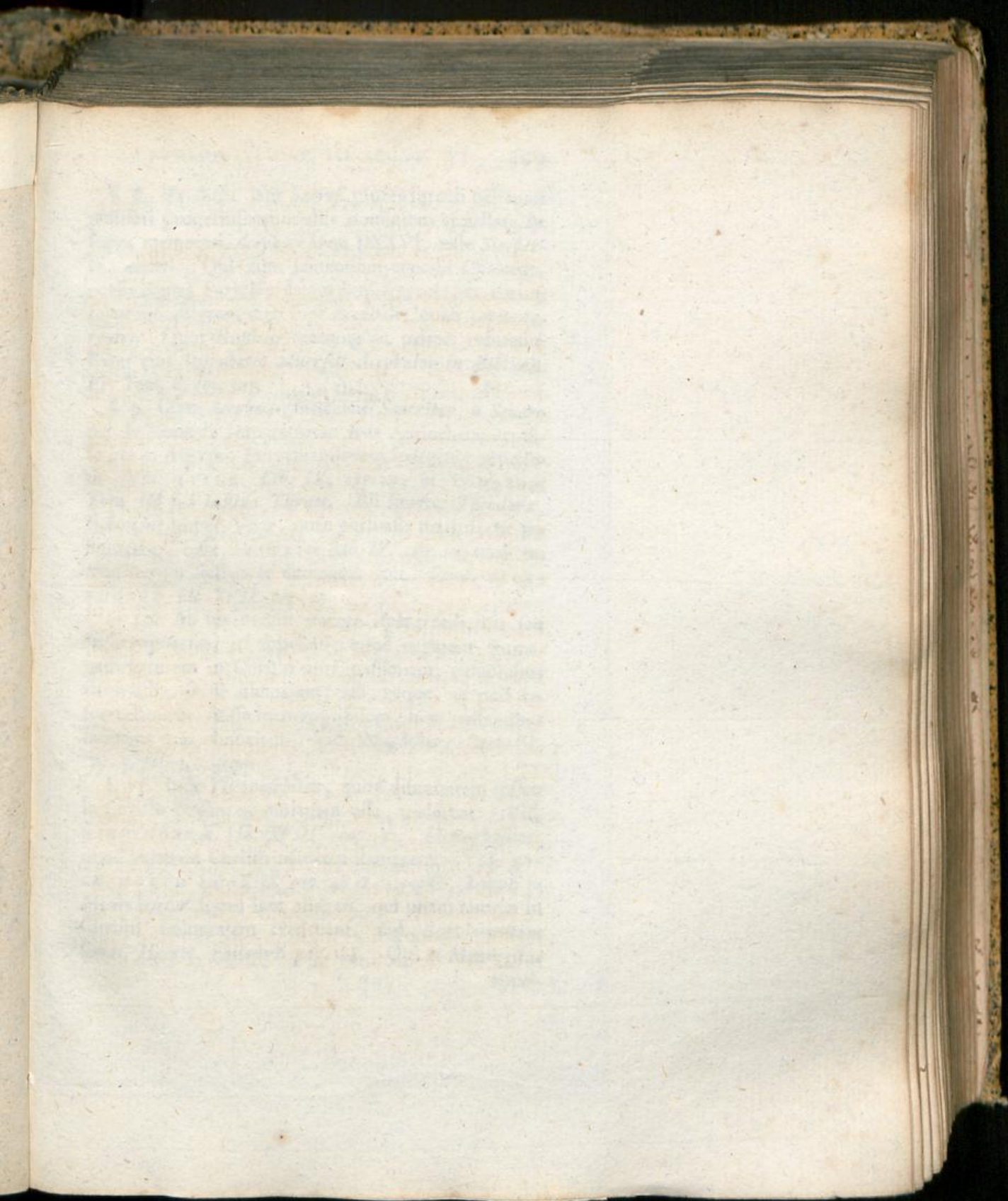
rie

rie impugnata, et accedentibus superstitiosis ritibus contaminata fuit. Nam cultus Sanctorum, praecipue *S. Mariae* τῆς Θεοτόκου, *S. Crucis* et imaginum increvit. Festa nova *Purificationis*, *Annunciationis S. Mariae*, festum *Natalis S. Iohannis*, consecrationes templorum, *Missae* super defunctis, *Missatici Canones*, reliquiarum Sanctorum cultus, et alia ceremoniarum pompa primis seculis ignorata, hoc aevo instituta uel aucta leguntur: ita, ut noua sensim Christianismo facies inducta fuerit. De quibus *Liturgiae* et *Gregorii M. Opera* testantur. Conf. *Magdeburg. Centur. VI, cap. 4 et 6.*

§. 6. *Puritatem doctrinae* non tantum superstites adhuc ueterum *haereticorum* errores Manichaeorum, Donatistarum, et in primis haeresis Ariana adhuc late regnans infecerunt. Nam Gothorum Reges in Italia, in Africa Vandali, in Hispania Wisigothi et *Sueui* Arianismum fouebant; et in Oriente etiam Episcopi ab hac labe non omnes fuerunt immunes. His accesserunt Nestoriani et in primis Eutychiani, in nouas familias seu sectas segregati.

§. 7. *Eutychiani* uel *Eutychetae* praecipui huius aevi haeretici sunt, qui cum autore sectae suae naturas duas in Christo confundentes, statuerunt ita assumptum fuisse hominem, ut post adunationem humana natura in Christo uelut absorpta fuerit. Admittebant Christum ex duabus naturis consistere, *in duabus uero, post unionem, minime.* Huic sectae *Anastasius* Imperator, *Zenonis* successor, ipse addictus fuit. Vid. *EVAGR. Hist. Eccles. Lib. III, cap. 29, seqq.* *P. DIACON. Hist. Miscell. Lib. XV.* *ZONAR. Tom. III, sub Anastasio, Dioscoro et Nicephoro Lib. XVI, cap. 35.*

§. 8.

§. 8. Ex dicta iam *haeresi* plures furculi uel rami pestiferi progerminarunt aliis nominibus appellati, ut supra memorati *Acephali* anno DXXXVI, teste *Sigeberto*, exorti. Qui cum sententiam concilii Chalcedonensis contra *Eutychem* latam impugnarent, et eorum caput igneretur, dicti sunt *Acephali*, quasi capite carentes. Quos *Rusticus* diaconus in primis refutauit. Extat eius *Disputatio aduersus Acephalos in Biblioth. PP. Tom. X, fol. 349.*

§. 9. Cum *Acephalis* faciebant *Seueritae*, a *Seuero* per *Iustinum II* Imperatorem sede Antiochena expulso, et in Aegypto Eutychianismum spargente appellati. Vid. *EVAGR. Lib. IV, cap. 4*, et *ZONARAM Tom. III sub Iustino Thrace*. Illi fauerat *Theodora*, *Iustiniani* Imper. Vxor, quae persuasit marito, ut reuocaretur, teste *EVAGRIO Lib. IV, cap. 10*, mox tamen iterum eiectus et damnatus fuit. Conf. *NICEPHORVM Lib. XVII, cap. 29.*

§. 10. Ab his ortum traxere *Aphtartodocetae* seu *Incorrupticolae*; ita appellati, quod negarent, humanam naturam in Christo ante passionem, passionibus naturalibus fuisse obnoxiam; sed, aequae, ut post resurrectionem, fuisse incorruptibilem, h. e. passionibus humanis non obnoxiam. Vid. *Magdeburg. Cent. VI, cap. 5, fol. 306, seqq.*

§. 11. Inde *Theopaschitae*, quod diuinitatem ipsam in Christo passam ac mortuam esse, traderent: Vid. *NICEPHORVM Lib. XVIII, cap. 51. Monophysitae*, quod unam in Christo naturam statuerent. Vid. *NICEPHORVM Lib. XIII, cap. 48 et 50*, orti. Immo et *Monothetae* supra iam allegati, qui unam tantum in Christo uoluntatem credebant, uid. *Supplementum Catal. Haeret. Philastirii pag. 108.* Qui et *Monergitae* appel-

appel-

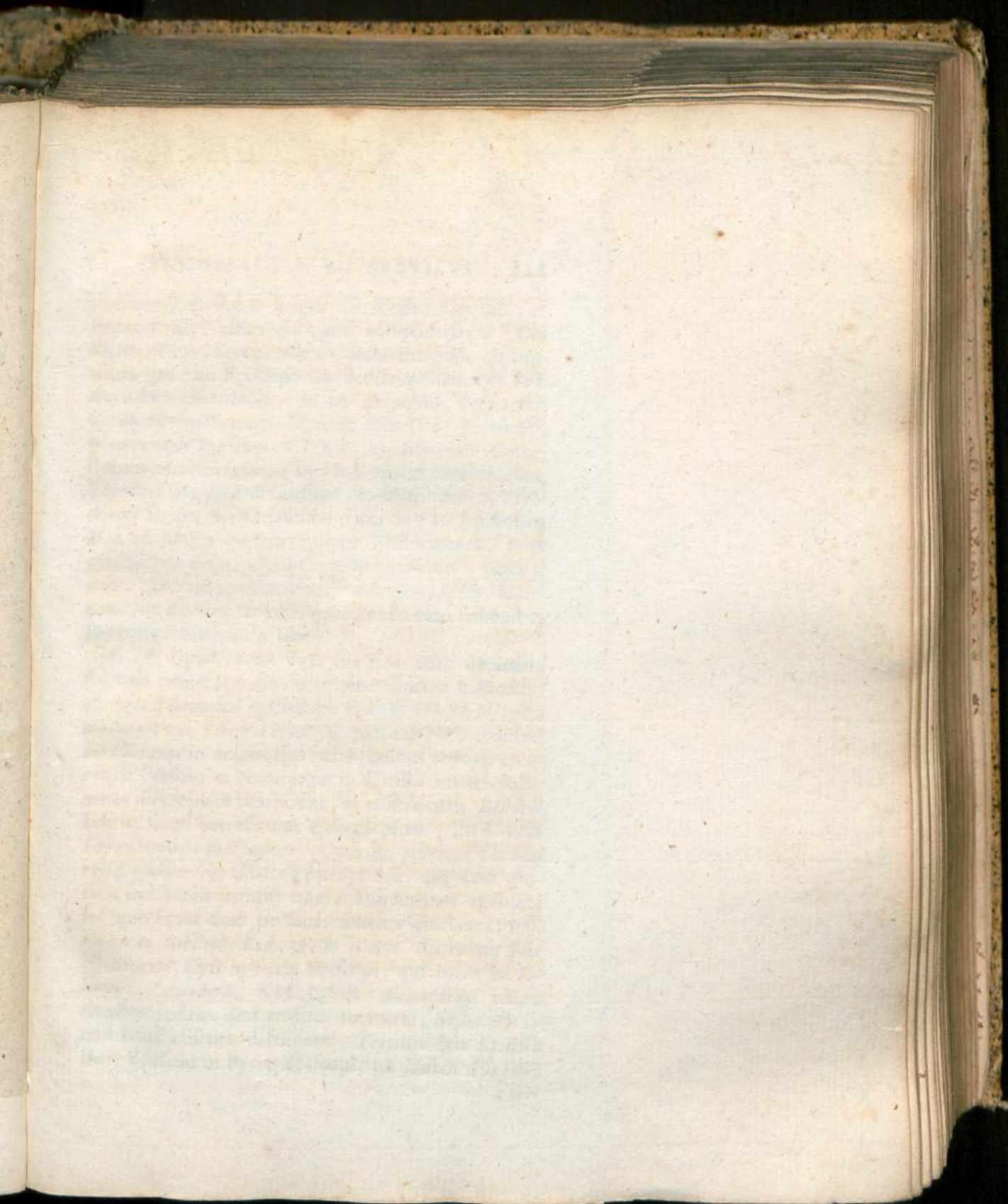
appellati, quod et unam *ἐνσεγεῖσθαι* in Christo statuerent. Vid. PHOTII *Biblioth. Cod. XIX.*

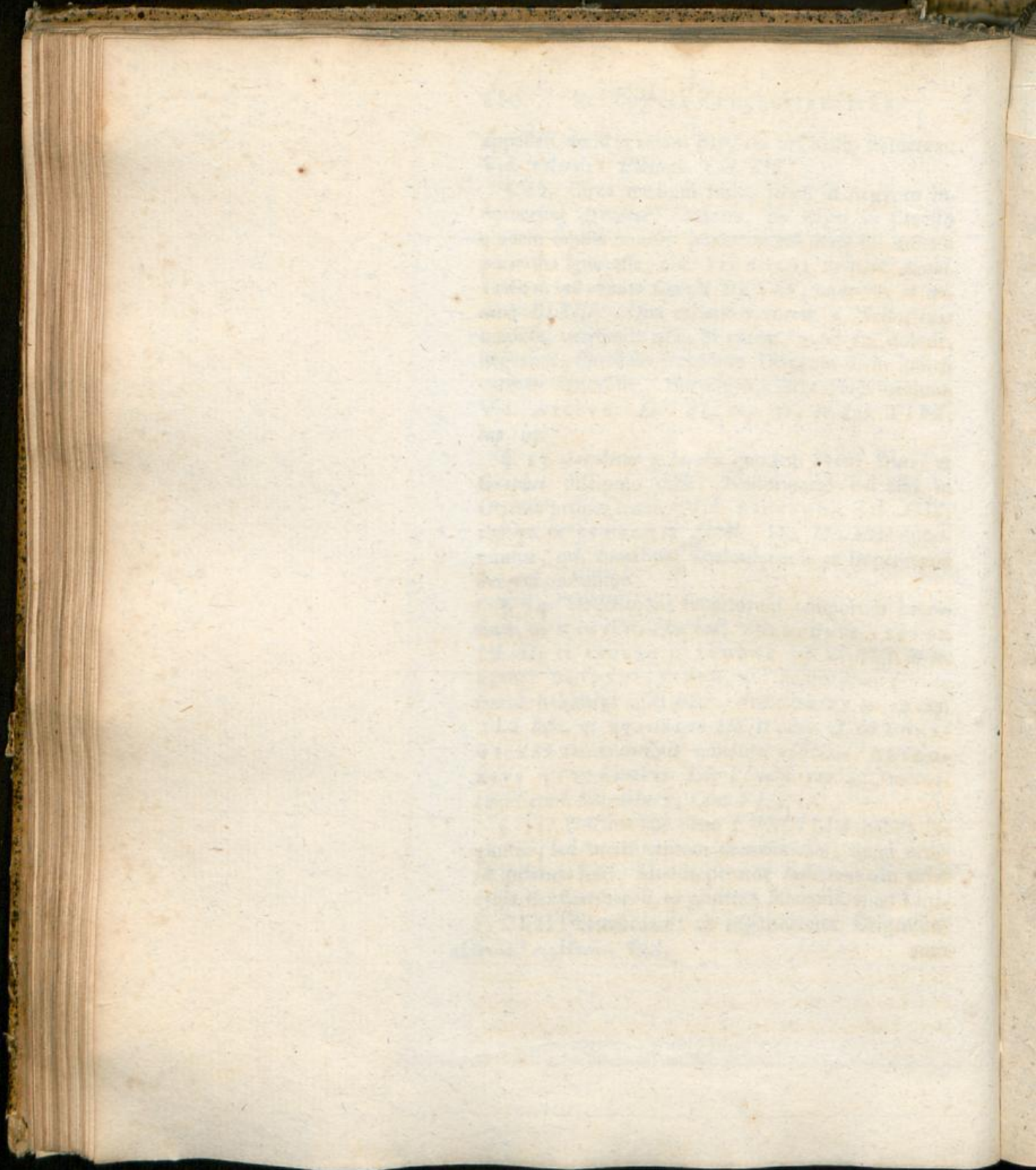
§. 12. Circa medium huius seculi in Aegypto innotuerunt *Agnoſtae*, docentes, τὸν λόγον in Christo quidem omnia nouiſſe, humanitatē uero illi unitam permulta ignoraffe, uid. SPONDANI *Epitom. Annal. BARON. ad annum Christi DXXXV, num. 10, et annum DLXIII.* Qua ratione errorem a Nestorianis hauſſe, uerifimile eſt. Si autem, quod alii uolunt, negarunt, Christum ſecundum Deitatem diem iudicii extremi ignoraffe, Eutychianis accenſendi ueniunt. Vid. NICEPH. *Lib. II, cap. 30, et Lib. XLIX, cap. 45.*

§. 13. *Iacobitae* a Iacobo quodam Syro, *Seueri* et *Gnaphei* diſcipulo dicti, Nestorianam haereſin in Oriente propagarunt. Vid. NICEPHOR. *Lib. XLIX, cap. 52, et EUTYCHII Annal.* His *Melchitae* opponuntur, qui concilium Chalcedonenſe et Imperatoris decreta tuebantur.

§. 14. De reliquiis ſuperiorum temporum haereſium, ut MANICHAEOIVM, THEODORVS LECTOR *Lib. II, et PAVLVS DIACONVS Lib. XV, Hiſt. Miſc.* agunt. ORIGINISTARVM, qui damnatorum poenas finem habituras aſſerebant, GREGORIUS M. in *cap. XLI Iobi*, et EVAGRIUS *Lib. IV, cap. 38, de DONATISTARVM* erroribus nondum extinctis, GREGORIUS TYRONENSIS *Lib. V, Hiſt. cap. 44, memorant, conf. Magdeburg, Cent. VI, c. 5.*

§. 15. Plurima hoc aeuo CONCILIA habita leguntur, ſed unum tantum *Oecumenicum*, quod ordine quintum fuit. Hoc Imperator *Iuſtinianus* in urbe regia *Conſtantinopoli*, ex plurium ſententia, anno Christi DLIIII conuocauit: ut repullulantes Origeniſta-
aliorum multorum DLII. rum

rum controuersiae et litigia, de *Tribus Capitulis*, ex controuersis Nestorianis enata, componerentur. Cui *Vigilius* Papa, licet praefens Constantinopoli, ob contentionem cum Episcopo Constantinopolitano de *Primatu* interesse noluit. In eo *Eutychius*, Patriarcha Constantinopolitanus, Mennae successor, praefedit, praesentibus Episcopis CLXV, qui fidem IV Conciliorum oecumenicorum ante habitum confirmarunt, *Theodori Mopsuesteni* libellum ceu blasphemum, *Theodoret* scripta Nestorianismo fauentia, et Epistolam *Ibae* ad Marin Persam, quippe Nestorianum, quae coniunctim sumta, *Tria Capitula* uocabantur, damnarunt. Deinde anathematizarunt *Origenis*, *Arii*, *Macedonii*, et aliorum errores, quae omnia octo sessionibus seu collationibus acta sunt.

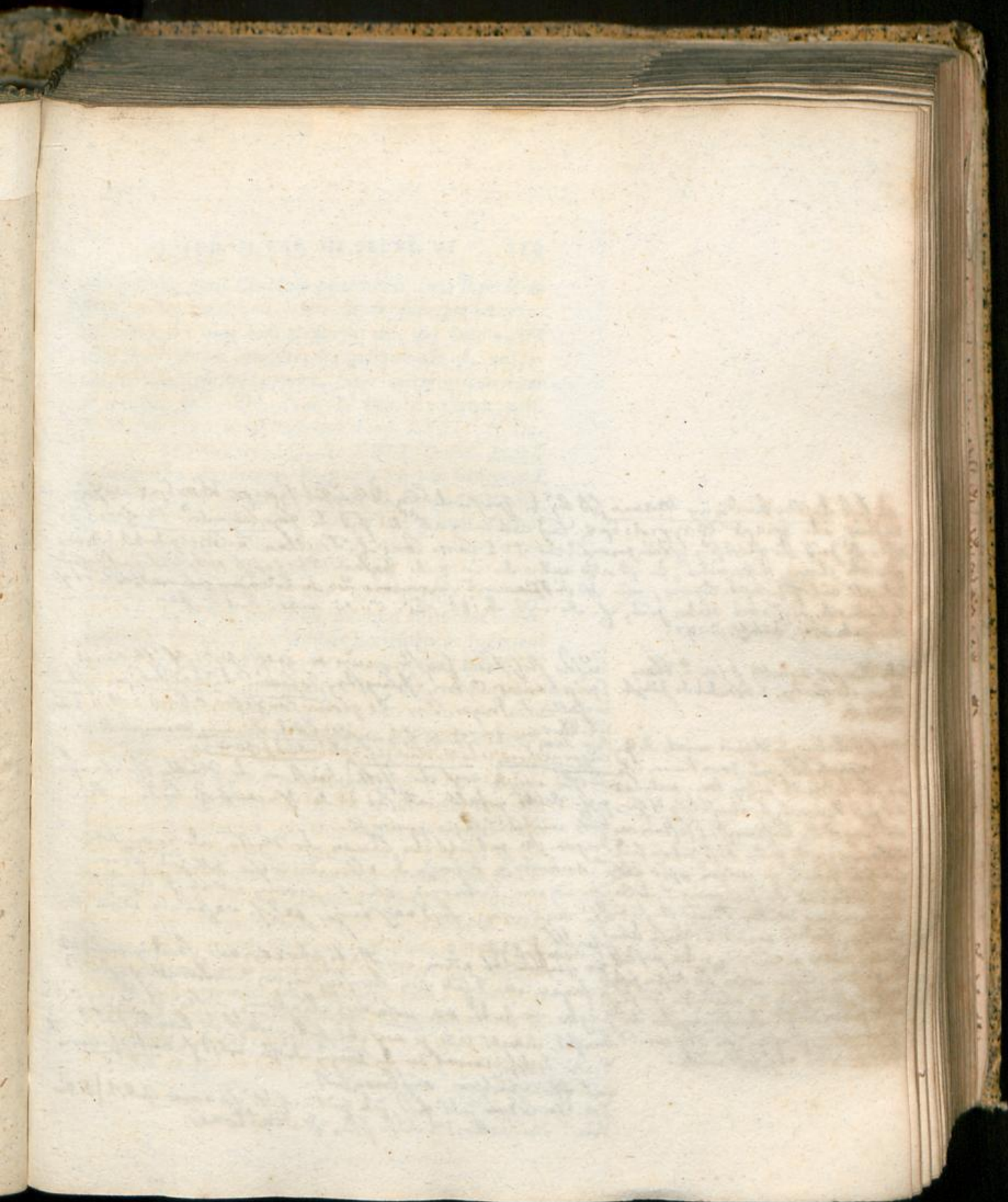
§. 16. Quod autem *Tria* illa hoc aetno decantata *Capitula* attinet, paucis de origine illorum notandum est: quod damnato in Concilio Ephesino *Nestorio*, apud SOCRATEM *Lib. VII, c. 34*, patroni Nestorianismi *Libellos tres* in uulgus sparserint, quibus *Nestorii* errores de Persona et Naturarum in Christo unione palliare et disseminare laborarunt; ne concrematis *Nestorii* Libris, simul haeresis eius extingueretur. Isti Libelli *Tria Capitula* dicebantur. Quorum primum *Theodori Mopsuesteni* in Cilicia Episcopi fuit: qui duas quidem in Christo naturas contra Eunomianos agnouit; sed quo simul duas personas statuere uidebatur; uid. PHOTII *Biblioth. Cod. 38, 81 et 117*. Secundum fuit *Theodoret*, Cyri in Syria Episcopi, qui instinctu *Iohannis Antiocheni*, XII *Cyrilli Alexandrini* editos Anathematismos acri censura notauerat, *Nestorium* simul haud obscure defendens. Tertium fuit *Epistola Ibae*, Edeffeni in Syria Episcopi, ad *Marin Persam*,
Theo-

Theodori discipulum, scripta, qua itidem *Cyrilli Alexandrini* XII Anathematismos contra *Nestorium* perstrinxit; contra uero *Theodorum* et *Nestorium* laudauit. Vid. *LIBERATI Breuiar. cap. XXIV*, *EVAGRIUM Lib. IV, cap. 38*, *FACUNDI, Hermianensis Ecclesiae Episcopi, Lib. XII ad Iustinianum Imperat. cum Iacobi Sirmondi Not. NICEPHOR. Lib. XVII, c. 26 et 27.*

§. 17. Caeterum finito isthoc Concilio, multa certamina inter *Vigilium* Papam et Orientis Episcopos exorta sunt; cum ille cum suis asseclis hanc Synodum adprobare noller. De quibus *BARONIVS Vigili partium studiosus* multa, sed, sine teste, ad annum *Christi DLIII n. 224*, narrat.

§. 18. Concilia particularia tum in orientali, tum occidentali Ecclesia, in Gallia et Hispania inprimis habita recensentur in *Tom. IV et V Concil.* Quorum epitomen *Franc. Cariolanus* et *Caranza* in *Summa Conciliorum* exhibent. Spectant illa praecipue disciplinam Ecclesiae, quae aucto clericorum numero, et uitiis uariis inolefcentibus iam ualde labefactari coeperat. *Conf. Magdeb. Cent. V, c. 9.*

§. 19. ECCLESIAE REGIMEN ad se pertrahere Patriarchae et Episcopi connitebantur: in primis autem *Romanus et Constantinopolitanus* Patriarchae sine Episcopi de Primatu in Ecclesia certabant. Vterque praerogatiua Urbis nitebatur: ille *Veterem*, hic *Nouam* allegabat *Romam*. Hinc *Oecumenici* titulum *Constantinopolitanus Episcopus* sibi a *Iustiniano* in Codice et Nouellis tributum iactabat. Sed post *Pelagium II* ipsi maxime refragabatur *Gregorius M.* in Epistola ad *Gregorium Mauricium Augustum CXCIV*, diserte scribens: *Ego autem fidenter dico, quisquis se uniuersalem Sacerdotem uocat, uel nocari desideret, in elatione*

elatione sua Anti-Christum praecurrit, quia superbiendo se caeteris praeponit. Nec dispari superbia ad errorem ducitur: quia sicut peruersus ille, qui Deus uideri uult super omnes homines; ita quisquis iste est, qui solus sacerdos appellari appetit, super caeteros sacerdotes se extollit, etc. Vid. Tom. II Opp. GREGOR. edit. Basil. fol. 888. Conf. eiusdem Epist. XXXII, et Decretum GRATIANI Distinct. XCIX Canon. Eccles. Interim alios Episcopos Romanos ab hac Gregorii I modestia longe abfuisse Symmachum, Laurentium, Bonifacium II, Dioscorum, Syluerium et Vigilium, eorum uitae et gesta loquuntur. Conf. etiam BARONIUM ad annum Christi DXXXVIII.

§. 20. Ius tamen circa sacra et in clerum, Imperatoribus Christianis hoc aeuo nondum ademptum fuisse, inter alia etiam Constitutiones Ecclesiasticae Iustiniani Imper. probant, etsi BARONIUS ad an. Chr. DXXVIII, n. II, et parasitus Graecus Ecclesiae Rom. LEO ALLATIVUS de Perpet. Consens. Lib. I, cap. 25, hac de causa laudatum Imperatorem sugillant. Conf. Magdeb. Cent. VI, c. 7.

§. 21. CORRUPTAM huius aeui DISCIPLINAM tum contentiones Episcoporum inter se, tum Canones Synodorum, ob emendanda cleri uitia conditi abunde testantur. Ceremoniae et ritus in sacrorum celebratione non tantum increuerunt; sed superstitionibus uariis etiam contaminati sunt. Collegerunt illos Centur. Magdeb. Cent. VI, c. 6. Patronus ceremoniarum in primis Gregorius M. fuit, qui ideo et Pater ceremoniarum appellatur. Referri huc possunt ordines Monachorum aucti Benedictorum a Benedicto Nursino appellati, Apostolicorum, Gregorianorum, de quibus Hespinianus consuli potest.

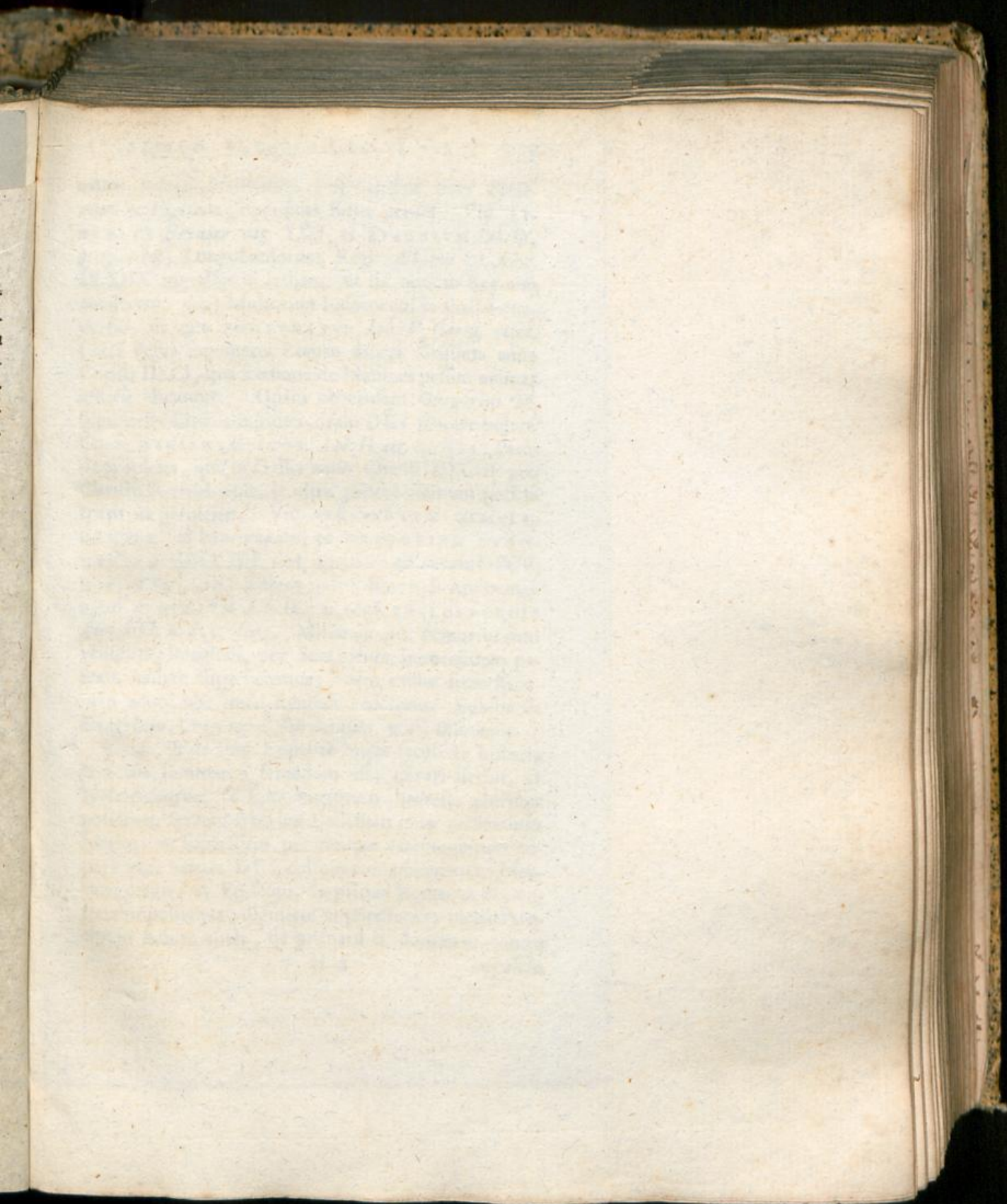
Rechenb. H. E.

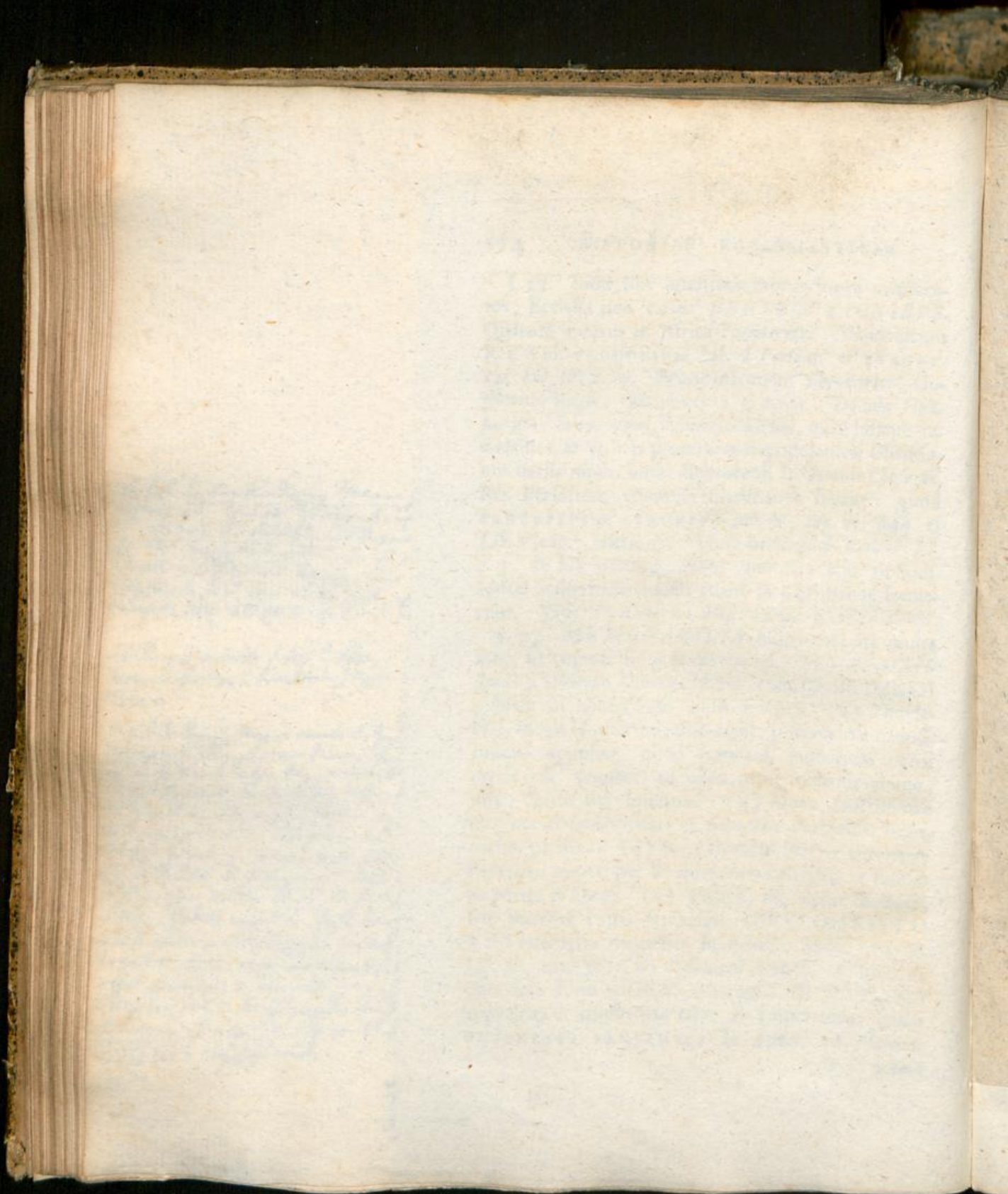
H

§. 22.

§. 22. Inter hos intestinos motus supra memora-
tos, Ecclesia non caruit *PERSECUTIONIBVS*.
Quarum autores in Africa *Hunmericus*, Vandalorum
Rex. Vid. *PROCOPIVM Lib. I Vandal.* et *EVAGRI-
VM Lib. IV, c. 14.* *Procopius* etiam *Theodoric*, Go-
thorum Regis, tyrannidem l. c. notat. Deinde *Hun-
norum*, *Francorum*, *Longobardorum*, qui, Italiam in-
uadentes, et uicinas prouincias depopulantes, Christia-
nos uariis modis simul diuexarunt. In Oriente *Chosroes*,
Rex Persarum, etiam in Christianos saeuit: quod
PROCOPIVS et *EVAGRIVS Lib. IV, cap. 25, seqq.* et
Lib. V, cap. 7, testantur. Plura in *Magdeb. Centur. VI,*
c. 3, de his persecutionibus annotata legi possunt.
Iudaei Samaritanis iuncti etiam in Christianos saeuie-
runt. Vide *ELMACINI Hist. Sarac. p. 264.*

§. 23. *MEMORABILIA* huius aevi ita multa
sunt, ut compendium ea uix capiat. (1) *Aera Chri-
stiana* a *Dionysio* Abbate ordinata, anno Christi DXXXII
publice in numerandis annis recepta. (2) *Theodo-
ric*, Regis Gothorum, uiso capite piscis mirae magni-
tudinis apposito, quod *Symmachi* innocenter occisi
caput esse putabat, ac adeo consternabatur animo,
miser obitus uel interitus. (3) Duae sanctissimae
uirgines *Brigida* Scota, et *Genofeua* Parisiensis Fran-
corum patrona. (4) Iuris Romani ueteris autoritate
Iustiniani Imper. per *Tribonianum* collectio et diuisio
in partes et libros. (5) Templi *τῆς ἀγίας Σοφίας*,
seu aeternae Patris sapientiae *IESV CHRISTO*
dicati exstructio magnifica *Iustiniani*. Vide *EVAGR.*
Lib. IV, cap. 31. (6) *Iustiniani* Imper. constitutio,
Pontificis Rom. electionem irritam esse debere, nisi
approbata et confirmata esset ab Imperatore, quam
ONVPHRIVS PANVINIUS in Annot. ad Platinae
uitam

uitam Pelagii II recitat. (7) Schisma inter *Syluerium* et *Vigilium*, Pontifices Rom. ortum. Vid. *LIBERATI Breuiar. cap. XXII*, et *EVAGRIVM Lib. IV, c. 19*. (8) Longobardorum Rege *Alboino* an. Chr. DLXIX ingressus in Italiam: ut ibi nouum Regnum conderent. (9) Multorum Iudaeorum in Gallia conuersio, de qua *FORTVNATVS Lib. V, Carm.* canit. (10) Pestis inguinaria Romae exorta dirissima anno Christi DXCI, qua sternutando homines passim animas efflassee dicuntur. Quam ob causam *Gregorius M.* septiformi Litaniam instituta, iram DEI placare uoluit. Conf. *MARIANVM SCOT. Lib. II, aet. 6*. (11) Pseudopropheta, qui in Gallia anno Christi DXCIII pro Christo se uenditauit, et ultra 3000 hominum post se traxit in perniciem. Vid. *SIGEBERTVM GEMBLACENSEM ad hunc annum*, et *GREGORIVM TVRONENSEM Lib. X Hist. c. 21*, *BARON. ad annum DXCV, n. 82 et 83*. (12) Terrae motus horrendi Antiochiae apud *EVAGRIVM Lib. II, c. 12*, conf. *PHILOSTORGII Lib. XII, n. 8, 9, seqq.* Miracula per demortuorum reliquias, imagines, per Sanctorum inuocationes patrata addere superfedemus; cum multa superstitionem aeuo hoc inualescentem redoleant. Euolue sis *Euagrium, Gregorium Turonensem, et P. Diaconum.*

§. 24. Si de statu Ecclesiae huius seculi ex historia iudicium summatim ferendum est; mirari licebit, ut Nestorianorum et Eutychianorum haereses plurium nouorum feraces errorum Ecclesiam mire turbantium fuerint: ut superstitio per nouum ceremoniarum apparatus, uerum DEI cultum contaminarit et obscurarit magis: ut Episcopi, in primis Romanus et Constantinopolitanus, dignitate et potestate ex nimio Principum fauore aucta, de primatu et dominatu contra

H 2

regulam